

Udgiftsbehovsfaktorer på kommunale udgiftsområder

Udgiftsbehovsfaktorer på kommunale udgiftsområder

© VIVE og forfatterne, 2026

e-ISBN: 978-87-7582-545-5

Modelfoto: Mathilde Bech/VIVE

Projekt: 304117

Finansiering: VIVE

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Kommunerne har forskellige økonomiske grundvilkår, og dette har betydning for deres muligheder for at levere service til borgerne. Forskelle i økonomiske grundvilkår knytter sig ikke mindst til forskelle i kommunens struktur og befolkningens demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Forskellene i grundvilkår har blandt andet betydning for, hvor store de enkelte kommuners udgifter er, og for de udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af de kommunale udgiftsområder.

Formålet med denne rapport er at skabe viden om udgiftsbehovsfaktorer på de kommunale udgiftsområder. Ved udgiftsbehovsfaktorer forstås faktorer knyttet til befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning samt strukturelle forhold som fx kommunestørrelse og urbaniseringsgrad.

Rapporten er skrevet af senioranalytiker Mathias Ruge, forskningsprofessor Kurt Houlberg og studentermedhjælper Christine Falck Utoft.

VIVE takker de to eksterne reviewere for at bidrage indsigtfuldt og konstruktivt til kvalitetssikring af rapporten.

Undersøgelsen er finansieret af VIVE.

Ulrik Hvidman

Forsknings- og analysechef for VIVE Styling og Ledelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
Afrapportering	10
1 Indledning	11
2 Teoretisk afsæt og analyseramme	14
3 Udgiftsbehovsfaktorer på serviceområder	18
3.1 De samlede serviceudgifter	20
3.2 Dagtilbud	24
3.3 Folkeskoleområdet	26
3.4 Ældreområdet	29
3.5 Udsatte børn og unge	33
3.6 Voksne med særlige behov	35
3.7 Sundhedspleje og tandpleje	37
3.8 Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse	40
3.9 Kultur og fritid	43
3.10 Vejvæsen	47
3.11 Administration	50
3.12 Redningsberedskab	54
3.13 Natur- og miljøbeskyttelse	56
4 Udgiftsbehovsfaktorer på overførselsområder	59
4.1 De samlede overførselsudgifter	59
4.2 Overførselsudgifter på seks delområder af overførsler	61
5 Opsummering	72
Dokumentation	76
6 Metode og data	77
6.1 Kommunale service- og overførselsudgifter	78

6.2	Data om kommunernes økonomiske grundvilkår	83
6.3	Regressionsanalyser og -principper	83
	Litteratur	88
Bilag 1	Variable i regressionsanalyserne	91
Bilag 2	Deskriptiv statistik for de afhængige variable i regressionsanalyserne	103
Bilag 3	Analyser af serviceudgifter med paneldata for alle årene fra 2020-2024	104
Bilag 4	Analyser af overførselsudgifter på seks delområder, supplerende dokumentation	118

Hovedresultater

Kommunerne har forskellige økonomiske forudsætninger. Forskellene i økonomiske grundvilkår har blandt andet betydning for, hvor store de enkelte kommuners samlede udgifter er, og for de udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af de kommunale udgiftsområder. Denne rapport har til formål at skabe viden om udgiftsbehovsfaktorer på de kommunale udgiftsområder. Rapporten retter sig mod beslutningstagere, ledere og medarbejdere på nationalt og kommunalt niveau med interesse for kommunernes økonomiske grundvilkår.

Formålet med undersøgelsen er at analysere udgiftsbehovsfaktorer på de kommunale udgiftsområder. Ved udgiftsbehovsfaktorer forstås faktorer knyttet til eksternt givne økonomiske grundvilkår, som kommunen på den korte bane ikke har mulighed for at ændre, og som kan tolkes som udtryk for en udgiftsbetingende faktor på det pågældende udgiftsområde. Udgiftsbehovsfaktorer knytter sig eksempelvis til befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning samt strukturelle forhold som kommunestørrelse og urbaniseringsgrad. Analysen omfatter kommunernes samlede serviceudgifter, som dækker over bl.a. folkeskole, dagtilbud, ældrepleje samt kommunernes samlede udgifter til overførsler som fx kontanthjælp, førtidspension og sygedagpenge. Ud over at behandle de samlede serviceudgifter og samlede overførselsudgifter omfatter rapporten også selvstændige analyser på tolv enkeltstående serviceområder og seks overførselsområder.

Udgiftsniveauet for kommunernes samlede udgifter knytter sig tæt til de lokale økonomiske grundvilkår

Kommunernes samlede serviceudgifter varierede i 2024 fra omkring 45.000 kr. pr. indbygger i kommunen med de laveste udgifter til omkring 87.000 kr. pr. indbygger i kommunen med de højeste udgifter. De samlede overførselsudgifter varierede tilsvarende fra omkring 14.000 til omkring 47.000 kr. pr. 17-66-årig. Analyserne viser, at omkring 90 % af variationen i de samlede serviceudgifter og i de samlede overførselsudgifter kan forklares ved observerbare forskelle i grundvilkårsfaktorer knyttet til kommunens struktur og befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. Langt størstedelen af kommunernes samlede udgifter til hhv. service og overførsler afspejler med andre ord forskelle i kommunernes økonomiske grundvilkår knyttet til demografiske, socioøkonomiske og strukturelle udgiftsbehovsfaktorer.

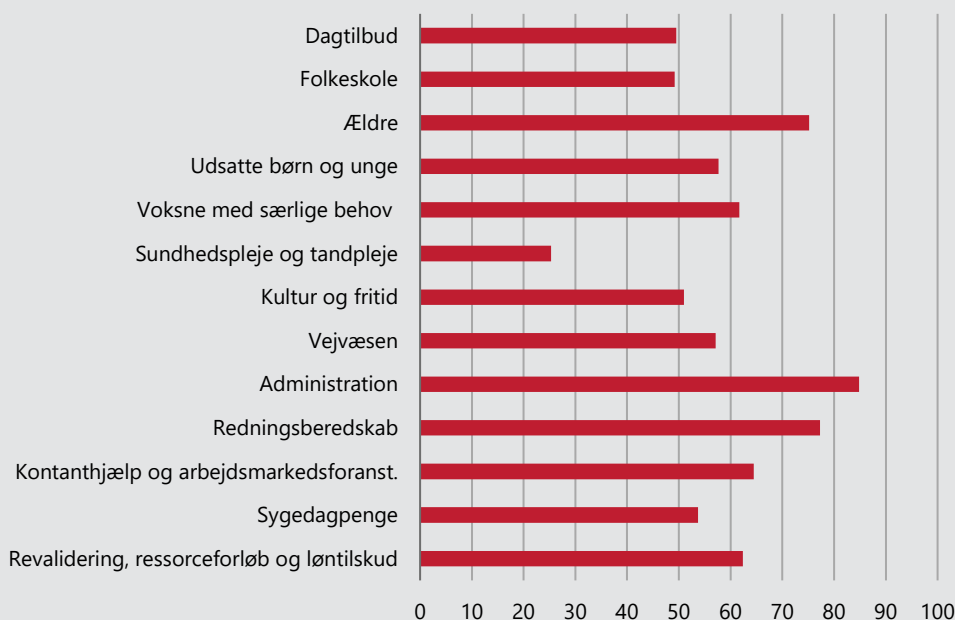
Typen af udgiftsbehovsfaktorer varierer fra udgiftsområde til udgiftsområde

Demografiske, socioøkonomiske og/eller strukturelle udgiftsbehovsfaktorer har betydning for udgiftsniveauet på alle de undersøgte udgiftsområder. Det varierer imidlertid fra udgiftsområde til udgiftsområde, hvilke *typer* af udgiftsbehovsfaktorer der er mest betydningsfulde. I lighed med tidligere analyser viser denne analyse, at *demografiske og socioøkonomiske faktorer* typisk har væsentlig betydning for udgifterne på de kommunale velfærdsområder, mens *strukturelle faktorer* som areal, urbaniseringsgrad og spredt bosætning i højere grad har betydning på mere tekniske udgiftsområder som vejvæsen, redningsberedskab og natur- og miljøbeskyttelse. De *konkrete* udgiftsbehovsfaktorer varierer fra udgiftsområde til udgiftsområde. På folkeskoleområdet knytter de forklarende udgiftsbehovsfaktorer sig eksempelvis til andel børn af enlige forsørgere, andel almene familieboliger, andel børn i familier med kort uddannelse, andel elever i privatskoler og antallet af indbyggere i skolealderen. På ældreområdet knytter de forklarende udgiftsbehovsfaktorer sig til sammenligning eksempelvis til ældrebefolkningens alderssammensætning, andel enlige ældre, andel ældre med ikke-vestlig baggrund, andel almene familieboliger samt strukturelle forhold i form af spredt bosætning. På overførselsområderne ses, at de kommunale udgiftsforskelle typisk knytter sig til specifikke typer af demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovsfaktorer, nemlig faktorer vedrørende arbejdsstyrkens sammensætning og beskæftigelsesgrad.

Økonomiske grundvilkår betyder mere på nogle udgiftsområder end andre

Ud over at de konkrete udgiftsbehovsfaktorer varierer fra udgiftsområde til udgiftsområde, så varierer det også, hvor stor del af variationen i kommunernes udgifter der kan forklares ved forskelle i kommunernes økonomiske grundvilkår. Det varierer med andre ord fra udgiftsområde til udgiftsområde, i hvilken udstrækning forskelle i økonomiske grundvilkår afspejles i kommunernes udgiftspolitiske prioriteringer – og omvendt, hvor stor del af variationen i kommunernes udgifter der kan henføres til mere specifikke lokale forhold, prioriteringer og faktorer, som ikke kan sættes på formel og/eller ikke opfanges af de gennemsnitlige sammenhænge i regressionsanalyserne. Forklaringsgraden på serviceområderne er relativt set mindst på sundhedspleje og tandplejeområdet og relativt set størst på administrationsområdet. På administrationsområdet er forskelle i kommunernes udgiftspolitiske prioriteringer med andre ord i særlig høj grad knyttet til forskelle i økonomiske grundvilkår som eksempelvis forskelle i mulighederne for at kunne udnytte stordriftsfordele, mens de udgiftspolitiske prioriteringer på sundhedspleje og tandplejeområdet i højere grad end på de andre kommunale udgiftsområder ser ud til at kunne henføres til ikke-observerbare faktorer, lokale forhold og prioriteringer.

Procentandele af forskelle i kommunernes udgifter på udvalgte udgiftsområder, som kan forklares ved forskelle i kommunernes struktur og befolkningssammensætning

Anm.: Figuren viser, hvor stor andel af variationerne i kommunernes udgifter der kan forklares i regressionsmodellerne på udvalgte udgiftsområder af de 18 undersøgte udgiftsområder (justeret r^2). De forklarende variable varierer fra udgiftsområde til udgiftsområde.

Kilde: VIVE.

Typisk kan over halvdelen af udgiftsforskellene på de kommunale service- og overførselsområder forklares ved forskelle i økonomiske grundvilkår

På størstedelen af de 18 undersøgte kommunale udgiftsområder kan over halvdelen af de observerede forskelle i kommunernes udgifter forklares ved forskelle i kommunernes økonomiske grundvilkår. Den relativt høje forklaringsgrad vidner på den ene side om, at der sker en tilpasning til de lokale økonomiske muligheder og de behov, der knytter sig til befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. På den anden side vidner det forhold, at grundvilkårsfaktorerne ikke forklarer alt, om, at de kommunalpolitiske prioriteringer ikke blot er bestemt af de økonomiske grundvilkår. Der er et rum for, at lokale forhold og prioriteringer kan slå igennem på de udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af de kommunale udgiftsområder.

Fakta om undersøgelsen

Analysen er baseret på registerdata på kommuneniveau fra Danmarks Statistik-bank om kommunernes udgifter på en bred vifte af kommunale udgiftsområder og befolkningens sammensætning mv. i årene 2020-2024.

Udgifterne på de kommunale udgiftsområder er afgrænset ved en række konti i det kommunale budget- og regnskabssystem.

Analysen omfatter kommunernes samlede serviceudgifter og samlede udgifter til overførsler såvel som 12 specifikke serviceområder og seks overførselsområder.

Udgifterne er opgjort som nettodriftsudgifter, dvs. fratrasket eventuelle refusioner, brugerbetaling for dagtilbud, plejebolig, mad mv. samt betalinger fra andre kommuner og eventuelle midler fra statslige puljer.

Analyserne er gennemført som regressionsanalyser (OLS). Alle analyser er gennemført på kommuneniveau.

> **Afrapportering**

1 Indledning

Kommunerne har forskellige økonomiske forudsætninger for at levere og prioritere service til borgerne. Det varierer for eksempel, hvor velstående kommunerne er, ligesom borgernes alderssammensætning og sociale sammensætning varierer på tværs af kommunernes og bidrager til at give kommunerne forskellige økonomiske forudsætninger. Forskellene i økonomiske grundvilkår har betydning for, hvor store de enkelte kommuners samlede udgifter er, og for de udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af de kommunale udgiftsområder. Tidligere undersøgelser har for eksempel vist, at en væsentlig del af forskellene i kommunernes samlede serviceudgifter såvel som udgifter på de enkelte serviceområder kan forklares ved forskelle i strukturelle forhold og forskelle i befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012; Houlberg & Ruge, 2024).

Formålet med dette projekt er at analysere *udgiftsbehovsfaktorer* på de kommunale udgiftsområder. Ved udgiftsbehovsfaktorer forstås faktorer knyttet til eksternt givne økonomiske grundvilkår, som kommunen ikke på den korte bane har mulighed for at ændre, og som kan tolkes som udtryk for en *udgiftsbetingende faktor* på det pågældende udgiftsområde. Det kan være forhold knyttet til:

- **kommunens struktur** (kommunestørrelse, befolkningstæthed, urbaniseringsgrad mv.)
- **befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning** (fx aldersfordeling, uddannelsesniveau, boligstruktur, andel børn af enlige forsørgere og andel indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande).

Analysen omfatter kommunernes samlede serviceudgifter og samlede udgifter til overførsler samt en række udvalgte serviceområder og overførselsområder.

På serviceudgiftssiden dækker analysen *kommunernes samlede serviceudgifter* samt 12 kommunale serviceområder:

- Dagtilbud
- Folkeskole
- Ældreområdet
- Udsatte børn og unge
- Voksne med særlige behov
- Sundhedspleje og tandpleje

- Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse
- Kultur og fritid
- Vejvæsen
- Administration
- Redningsberedskab
- Natur- og miljøbeskyttelse.

På overførselssiden dækker analysen *kommunernes samlede overførselsudgifter* samt seks kommunale overførselsområder:

- Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger
- Forsikrede ledige
- Sygedagpenge
- Førtids- og seniorpension
- Personlige tillæg
- Revalidering, ressourceforløb og løntilskud.

Analyserne er gennemført som statistiske analyser på grundlag af registerdata på kommuneniveau fra Danmarks Statistik om udgifter på ovennævnte udgiftsområder i kommunernes regnskaber såvel som data om kommunernes geografi, velstand og befolkningssammensætning.

I analysen er der fokus på at undersøge, hvilke udgiftsbehovsfaktorer der kan forklare variationerne i kommunernes udgifter på de kommunale udgiftsområder. Udvalgelsen af variable og definitionen af variable bygger på tidligere studier, teoretiske forventninger og eksisterende data. De undersøgte udgiftsbehovsfaktorer vedrørende demografiske, socioøkonomiske og strukturelle forhold er baseret på eksisterende data i Danmarks Statistikbank, udligningsordningen og ECO Nøgletal (jf. afsnit 6.2 i metodebilaget). Der er ikke til projektet udviklet nye data og mulige udgiftsbehovsindikatorer.

Vi forholder os ikke i projektet til, de identificerede udgiftsbehovsfaktorerers egnethed til at kunne indgå som udgiftsbehovsfaktorer i udligningssystemet og de hertil knyttede krav, eksempelvis upåvirkelighed og konstaterbarhed (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 114; Pedersen, 2025: 89). På vejområdet inddrager vi fx en indikator for vejlængden pr. indbygger, idet længden af de kommunale veje på et givet tidspunkt ligger fast og kan have betydning for, hvor store kommunens udgifter pr. indbygger til vejvedligeholdelse mv. er på et givet

tidspunkt. På lidt længere sigt har kommunen imidlertid mulighed for gennem den førte politik at påvirke længden af de kommunale veje.

Alle analyser er gennemført på kommuneniveau. Det skal understreges, at der er tale om tværsnitsanalyser, hvor vi analyserer den *statistiske* sammenhæng mellem udgiftsniveau og udgiftsbehovsfaktorer på tværs af kommuner på et givet tidspunkt. Analysen er ikke baseret på et metodisk design, som giver grundlag for at drage *kausale* tolkninger om, hvorvidt de identificerede udgiftsbehovsfaktorer er *årsag* til udgiftsforskellene mellem kommunerne. Analyserne kan dermed heller ikke bruges til at sige noget om, hvordan udgifterne over tid vil udvikle sig, hvis der sker ændringer i udgiftsbehovsfaktorerne. Af formidlingsmæssige grunde, bruger vi i præsentationen af analyseresultaterne vendinger som, "når udgiftsbehovsfaktor x stiger med, så..." og "når udgiftsbehovsfaktor y øges med, så...", for ikke at gøre sprogbugen unødigt tung. Det er vigtigt her at være opmærksom på, at "stiger" og "øges" ikke skal forstås som kausale termer men som deskriptive udsagn om statiske sammenhænge på tværs af kommuner på et givet tidspunkt. Der henvises til afsnit 6.3 for yderligere information om de anvendte regressionsprincipper.

I kapitel 2 præsenterer vi kort analysens teoretiske afsæt og resultaterne af tidligere analyser af udgiftsbehovsfaktorer i danske kommuner.

I kapitel 3 præsenteres resultaterne af analyserne på undersøgte serviceområder.

I kapitel 4 præsenteres tilsvarende resultaterne for de undersøgte overførselsområder.

2 Teoretisk afsæt og analyseramme

I dette kapitel redegør vi kort for analysens teoretiske afsæt og resultaterne af tidligere analyser af grundvilkårenes betydning for danske kommuners udgifter.

Der kan være mange forskellige forklaringer på, hvorfor udgifterne på de kommunale serviceområder varierer på tværs af kommuner. Teoretisk udspringer indeværende analyse af de *efterspørgselsorienterede teorier* inden for budgetlitteraturen. Det vil sige den del af budgetlitteraturen, som ser den førte udgiftspolitik – udgifternes størrelse og fordeling på forskellige formål – som et resultat af faktorer i det politiske systems omgivelser (Pallesen, 2019). Mere specifikt er analysen inspireret af en af de mere udbredte varianter af den efterspørgselsorienterede budgetteori, den såkaldte *økologiske approach* (Pallesen, 2019: 54; Mouritzen, 1991: 75-94).

I den økologiske approach antages det, at eksternt givne faktorer knyttet til *behov og ressourcer* i det politiske systems omgivelser er afgørende for den førte udgiftspolitik. En kommunes udgiftspolitik antages således at afspejle de økonomiske grundvilkår (*constraints* på engelsk), som kommunen står over for i form af udgiftsbehov knyttet til strukturelle forhold og befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning samt kommunens velstand (se fx Andrews m.fl., 2005; Boyne, 1996; Houlberg & Ruge, 2025). Det vil sige faktorer, der på et givet tidspunkt er eksternt givne betingelser, som kommunen på den korte bane ikke selv har mulighed for at ændre på.

Dette fokus på betydningen af økonomiske grundvilkårsfaktorer genfindes også i eksempelvis analyser af betydningen af de ændringer, der skete i kommunestørrelser ved kommunesammenlægningerne i 2007 (Blom-Hansen m.fl., 2016) og intentionerne om at basere den mellemkommunale udligning i udligningssystemet på "objektive udgiftsbehovsfaktorer" i den forstand, at disse på den korte bane ikke er påvirkelige af den politik, kommunen fører (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012; Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 2025)¹.

¹ Udgifts- og budgetteoriene inden for budgetlitteraturen deles almindeligvis op i tre varianter (Pallesen, 2019): de efterspørgselsorienterede teorier, de udbudsorienterede teorier og den såkaldte inkrementelle budgetteori. Den efterspørgselsorienterede tilgang i denne analyse betyder, at der ses bort fra den mulige betydning af udbudsorienterede forklaringer knyttet til det pres, de bevilgende politikere udsættes for af kræfter inden for det politiske system, først og fremmest de offentligt ansatte og deres organisationer (Pallesen, 2019). Der er heller ikke fokus på den inkrementelle budgetteoris grundantagelse om, at budgettet i et år tager udgangspunkt i sidste års budget, og at udgifterne derfor vil udvikle sig inkrementelt, dvs. med små ændringer i forhold til sidste års budget.

Vi har i indeværende analyse fokus på de grundvilkårsfaktorer, som kan betragtes som *udgiftsbehovsfaktorer*. Det vil sige, faktorer knyttet til eksternt givne grundvilkår, som kommunen ikke på den korte bane selv har mulighed for at ændre, og som teoretisk kan tolkes som udtryk for *udgiftsbetingende* faktorer for en kommunes udgifter (målt pr. indbygger) på et givet tidspunkt.

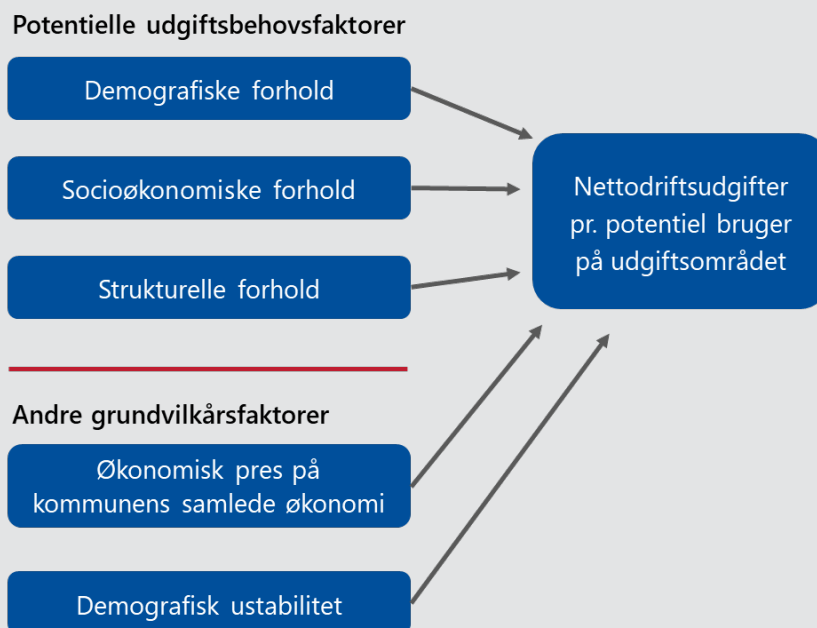
De mulige udgiftsbehovsfaktorer kan grupperes i tre typer af udgiftsbehovsfaktorer:

- Demografiske faktorer som befolkningens køns- og alderssammensætning
- Socioøkonomiske faktorer som befolkningens uddannelse, indkomst, herkomst og arbejdsmarkedstilknøytning
- Strukturelle faktorer som kommunestørrelse, befolkningstæthed og urbaniseringsgrad.

En række andre for kommunen eksternt givne grundvilkårsfaktorer kan også have betydning for kommunernes udgifter, men uden at disse kan tolkes som udtryk for udgiftsbehovsfaktorer i forhold til udgiftsbehovet pr. borger på et givet tidspunkt. Vi kalder i analysen disse andre grundvilkårsfaktorer for *ikke-behovsrelaterede faktorer*. Det kan fx være økonomisk pres på kommunens samlede økonomi eller demografisk ustabilitet i form af eksempelvis et fald i elevtal eller indbyggertal. Hvis en kommune fx oplever et fald i antallet af 0-5-årige, kan det være, at udgifterne på dagtilbudsområdet ikke reduceres i samme takt som børnetallet. Et faldende børnetal vil derfor som følge af træghed i udgiftstilpasningen tendere til at øge udgiften pr. 0-5-årig på et givet tidspunkt. Vi vil imidlertid ikke tolke en sådan træghed i udgiftstilpasningen som udtryk for, at de kommunale udgiftsbehov pr. barn med nogle givne demografiske og socioøkonomiske karakteristika er steget. Tilsvarende kan det, at en økonomisk mindre presset kommune har *mulighed* for at bruge flere penge på et eller flere udgiftsområder, ikke tolkes som udtryk for, at *udgiftsbehovene* på disse områder er større.

Analyserammen for analyserne er illustreret i Figur 2.1.

Figur 2.1 Illustration af analyseramme

Kilde.: VIVE.

Analysen har fokus på at undersøge, hvilke udgiftsbehovsfaktorer der kan forklare variationerne i kommunernes udgifter på de kommunale udgiftsområder – når der er taget højde for den eventuelle betydning af ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer som økonomisk pres² og demografisk ustabilitet.

De ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer som økonomisk pres og demografisk ustabilitet inddrager vi som potentielle forklarende variable i analyserne. Hvis de viser sig at have betydning for udgiftsniveauet, betragtes de som *kontrolvariable*. På den måde sikres det, at forskelle i ikke-behovsrelaterede grundvilkår ikke skævvrider estimaterne for udgiftsbehovsfaktorerne.

Såkaldte *policy-faktorer* kan også have betydning for kommunernes udgifter. Det vil sige forhold, der er udtryk for den førte politik (*policy*) i kommunen. Det kan fx være strukturelle forhold som kommunens skolestruktur – som kan have betydning for, hvor store folkeskoleudgifterne er, idet udgiften pr. elev ofte er lavere i kommuner med færre, større skoler (Blom-Hansen, 2005). Det kan også være forhold, som *hvor*

² Økonomisk pres måles i denne analyse ved kommunernes *ressourcepres* defineret som forholdet mellem på den ene side kommunens *ressourcegrundlag* (skatter og tilskud) og på den anden side kommunens forventede *udgiftsbehov* som defineret i udligningsordningen. For en nærmere definition og diskussion af resourcepreset henvises til Bilag 1.

mange borgere, der er visiteret til hjemmehjælp, eller hvor mange der visiteres til og modtager tilbud på det specialiserede socialområde – som kan have betydning for, hvilke tilbud borgerne modtager, og udgifterne til disse. Sådanne *policy-faktorer* – der er udtryk for forhold, som kommunen selv har indflydelse på – inddrages ikke i analysen, da analysen sigter mod at analysere, hvilken betydning *eksternt givne grundvilkårsfaktorer* har for kommunernes udgifter. Af samme grund indgår forskelle i kommunernes produktivitet ikke i analysen, skønt forskelle i kommunernes udgifter også kan hænge sammen med forskelle i, hvor produktive kommunerne er i opgaveløsningen.

Det skal understreges, at den stærke fokus på betydningen af de eksternt givne grundvilkårs betydning i den økologiske approach – og i indeværende analyse – ikke skal ses som udtryk for, at politiske beslutninger fylder meget lidt i det lokale politiske system, og at tilpasningen til grundvilkårene nærmest foregår automatisk. Omsætningen af udgiftsbehovsfaktorer til udgifter kan tværtimod ses som udtryk for et velfungerende politisk system, hvor de lokalt valgte politikere aktivt træffer udgiftspolitiske beslutninger, som tilpasser den lokale udgiftspolitik til de lokale behov og forudsætninger.

En række tidligere studier har undersøgt, hvilken betydning økonomiske grundvilkårsfaktorer har for udgiftsvariationerne på tværs af de danske kommuner i den nye kommunestruktur og opgaveportefølje efter kommunalreformen i 2007. Af disse er særligt tre studier relevante at fremhæve i relation til denne analyse; Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, (2012); Houlberg m.fl. (2021) og Houlberg & Ruge (2025). Alle tre studier har i lighed med indeværende analyse været baseret på tværsnitsstudier af kommunernes regnskaber i enkeltår. Studierne finder generelt, at demografiske og socioøkonomiske faktorer typisk har væsentlig betydning for udgifterne på de kommunale velfærdsområder, mens strukturelle faktorer som areal, urbaniseringsgrad og spredt bosætning i højere grad har betydning på mere tekniske udgiftsområder som vejvæsen, redningsberedskab og natur- og miljøbeskyttelse. På overførselsområderne peger tidligere undersøgelser på, at ikke mindst arbejdsstyrkens sammensætning og beskæftigelsesgrad har betydning for udgifterne (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012; Houlberg m.fl., 2021).

Indeværende analyse repræsenterer for det første en opdatering af de tidligere analyser på basis af de seneste tilgængelige og mest aktuelle data om kommunernes udgiftspolitik og økonomiske grundvilkår. Med analyser på tværs af 12 serviceområder og seks overførselsområder dækker undersøgelsen for det andet en bredere vifte af kommunale udgiftsområder end de tidligere studier.

3 Udgiftsbehovsfaktorer på serviceområder

Vi analyserer i dette kapitel udgiftsbehovsfaktorer for *kommunernes samlede serviceudgifter* samt på 12 udvalgte kommunale serviceområder:

- Dagtilbud
- Folkeskole
- Ældreområdet
- Udsatte børn og unge
- Voksne med særlige behov
- Sundhedspleje og tandpleje
- Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse
- Kultur og fritid
- Vejvæsen
- Administration
- Redningsberedskab
- Natur- og miljøbeskyttelse.

Boks 3.1 beskriver kort den anvendte metode. For yderligere information om data og metode henvises til kapitel 6. Bilag 1 indeholder en samlet præsentation af alle variable i analyserne.

Boks 3.1 Data og metode

Analyserne er gennemført som statistiske analyser på grundlag af registerdata på kommuneniveau om kommunernes struktur og befolkningssammensætning samt udgifter på udvalgte udgiftsområder i de kommunale regnskaber 2024.

Kort om data og metode:

- Udgifterne på de udvalgte serviceområder er afgrænset ved en række konti i det kommunale budget- og regnskabssystem.
- Udgifterne er opgjort som *nettodriftsudgifter*, dvs. fratrukket eventuelle refusioner, brugerbetaling for dagtilbud, plejebolig, mad mv. samt betalinger fra andre kommuner og eventuelle midler fra statslige puljer.
- Analyserne er gennemført som regressionsanalyser (OLS). Alle analyser er gennemført på kommuneniveau.

Analyserne er gennemført som statistiske test og analyser af, hvilke eksternt givne grundvilkårsfaktorer der kan forklare variationerne i kommunernes udgifter på de kommunale serviceområder. Alle analyser er gennemført med data for alle 98 kommuner.

Vi grupperer de mulige forklarende faktorer i fem typer af økonomiske grundvilkårsfaktorer:

- Demografiske faktorer som befolkningens køns- og alderssammensætning
- Socioøkonomiske faktorer som befolkningens uddannelse, indkomst, herkomst og arbejdsmarkedstilknnytning
- Strukturelle faktorer som kommunestørrelse, befolkningstæthed og urbaniseringsgrad
- Økonomisk pres på kommunens samlede økonomi
- Demografisk ustabilitet.

De tre første grupper af faktorer kan betragtes som *udgiftsbehovsfaktorer*, mens de to sidste faktorer er udtryk for grundvilkårsfaktorer, der ikke tolkes som udgiftsbehovsfaktorer. Vi kalder i analysen disse andre grundvilkårsfaktorer for ikke-behovsrelaterede faktorer.

I analysen er der fokus på at undersøge, hvilke *udgiftsbehovsfaktorer* der kan forklare variationerne i kommunernes udgifter på de kommunale udgiftsområder – når der er taget højde for den eventuelle betydning af ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer som fx økonomisk pres og demografisk ustabilitet. Det vil i praksis sige, at vi håndterer økonomisk pres og demografisk ustabilitet som *kontrolvariable*. Herved forstås, at vi inkluderer mål for de ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer i analyserne, såfremt de er teoretisk meningsfulde, indgår med selvstændig forklaringskraft samt vurderes at kunne skævvride estimaterne for udgiftsbehovsfaktorerne, såfremt de *ikke* indgår i analysen.

Hvert analyseafsnit indeholder en tabel, der sammenfatter resultaterne af den endelige regressionsmodel på det pågældende serviceområde. Der er tale om reducerede modeller, hvor vi alene medtager statistisk signifikante forklaringsfaktorer, som er teoretisk meningsfulde på det pågældende serviceområde. I praksis estimeres flere alternative modeller for hvert enkelt udgiftsområde samt for de samlede service- og overførselsudgifter. De alternative modeller er opstillet og beregnet som led i en iterativ udvælgelsesproces af relevante økonomiske grundvilkårsfaktorer. På baggrund af de ofte mangfoldige alternative modeller opstilles én endelig model. I udvælgelsen af den endelige model lægges der særlig vægt på modellens samlede forklaringskraft (målt ved den forklarede varians), modellens teoretiske meningsfuldhed og et hensyn til i videst muligt omfang at undgå problemer med multikollinearitet som følge af for nært beslægtede mål. De alternative modeller præsenteres ikke særskilt, men hvor det er relevant, kommenteres der på relevante til- og fravalg af enkelte økonomiske grundvilkårsfaktorer – særligt i relation til eksisterende studier. For en nærmere gennemgang af den valgte analysestrategi henvises til afsnit 6.3.1.

Vi gennemgår resultaterne under hver af de tre overskrifter *demografiske og socio-økonomiske forhold, strukturelle forhold og øvrige ikke-behovsrelaterede faktorer*.

Det er væsentligt at understrege, at analysen alene ser på kommunernes udgifter på de inkluderede serviceområder og ikke kan bruges til at sige noget om den konkrete service på områderne, og hvilken kvalitet borgerne oplever. Forskelle i udgifter på tværs af kommuner og ændringer over tid kan ud over forskelle i befolkningens sammensætning og andre udgiftsbehov/økonomiske grundvilkår på de pågældende serviceområder dække over forskelle i produktivitet, serviceniveau og indhold/sammensætning af de kommunale indsatser.

3.1 De samlede serviceudgifter

Vi ser først på kommunernes *samlede serviceudgifter pr. indbygger*. Det vil sige de samlede udgifter til klassiske kommunale velfærdsområder som dagtilbud, folke-

skole og ældreområdet såvel som udgifter til det specialiserede socialområde, veje, kultur/fritid og administration, byudvikling mv.

Analysen af de samlede serviceudgifter skal ses som et supplement til analyserne på de enkelte serviceområder, idet den er mere grovkornet og ikke vil være i stand til at opfange variationer i, hvad forskellige grundvilkårsfaktorer betyder for udgifterne på de enkelte serviceområder.

Den gennemsnitlige samlede serviceudgift var i regnskab 2024 53.962 kr. pr. indbygger. De samlede serviceudgifter varierede fra 44.974 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 86.905 kr. pr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.1 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes samlede serviceudgifter pr. indbygger.

Tabel 3.1 Regressionsanalyse af de samlede serviceudgifter pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Demografisk forsørgerbrøk (antal 0-16- og 67+-årige pr. 100 17-66-årige)	127	***	(39)
Socioøkonomiske udgiftsbehov pr. indb. (socioøkonomisk indeks)	151	***	(10)
Strukturelle forhold			
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejsetid i minutter til 2.000 indbyggere)	456	***	(143)
Indbyggertal, logaritmisk (10-talslog.)	-4.237	***	(1008)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
Ressourcepres pr. indbygger (indeks, hele landet = 100)	-556	***	(44)
Konstant	104.868	***	(7.267)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	89,8	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Den afhængige variabel er korigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.1 viser, at to demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes samlede serviceudgifter pr. indbygger. For det første en summarisk indikator for de samlede demografiske udgiftsbehov i form af den demografiske forsørgerbrøk. For det andet en summarisk indikator for de samlede socioøkonomiske udgiftsbehov i form af det socioøkonomiske indeks. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes de samlede serviceudgifter ifølge modellen at stige med 127 kr. pr. indbygger, når *den demografiske forsørgerbrøk* stiger med et procentpoint. Tilsvarende forventes udgifterne at stige med 121 kr. pr. indbygger, når *det socioøkonomiske indeks* stiger med et indekspoint.

Analysen viser desuden, at der er generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner målt ved indbyggertallet (logaritmisk). Regressionskoefficienten på -4.237 skal tolkes sådan, at, når antallet af indbyggere tidobles, falder de samlede serviceudgifter ifølge modellen med 4.237 kr. pr. indbygger. En kommune med 100.000 indbyggere vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov til de samlede serviceudgifter, der er 4.237 kr. lavere pr. indbygger end en kommune med 10.000 indbyggere. Da sammenhængen er eksponentielt aftagende, betyder det, at antallet af indbyggere har størst betydning for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende indbyggertal.

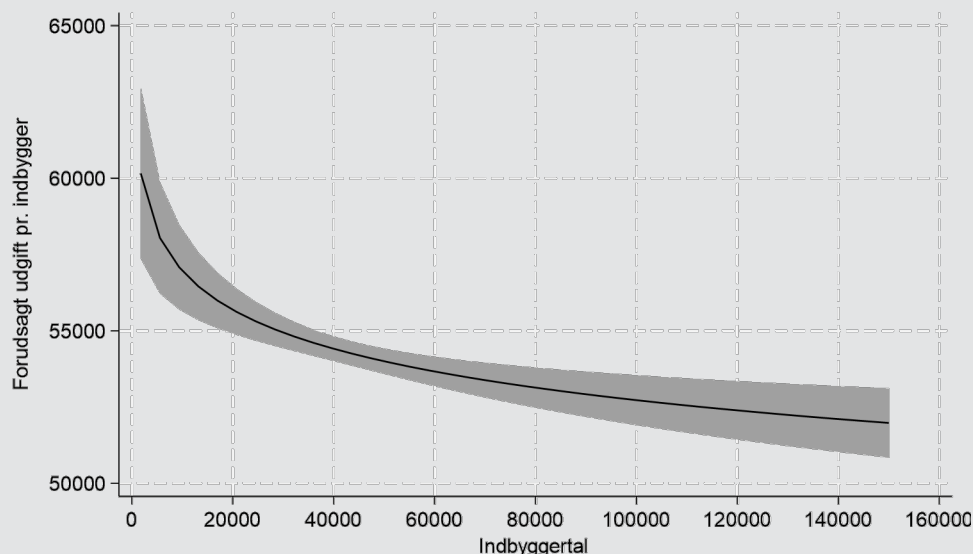
Samlet identificeres således tre udgiftsbehovsfaktorer: demografisk forsørgerbrøk, socioøkonomisk indeks og indbyggertal (logaritmisk).

Analysen viser endelig, at *økonomisk pres* på kommunens samlede økonomi har betydning for de samlede serviceudgifter. Når det økonomiske pres stiger med et indekspoint (med gennemsnittet for hele landet som indeks 100), falder udgifterne på administrationsområdet ifølge modellen med 556 kr. pr. indbygger. Økonomisk pres kan ikke tolkes som en udgiftsbehovsfaktor, men ses som en ikke-behovsrelateret grundvilkårsfaktor, som også har betydning for de samlede serviceudgifter.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 89,8 % af variationen i kommunernes samlede serviceudgifter pr. indbygger i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng mellem indbyggertal og udgiftsniveau i Tabel 3.1 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.1. Den estimerede logaritmiske sammenhæng er her omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal indbyggere. Figur 3.1 viser de modelforudsagte udgifter pr. indbygger for forskellige indbyggertal, når alle øvrige variable i modellen antager den gennemsnitlige værdi for alle kommuner.

Figur 3.1 Forventede udgifter til service pr. indbygger 2024, efter kommunens indbyggertal

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte serviceudgift pr. indbygger (med 95-%'s konfidensintervaller). Værdier ikke vist for kommuner med mere end 150.000 indbyggere.

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.1.

Analyseresultaterne er helt i tråd med en tidligere analyse på grundlag af kommunernes 2022-regnskaber, der også viser, at økonomiske grundvilkårsfaktorer i form af demografisk forsørgerbrøk, socioøkonomisk indeks, indbyggertal (logaritmisk) og økonomisk pres kan forklare op mod 90 % af variationen i kommunernes samlede serviceudgifter pr. indbygger (Houlberg & Ruge, 2025: 56).

Vi har testet en række mere specifikke socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger, andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse og andel børn i familier med lav uddannelse. Disse mere specifikke socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier forklarer imidlertid mindre af variationen i kommunernes samlede serviceudgifter end det samlede socioøkonomiske indeks. Vi har desuden testet forskellige andre specifikationer af de demografiske udgiftsbehov som fx de 0-16-årige og 67+-åriges andel af befolkningen. Heller ikke disse variable bidrager med yderligere forklaringskraft ud over det, som forklares i modellen i Tabel 3.1.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.1). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.1, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. Resultaterne i Tabel 3.1 er med andre ord robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.2 Dagtilbud

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde vedrører udgifter til dagtilbud for 0-5-årige. Dette omfatter ud over udgifter til dagpleje og daginstitutioner også udgifter til åbne pædagogiske tilbud, legesteder mv. samt tilskud til private institutioner, dagpleje, fritidshjem, klubber og puljeordninger. Desuden indgår udgifter til specialpædagogisk bistand til børn i førskolealderen. Fra og med 2024 er de statslige midler til minimumsnormeringer i daginstitutioner omlagt fra en pulje under det statslige udgiftslov til bloktilskud. Fra og med 2024 indgår udgifter til minimumsnormeringer derfor som en del af de *kommunale* serviceudgifter på dagtilbudsområdet.

Den gennemsnitlige udgift på dagtilbudsområdet udgjorde i regnskab 2024 85.416 kr. pr. 0-5-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 70.068 kr. pr. 0-5-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 100.702 kr. pr. 0-5-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.2 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter på dagtilbudsområdet.

Tabel 3.2 Regressionsanalyse af udgifter på dagtilbudsområdet pr. 0-5-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel børn af enlige forsørgere 0-5 år (%)	679	***	(175)
Strukturelle forhold			
Ø-kommune	7.951	***	(2359)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
Ressourcepres pr. indbygger (indeks, hele landet = 100)	-564	***	(104)
Procentvis vækst i antal 0-5-årige de sidste 4 år (%)	-175	**	(74)
Konstant	134.073	***	(10.512)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	49,5	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-5-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.2 viser, at en demografisk/socioøkonomisk faktor har betydning for kommunernes udgiftsniveau på dagtilbudsområdet, nemlig andel børn af enlige forsørgere. Denne faktor kan tolkes som udtryk for, at efterspørgslen efter kommunale dagtilbud stiger, jo flere enlige forsørgere der er i kommunen. Enlige forsørgere kan desuden tolkes som en bredere paraplyvariabel for grupper af socioøkonomisk mindre ressourcestærke borgere, der oftere modtager tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen eller kan have behov for ekstra støtte i dagtilbud og herigennem forøger kommunens udgiftsbehov. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 679 kr. pr. 0-5-årig, når *andel børn af enlige forsørgere* stiger med et procentpoint.

Herudover viser analysen, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – er særligt store udgiftsbehov for de fem små økommuner. Modellen peger dermed på, at visse forhold ved de fem små økommuner er forbundet med et større udgiftsniveau på dagtilbudsområdet. De fem små økommuner er bl.a. kendetegnet ved et meget lavt børnetal samt deres unikke geografi. Disse forhold stiller særlige krav til organiseringen og indretningen af dagtilbudsområdet, som kan have karakter af faste omkostninger, der er mere eller mindre uafhængige af antallet af dagtilbudsbørn og dermed bidrager til et højere udgiftsniveau pr. 0-5-årig. Når der er taget højde for de andre variable, er udgifter på dagtilbudsområdet ifølge modellen 7.951 kr. højere pr. 0-5-årig i de fem små økommuner end i de øvrige 93 kommuner.

Analysen viser desuden, at *økonomisk pres* på kommunens samlede økonomi har betydning for udgifterne på dagtilbudsområdet. Når det økonomiske pres stiger med et indekspoint (med gennemsnittet for hele landet som indeks 100), falder udgifterne på dagtilbudsområdet ifølge modellen med 564 kr. pr. 0-5-årig.

Endelig viser analysen, at demografisk ustabilitet i form af ændringer i antallet af 0-5-årige har betydning for, hvor store udgifterne pr. 0-5-årig er. Dette kan tolkes som udtryk for, at kommuner med et stigende antal 0-5-årige alt andet lige ikke øger dagtilbudsudgifterne i samme takt som børnetallet stiger, mens kommuner med en nedgang i antal 0-5-årige ikke reducerer udgifterne, i samme takt som børnetallet falder. Når *antallet af 0-5-årige over de sidste fire år* er steget med et procentpoint, forventes udgifterne på dagtilbudsområdet ifølge modellen at være 175 kr. lavere pr. 0-5-årig.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 49,5 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 0-5-årig på dagtilbudsområdet i 2024.

Analyseresultaterne er i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at økonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare 50-60 % af variationen i kommunernes udgifter på dagtilbudsområdet (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 387; Houlberg m.fl., 2021: 24;

Houlberg & Ruge, 2024). Hvor Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012: 387) ikke finder stordriftsfordele på 2010-data, finder Houlberg m.fl. (2021) og Houlberg & Ruge (2024) på hhv. 2019- og 2022-data – i lighed med denne analyse på 2024-data – smådriftsulemper for de små økommuner i den kommunale serviceproduktion på dagtilbudsområdet. Hvor tidligere analyser (Houlberg m.fl., 2021 og Houlberg & Ruge, 2024) har peget på, at kvinders erhvervsfrekvens har betydning for udgiftsbehovet på dagtilbudsområdet, så ser dette ikke længere ud til at være tilfældet i 2024.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger, andel børn i familier med kort uddannelse og kvinders erhvervsfrekvens. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med dagtilbudsudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes dagtilbudsudgifter end variablene i modellen i Tabel 3.2.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.2). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.2, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. En mindre forskel knytter sig til, at smådriftsulemperne for de små økommuner på dagtilbudsområdet ser ud til at være større i 2024 end i perioden samlet set. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.2 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.3 Folkeskoleområdet

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde omfatter folkeskoleområdet i bredeste forstand. Ud over udgifter til den kommunale folkeskole indgår fx også fællesudgifter for kommunens samlede skolevæsen, specialskoler, PPR og befordring af elever og idrætsfaciliteter for børn og unge samt bidrag til private skoler, efterskoler og ungdomsskoler.

Den gennemsnitlige udgift på folkeskoleområdet udgjorde i regnskab 2024 96.861 kr. pr. 6-16-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 81.280 kr. pr. 6-16-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 155.414 kr. pr. 6-16-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.3 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter på folkeskoleområdet.

Tabel 3.3 Regressionsanalyse af udgifter på folkeskoleområdet pr. 6-16-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold mv.			
Andel børn af enlige forsørgere 6-17 år (%)	1.095	***	(352)
Andel almene familieboliger (%)	247	***	(84)
Andel børn i familier med kort uddannelse (%)	1.117	**	(528)
Andel elever i privatskoler i % af elever i folke- og privatskoler	-332	***	(128)
Strukturelle forhold			
Antal 6-16-årige, logaritmisk (10-talslog.)	-15.338	***	(2507)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	127.079	***	(10.035)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	49,2	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-16-årig (2022-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01, ** p<0,05, * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.3 viser, at tre socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau på folkeskoleområdet. De tre variable kan betragtes som paraplyvariable for socioøkonomisk mindre ressourcestærke grupper af borgere, hvor eleverne alt andet lige oftere har behov for særlige indsatser og støtte mv. i folkeskolen. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 1.095 kr. pr. 6-16-årig, når *andel børn af enlige forsørgere* stiger med et procentpoint. Tilsvarende forventes udgifterne at stige med 247 kr. pr. 6-16-årig, når *andel familier i almene familieboliger* stiger med et procentpoint og med 1.117 kr. pr. 6-16-årig, når *andel børn i familier med kort uddannelse* stiger med et procentpoint.

Herudover viser analysen, at andelen af elever, der går i frie grundskoler – eller privatskoler, som de ofte kaldes – har betydning for de samlede udgifter på folkeskoleområdet. Når *andelen af privatskoleelever* stiger med et procentpoint, forventes udgifterne på folkeskoleområdet ifølge modellen at falde med 332 kr. pr. 6-16-årig.

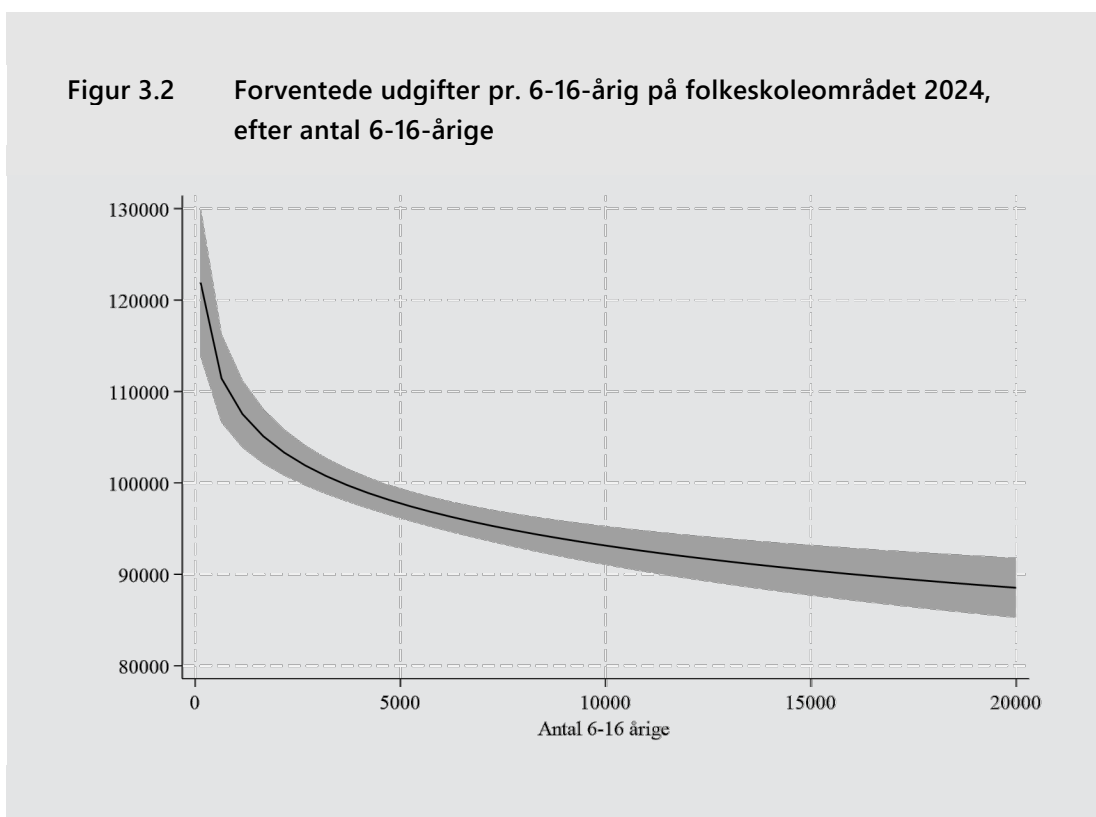
Endelig viser analysen, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – er generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner. Sammenhængen er logaritmisk og målt ved 10-talslogaritmen. Regressionskoefficienten

på -15.338 skal derfor tolkes sådan, at når antallet af 6-16-årige tidobles, falder udgifterne på folkeskoleområdet ifølge modellen med 15.338 kr. pr. 6-16-årig. En kommune med 10.000 børn i skolealderen vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov på folkeskoleområdet, der er 15.338 kr. lavere pr. 6-16-årig end en kommune med 1.000 børn i skolealderen. Da sammenhængen er logaritmisk, betyder antallet af børn i skolealderen mest for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende antal børn i skolealderen.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 49,2 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 6-16-årig på folkeskoleområdet i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng i Tabel 3.3 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.2, idet den estimerede logaritmiske sammenhæng her er omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal 6-16-årige.

Figur 3.2 viser de modelforudsagte udgifter pr. 6-16-årig for forskellige værdier af antal 6-16-årige, når alle øvrige variable i modellen antager den gennemsnitlige værdi for alle kommuner.

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte udgift pr. 6-16-årig. Værdier ikke vist for kommuner med mere end 20.000 6-16-årige. (med 95-%'s konfidensintervaller).

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.3

Analyseresultaterne minder om resultaterne af tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, hvor økonomiske grundvilkårsfaktorer også kan forklare 50-70 % af variationen i kommunernes udgifter på folkeskoleområdet (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 401; Houlberg m.fl., 2021: 24, Houlberg & Ruge, 2024). I lighed med tidligere analyser indgår andel børn af enlige forsørgere fx som en betydningsfuld socioøkonomisk faktor. Hvor andel børn og unge med ikke-vestlig herkomst, andel familier i bestemte boligtyper eller andel børn og unge med psykiatrisk diagnose har været signifikante paraply-variable for socioøkonomiske udgiftsbehov på folkeskoleområdet i tidligere analyser, opfanges de socioøkonomiske udgiftsbehov i indeværende analyse i højere grad af andel almene familieboliger og andel børn i familier med kort uddannelse. Med hensyn til stordriftsfordele flugter resultaterne med de tidligere analyser, idet Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012: 401) på 2010-data finder små-driftsulemper for de små økommuner, mens Houlberg m.fl. (2021) og Houlberg & Ruge (2024) på hhv. 2019-data og 2022-data parallelt med indeværende analyse på 2024-data finder generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner (målt logaritmisk) i den kommunale serviceproduktion på folkeskoleområdet.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel børn og unge med ikke-vestlig herkomst, andel børn og unge med psykiatrisk diagnose og børnetæthed (antal 6-16-årige pr. km²). Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med folkeskoleudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes folkeskoleudgifter end variable i modellen i Tabel 3.3.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.3). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.3, hverken mht. statistisk eller substantiel signifikans. En mindre forskel knytter sig til, at betydningen af andel privatskoleelever såvel som betydningen af stordriftsfordele ser ud til at være mere udtalte på folkeskoleområdet i 2024 end i perioden samlet set. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.3 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.4 Ældreområdet

De kommunale udgifter på ældreområdet omfatter udgifter til hjemmehjælp til ældre omfattet af frit valg af leverandør såvel som udgifter til plejehjem og omsorg mv. af ældre undtaget frit valg af leverandør. Desuden indgår udgifter til hjemmesygepleje, forebyggende indsatser, aflastningsophold, hjælpemidler, forbrugsgoder

mv. samt plejevederlag og hjælp til sygeartikler og lignende ved pasning af døende i eget hjem. Endelig indgår udgifter til boligydelse til pensionister.

Den gennemsnitlige udgift til ældreområdet udgjorde i regnskab 2024 52.780 kr. pr. 67+-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 41.240 kr. pr. 67+-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 76.111 kr. pr. 67+-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.4 viser præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter på ældreområdet.

Tabel 3.4 Regressionsanalyse af udgifter på ældreområdet pr. 67+-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Ældrebefolkningens alderssammensætning (målt ved 'aldersbetinget plejebolighyppighed' i %)	3.568	***	(1064)
Andel enlige ældre (%)	787	***	(108)
Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande (%)	848	***	(256)
Andel almene familieboliger (i % af egentlige boliger)	124	*	(53)
Strukturelle forhold			
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejsetid i minutter til 2.000 indbyggere)	807	***	(222)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	-9.493		(7.097)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	75,2	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 67+-årig (2022-priser). Den afhængige variabel er korregeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.4 viser, at fire demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau på ældreområdet. For det første har *ældrebeholdningens alderssammensætning* signifikant betydning for udgiftsniveauet. Jo større andel af de ældre, der er i de ældste aldersgrupper, jo større er udgifterne pr. 67+-årig.

Ældrebefolkningens alderssammensætning er i analysen målt ved 'den aldersbetingede plejebolighyppighed', som er et beregnet udtryk for, hvor mange procent af de 67+-årige i kommunen, som ville have behov for en plejebolig (plejehjem, beskyttet bolig, plejebolig mv.), hvis de ældre i de forskellige aldersgrupper var indskrevet i plejebolig med samme hyppighed i kommunen som på landsplan. En kommune, hvor en stor andel af de ældre er over 80 år, vil eksempelvis have en væsentlig større beregnet aldersbetinget plejebolighyppighed end en kommune, hvor en større andel af de ældre er yngre ældre på 67-75 år. Når den aldersbetingede plejebolighyppighed stiger med ét procentpoint – dvs. at 1 % flere af de 67+-årige forventeligt har behov for plejebolig givet alderssammensætningen blandt de ældre – stiger udgifterne pr. ældre borger på 67+ år ifølge modellen med 3.568 kr.

For det andet har *andel enlige ældre* signifikant betydning for ældreudgifterne. Når andelen af enlige 67+-årige stiger med ét procentpoint, forventes udgifterne pr. ældre ifølge modellen at stige med 787 kr. Dette kan tolkes som udtryk for, at enlige ældre ikke på samme måde som ældre i parforhold har mulighed for at trække på hjælp fra en partner, samt at det alt andet lige vil være dyrere for kommunen at levere hjælp til to enlige ældre på forskellige adresser end til ét ældre par på samme adresse.

For det tredje har *andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande* signifikant betydning for udgiftsniveauet. Jo større andel af de ældre, der har ikke-vestlig indvandrer-/efterkommerbaggrund, jo større er udgifterne på ældreområdet pr. 67+-årig. Når der er taget højde for de øvrige variable i modellen, stiger ældreudgifterne ifølge modellen med 848 kr. pr. 67+-årig, når andel ældre med ikke-vestlig indvandrer-/efterkommerbaggrund stiger med ét procentpoint.

For det fjerde har *andel almene familieboliger* signifikant betydning for ældreudgifterne. Når andelen af almene familieboliger (i procent af egentlige boliger) stiger med ét procentpoint, forventes udgifterne pr. ældre ifølge modellen at stige med 124 kr. De to sidstnævnte socioøkonomiske variable kan begge betragtes som paraply-variable for socioøkonomisk mindre ressourcestærke grupper af ældre borgere, som alt andet lige har større sandsynlighed for at have behov for kommunale pleje- og omsorgsydelser på ældreområdet.

Analysen peger videre på, at et enkelt strukturelt forhold spiller ind, idet *spredt bosætning* – når der er taget højde for de andre faktorer i modellen – giver sig udslag i større udgifter på ældreområdet. Dette kan tolkes som udtryk for, at det alt andet lige koster mere pr. ældre borger at levere ældrepleje i kommuner, hvor borgerne bor spredt, og der dermed er længere afstand mellem borgerne. Spredt bosætning måles ved det såkaldte rejsetidskriterie, som er et beregnet mål for, hvor lang rejsetid en borger i gennemsnit vil have til de 2.000 nærmeste medborgere. Når den gennemsnitlige rejsetid pr. borger stiger et minut, forventes udgifterne på ældreområdet ifølge modellen at stige med 807 kr. pr. 67+-årig.

Endelig viser analysen, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – ikke kan identificeres stordriftsfordele knyttet til antallet af ældre.

Samlet identificeres således fem udgiftsbehovsfaktorer: ældrebefolkningens alderssammensætning, andel enlige ældre, andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande, andel almene familieboliger og spredt bosætning.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 75,2 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 67+-årig på ældreområdet i 2024.

Analyseresultaterne er stort set identiske med resultaterne af en tilsvarende analyse af kommunernes ældreudgifter baseret på regnskab 2022 (Houlberg & Ruge, 2024). Dette gælder både mht. de forklarende udgiftsbehovsfaktorer, deres relative betydning og deres forklaringskraft. Analyseresultaterne er endvidere i tråd med andre tidligere analyser af kommunernes ældreudgifter efter kommunalreformen, der også viser, at økonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare 70-80 % af variationen i kommunernes udgifter på ældreområdet (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 427; Houlberg m.fl., 2021: 24). Resultaterne i indeværende analyse kan imidlertid ikke direkte sammenlignes med resultaterne fra Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012: 427), da Finansieringsudvalget ikke analyserede på udgifter til ældreområdet, men på de samlede udgifter til ældreområdet og voksne med særlige behov. Med hensyn til stordriftsfordele adskiller resultaterne sig fra Houlbergs m.fl. (2021: 24) analyse på 2019-data ved, at vi i indeværende analyse ikke finder smådriftsulemper for de små økommuner i den kommunale serviceproduktion på ældreområdet. Resultaterne mht. er der ikke er smådriftsulemper for de små økommuner på ældreområdet er derimod konsistent med den senere analyse på 2022-data 2022 af Houlberg & Ruge (2024).

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel kvinders andel af ældrebefolkningen, ældres gennemsnitlige indkomster og andel ældre, der har været indlagt på sygehus. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med ældreudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare af variationerne i kommunernes ældreudgifter end de variable, der indgår i modellen i Tabel 3.4.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.4). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.4, hverken mht. statistisk eller substantiel signifikans. En mindre forskel knytter sig til, at andel ældre med ikke-vestlig indvandrer-/efterkommerbaggrund og spredt bosætning spiller en mindre rolle i perioden fra 2020-2024 som helhed end i 2024. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.4 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.5 Udsatte børn og unge

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde vedrører udgifter til udsatte børn og unge i alderen 0-22 år. Dette drejer sig først og fremmest om udgifter til forebyggende sociale foranstaltninger samt anbringelser hjemlet i barnets lov samt bestemmelserne i lov om social service. Konkret ses på udgifter til anbringelser i familiepleje, døgninstitutioner og opholdssteder, ligesom udgifterne inkluderer forebyggende foranstaltninger, særlige klubber og daginstitutioner, afgørelser efter lov om ungdomskriminalitet samt visse udgifter til øvrige sociale formål i form af bl.a. tabt arbejdsfortjeneste og udgifter til hjælpere mv.

Den gennemsnitlige udgift til udsatte børn og unge udgjorde i regnskab 2024 15.359 kr. pr. 0-22-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 7.333 kr. pr. 0-22-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 32.379 kr. pr. 0-22-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.5 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til udsatte børn og unge pr. 0-22-årig.

Tabel 3.5 Regressionsanalyse af udgifter til udsatte børn og unge pr. 0-22-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Forventet andel modtagere af forebyggende foranstaltninger 0-22-årige (%)	2.751	***	(518)
Andel børn som er flyttet kommune mere end tre gange (%)	1.285	***	(338)
Andel børn af enlige forsørgere 0-17-årige (%)	434	***	(146)
Strukturelle forhold			
-	-		
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	7.968		(5.766)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	57,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-22-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.5 viser, at tre socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau til udsatte børn og unge. Den første variabel, *forventet andel modtagere af forebyggende foranstaltninger*, er et individbaseret mål, som knytter sig specifikt til de 0-22-årige i kommunen og er baseret på en bred vifte af socioøkonomiske karakteristika ved børn og forældre, som statistisk set øger sandsynligheden for, at barnet modtager en forebyggende foranstaltning. Målet er baseret på tidligere VIVE-analyser af målgruppen (se bl.a. Petersen m.fl., 2019). Den statistiske analyse peger alt andet lige på, at når den forventede andel af børn og unge, som modtager forebyggende foranstaltninger, stiger med ét procentpoint, stiger udgifterne til udsatte børn og unge tilsvarende med 2.751 kr. pr. 0-22-årig.

Den anden variabel, *Andel børn som er flyttet kommune mere end tre gange*, knytter sig til en særlig kompleks gruppe af familier, der er kendetegnet ved hyppigt at flytte kommune. En del af disse flytter fordi de vil undgå myndigheders fokus på og indgriben i familiens forhold (Ankestyrelsen 2014). Disse familier vil typisk være præget af vanskeligheder i forhold til fx økonomi, samliv, beskæftigelse og boligforhold. Analysen peger på, at når andelen af børn, der er flyttet kommune mere end tre gange stiger med ét procentpoint, stiger udgifterne til udsatte børn og unge med 1.285 kr. pr. 0-22-årig.

Den tredje og sidste variabel, *børn af enlige forsørgere*, kan betragtes som paraplyvariabel for generelle socioøkonomiske karakteristika ved børn og unge, som alt andet lige oftere modtager forebyggende foranstaltninger eller er anbragte. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne at stige med 434 kr. pr. 0-22-årig, når *andel børn af enlige forsørgere* stiger med et procentpoint.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 57,7 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 0-22-årig til udsatte børn og unge i 2024.

Analyseresultaterne er i tråd med de teoretiske forventninger såvel som tidligere analyser, der også viser, at kommunernes udgiftsbehov til målgruppen af udsatte børn og unge knytter sig til børnenes og forældrenes socioøkonomiske karakteristika.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.5. Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.5, hverken mht. statistisk eller substantiel signifikans. Overordnet viser den supplerende analyse dermed, at resultaterne i Tabel 3.5 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.6 Voksne med særlige behov

Udgiftsområdet *voksne med særlige behov* dækker over en bred vifte af kommunale udgifter på social- og handicapområdet målrettet borgere over 18 år. Udgifterne knytter sig til bestemmelserne i lov om social service og vedrører bl.a. udgifter til botilbud, hjemmehjælp og bostøtte for personer med handicap, hjælpemidler, herberger og forsorgshjem, kommunal misbrugsbehandling, beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud.

Den gennemsnitlige udgift til voksne med særlige behov udgjorde i regnskab 2024 11.421 kr. pr. 18-66-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 7.401 kr. pr. 18-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 19.613 kr. pr. 18-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.6 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til voksne med særlige behov.

Tabel 3.6 Regressionsanalyse af udgifter til voksne med særlige behov pr. 18-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse	187	***	(59,6)
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)	213	***	(74,3)
Andel 18-66-årige med fysisk handicap	5.026	***	(1.060)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	2.065	**	(907)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	61,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 18-66-årig (2022-priser). Den afhængige variabel er korigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.6 viser, at tre socioøkonomiske og demografiske faktorer har væsentlig betydning for kommunernes udgiftsniveau til voksne med særlige behov: *andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse*, *andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 %* samt *andel 18-66-årige med fysisk handicap*. De første to variable kan ses som paraplyvariable for de generelle socioøkonomiske karakteristika blandt kommunens borgere. Udsathed (og dermed behov for støtte) kan både ses som årsag til at være uden for arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet, men kan man også samtidig betragte udsathed som konsekvens af manglende tilknytning til uddannelsessystem eller beskæftigelse. Vi vurderer således, at de to mål samlet set er gode indikatorer på det socioøkonomisk betingede behov for indsatser til gruppen af voksne med særlige behov. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne til området ifølge modellen at stige med 187 kr., når *andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse* stiger med ét procentpoint. Når *andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 %* stiger med ét procentpoint, stiger de forventede udgifter til voksne med særlige behov med 213 kr.

Den tredje variabel, *andel 18-66-årige med fysisk handicap*, er et direkte udgiftsdrivende mål for den enkelte kommune. Jo flere personer med fysisk handicap, desto flere midler må alt andet lige forventes at bruges på området. Konkret forventes udgifterne til voksne med særlige behov at stige med 2.065 kr. pr. 18-66-årig, når andelen af personer med fysisk handicap stiger med ét procentpoint.

Endelig viser analysen, at – når der er taget højde for de andre variable i modellen – strukturelle forhold ikke har betydning for, hvor store kommunernes udgifter pr. 18-66-årig er på området. Resultaterne adskiller sig hermed fra tidligere analyser for årene fra 2018-2020, hvor der blev identificeret stordriftsfordele knyttet til antallet af 18-66-årige i kommunen (Houlberg & Ruge, 2024). Resultatet mht. strukturelle forhold er omvendt helt i tråd med nyere analyseresultater for årene 2021 og 2022 (ibid.), hvor der i lighed med indeværende analyse ikke kan identificeres stordriftsfordele på området for voksne med særlige behov. Betydningen af strukturelle forhold i årene for corona-pandemien ser med andre ord ud til at være forsvundet i de senere år, mens omvendt de socioøkonomiske kriterier har fået større vægt.

Samlet identificeres således tre udgiftsbehovsfaktorer: *andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse*, *andel 20-59-årige uden beskæftigelse* samt *andel 18-66-årige med fysisk handicap*.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 61,7% af variationen i kommunernes udgifter pr. 18-66-årig til voksne med særlige behov i 2024.

Analyseresultaterne er stort set identiske med resultaterne af en tilsvarende analyse af kommunernes udgifter til voksne med særlige behov baseret på regnskab 2022

(Houlberg & Ruge, 2024). Dette gælder både mht. de forklarende udgiftsbehovsfaktorer, deres relative betydning og deres forklaringskraft.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel 18-66-årige med psykiatrisk diagnose og andel førtidspensionister. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til voksne med særlige behov eller at bidrage mindre til at forklare af variationerne i kommunernes udgifter på området end variablene i modellen i Tabel 3.6.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.6. Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.6, hverken mht. statistisk eller substantiel signifikans. Overordnet viser den supplerende analyse dermed, at resultaterne i Tabel 3.6 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.7 Sundhedspleje og tandpleje

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde omfatter udgifter til sundhedspleje og udgifter til tandpleje.

Den gennemsnitlige udgift på udgiftsområdet udgjorde i regnskab 2024 2.954 kr. pr. 0-21-årig i kommunen. Udgifterne varierede fra 2.360 kr. pr. 0-21-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 3.793 kr. pr. 0-21-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.7 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter på sundhedspleje- og tandplejeområdet.

Tabel 3.7 Regressionsanalyse af udgifter på sundhedspleje- og tandplejeområdet pr. 0-21-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Socioøkonomiske udgiftsbehov pr. indbygger (indeks)	7,6	***	(1,4)
Strukturelle forhold			
Antal 0-21-årige, logaritmisk (10-talslog.)	-153	*	(80,3)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	2.829	***	(360)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	25,3	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-21-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

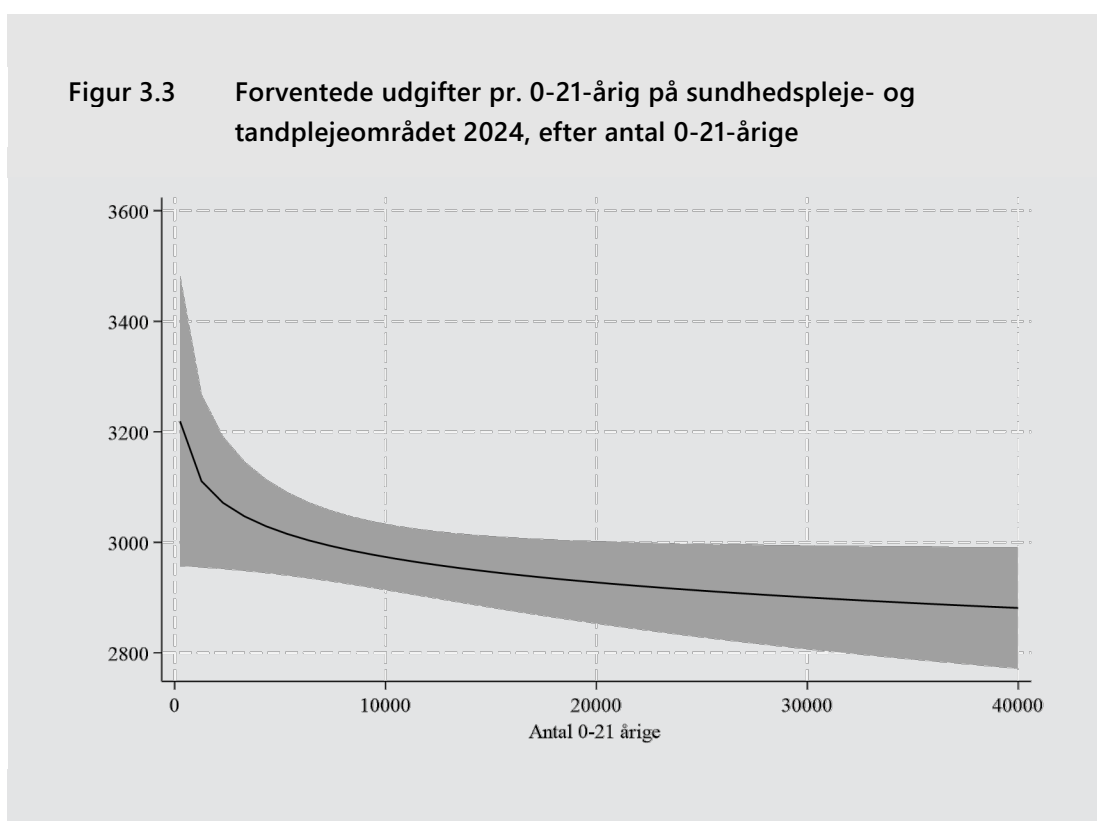
Tabel 3.7 viser, at en socioøkonomisk faktor har betydning for kommunernes udgiftsniveau på sundhedspleje- og tandplejeområdet. Variablen *socioøkonomisk indeks* kan betragtes som en paraplyvariabel for socioøkonomisk mindre ressourcestærke grupper af borgere, hvor børnene alt andet lige oftere har behov for indsats inden for sundheds- og/eller tandplejen. Når der er taget højde for den anden variabel i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 7,6 kr. pr. 0-21-årig, når det socioøkonomiske indeks stiger med et procentpoint.

Analysen viser desuden, at der er stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner målt ved antallet af 0-21-årige. Sammenhængen er logaritmisk og målt ved 10-talslogaritmen. Regressionskoefficienten på -153 skal derfor tolkes sådan, at når antallet af 0-21-årige tidobles, falder udgifterne på sundhedspleje- og tandplejeområdet ifølge modellen med 153 kr. pr. 0-21-årig. En kommune med 10.000 børn/unge i alderen 0-21 år vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov på sundhedspleje- og tandplejeområdet, der er 153 kr. lavere pr. 0-21-årig end en kommune med 1.000 børn/unge i alderen 0-21 år. Da sammenhængen er logaritmisk, betyder antallet af børn/unge i alderen mest for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende antal børn i skolealderen. De generelle stordriftsfordele kan teoretisk forklares ved, at særlig den kommunale tandpleje kræver et vist kommunalt grundpersonale, som i nogen grad er uafhængigt af kommunestørrelse, eksempelvis administration og basisnormering på de kommunale tandplejeklinikker.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 25,3 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 6-16-årig på sundhedspleje- og tandplejeområdet i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng i Tabel 3.7 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.3, idet den estimerede logaritmiske sammenhæng her er omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal 0-21-årige.

Figur 3.3 viser de modelforudsagte udgifter pr. 0-21-årig for forskellige værdier af antal 0-21-årige, når alle øvrige variable i modellen antager den gennemsnitlige værdi for alle kommuner.

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte udgift pr. 0-21-årig (med 95-%s konfidensintervaller). Værdier ikke vist for kommuner med mere end 40.000 0-21-årige.

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.7.

Analyseresultaterne er delvist i tråd med resultaterne af tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, hvor demografiske og socioøkonomiske faktorer også forklarede 30-35 % af variationen i kommunernes udgifter på sundhedspleje- og tandplejeområdet (Houlberg m.fl., 2021; Houlberg & Ruge,

2024)³. Der er imidlertid to forskelle i de konkrete indikatorer. For det første blev socioøkonomiske forhold i Houlberg & Ruge (2024) målt ved andel børn i familier med lav uddannelse, dvs. en indikator som specifikt retter sig mod de socioøkonomiske udgiftsbehov blandt børnefamilierne. I indeværende analyse er socioøkonomiske udgiftsforhold – i lighed med Houlberg m.fl. (2021) – målt ved en bred indikator for de socioøkonomiske udgiftsbehov i kommunen (socioøkonomisk indeks). Den bredere socioøkonomiske indikatoropfanger med andre ord bedre udgiftsvariationerne på sundhedspleje- og tandplejeområdet i regnskab 2024 end den mere specifikke indikator for andel børn i familier med lav uddannelse, som indgik Houlberg & Ruges (2024) analyser af regnskab 2022. For det andet indgik antal 0-21-årige ikke som forklaringsfaktor i Houlbergs m.fl. (2021). Denne stordriftsfaktor indgår imidlertid i indeværende analyse, ligesom det var tilfældet i Houlberg & Ruge (2024).

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel børn i familier med lav uddannelse, andel 20-59-årige uden beskæftigelse og andel almene familieboliger. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til sundhedspleje- og tandpleje eller at bidrage mindre til at forklare af variationerne i kommunernes udgifter på området end variablene i modellen i Tabel 3.7.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.7). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.7, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. En mindre forskel knytter sig til, at betydningen af stordriftsfordele ser ud til at være mindre udtalte på sundhedspleje- og tandplejeområdet i 2024 end i perioden samlet set. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.7 er som helhed robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.8 Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde omfatter udgifter til aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsenet, kommunal genoptræning og vedligeholdelsestræning, vederlagsfri behandling hos fysioterapeut, sundhedsfremme og forebyggelse samt andre sundhedsudgifter. Bemærk at udgifter til kommunal medfinansiering af sundhedsvæsenet (KMF) medregnes som en del af dette

³ Sundhedspleje- og tandplejeområdet indgår ikke som udgiftsområde i Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012).

udgiftsområde, men at KMF ikke indgår som en del af opgørelsen af de kommunale serviceudgifter.

Den gennemsnitlige udgift på udgiftsområdet udgjorde i regnskab 2024 5.540 kr. pr. indbygger. Udgifterne varierede fra 4.239 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 7.750 kr. pr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.8 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger.

Tabel 3.8 Regressionsanalyse af udgifter til sundhed, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel 67+-årige	125	***	(9,9)
Andel handicappede	701	***	(173)
Andel enlige 67+-årige i alt	35,3	***	(9,7)
Aldersbetinget plejebolighyppighed (procent af 67+-årige)	306	***	(104)
Andel indvandrere og efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande	24,1	***	(7,7)
Strukturelle forhold			
-	-		
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-	-		
Konstant	-1.362	*	(764)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	73,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.8 viser, at fem demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau på dagtilbudsområdet. For det første andel 67+-årige i kommunen. Denne faktor kan tolkes som udtryk for, at efterspørgslen efter kommu-

nale sundheds-, genoptrænings- og forebyggelsesudgifter stiger i takt med, at andelen af ældre borgere udgør en større del af kommunens befolkning. Når der tages højde for de øvrige variable i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 124 kr. pr. indbygger, når *andel 67+-årige* stiger med ét procentpoint.

Analysen viser desuden, at andelen af borgere i kommunen med et handicap har en betydning for udgiftsniveauet. Dette kan tolkes som en indikator for, at behovet for er større for mere omfattende og specialiserede behandlinger, der typisk er forbundet med højere omkostninger. Når *andel handicappede* stiger med ét procentpoint, forventes udgifterne til sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse ifølge modellen at være 701 kr. højere pr. indbygger.

Herudover viser modellen, at andelen af enlige 67+-årige har betydning for udgifterne på området. Dette kan ses som udtryk for at enlige ældre typisk har mindre mulighed for uformel støtte fra en partner, hvilket kan øge behovet for hjælp i forbindelse med sygdom, genoptræning og forebyggelse. Ifølge modellen stiger udgifterne på området med 35 kr. pr. indbygger når *andel enlige 67+-årige* stiger med ét procentpoint.

Aldersbetinget plejebolighyppighed blandt borgere over 67 år har ligeledes betydning for udgifterne til sundhed, genoptræning og forebyggelse. Dette kan tolkes som udtryk for, at ældre med brug for plejebolig typisk har relativt svagere funktionsevne og derfor også størst plejebæhov. Når der er taget højde for de øvrige faktorer i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen, at stige med 306 kr. pr. indbygger, når *aldersbetinget plejebolighyppighed* stiger med ét procentpoint.

Endelig viser analysen, at udgifterne på området er større når andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande er højere. Dette forhold kan tolkes som udtryk for, at personer med indvandrer eller efterkommerstatus kan have særlige kulturelt eller sprogligt betingede udfordringer i mødet med det kommunale sundhedsvæsen, hvilket stiller større krav til kommunerne som serviceleverandør. Når *andel indvandrere og efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande* stiger med ét procentpoint, stiger udgifterne på området ifølge modellen med 24 kr. pr. indbygger.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 73,9 % af variationen i kommunernes udgifter pr. indbygger til sundhed, genoptræning og forebyggelse i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at økonomiske grundvilkårsvariable kan forklare en betydelig del af variation i kommunernes udgifter til sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 402; Houlberg m.fl., 2018: 25; Houlberg m.fl., 2021: 24). Hvor tidligere analyser kunne identificere mellem 55 og 65 % af variationen, forklarer nær-

værende analyse op imod 74 % af variationen. Der er et betydeligt sammenfald i inkluderede udgiftsbehovsfaktorer på tværs af undersøgelserne, hvoraf de fleste kan betegnes som socioøkonomiske og demografiske forhold. Forholdene kan under ét betegnes som paraplyvariable, der beskriver befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. Særligt ældrebefolkningens andel af den samlede indbyggertal samt ældrebefolkningens aldersmæssige sammensætning, ser ud til at være konsistente faktorer over tid. Hertil kommer bl.a. andelen af ikke-vestlige indvandrere, ligesom andelen af handicappede er gennemgående på tværs af undersøgelserne.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger, andel psykiatriske patienter samt andel 65+-årige, der har haft ophold på sygehus i 12+ timer. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifter sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse end variablene i modellen i Tabel 3.8.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.8). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.8, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans.

3.9 Kultur og fritid

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde vedrører kultur- og fritidsområdet i bred forstand. Området dækker først og fremmest over folkebibliotekerne, grønne områder og naturplader, stadioner og idrætsanlæg, museer, teatre, musikarrangementer og andre kulturelle opgaver. Hertil kommer hele folkeoplysningsområdet; herunder tilskud til foreningsarbejde og lokaletilskud.

Den gennemsnitlige udgift til kultur- og fritidsområdet udgjorde i regnskab 2024 1.950 kr. pr. indbygger. Udgifterne varierede fra 1.072 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 4.004 kr. pr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.9 nedenfor præsenterer resultatet af regressionsanalysen af forskellene i kommunernes udgifter pr. indbygger på kultur- og fritidsområdet.

Tabel 3.9 Regressionsanalyse af udgifter til kultur- og fritidsområdet pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold mv.			
Andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse (%-andel af de 15-69-årige)	60,5	***	(10,9)
Andel enlige 67+-årige (%)	46,6	***	(9,4)
Strukturelle forhold			
Indbyggertal, logaritmisk (10-talslog.)	-389	***	(123)
Centralbibliotek (dummy)	664	***	(166)
Andel indbyggere i landdistrikter (%)	-28,4	***	(3,9)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	718		(771)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	51,0	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.9 viser, at to socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau på kultur- og fritidsområdet. Andelen af indbyggere med grundskole som højeste uddannelse og andelen af enlige ældre tolkes begge som paraplyvariable for grupper af borgere, som oftere efterspørger eller tilbydes kommunale kultur- og fritidstilbud. Det kan fx tænkes, at disse grupper af borgere oftere gør brug af kommunale tilbud på folkeoplysnings- og biblioteksområdet. Konkret viser analysen, at når der er taget højde for alle andre variable i modellen, forventes udgifterne til kultur- og fritidsområdet at stige med 61 kr. pr. indbygger, når *andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse* stiger med ét procentpoint. Tilsvarende forventes udgifterne at stige med 47 kr. pr. indbygger, når *andel enlige ældre* stiger med ét procentpoint.

Herudover viser analysen, at en række strukturelle forhold har betydning for kommunernes udgiftsniveau på fritids- og kulturområdet. For det første ses, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – er stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner. Sammenhængen er logaritmisk og målt ved 10-talslogaritmen. Regressionskoefficienten på -389 skal derfor tolkes sådan, at når

antallet af indbyggere tidobles, falder udgifterne på kultur- og fritidsområdet ifølge modellen med 389 kr. pr. indbygger. En kommune med 40.000 indbyggere vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov på kultur- og fritidsområdet, der er 389 kr. *lavere* end en kommune med 4.000 indbyggere. Da sammenhængen er eksponentielt aftagende, betyder antallet af indbyggere mest for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende antal indbyggere. De generelle stordriftsfordele kan teoretisk forklares ved, at flere kommunalt drevne kulturtilbud er forbundet med visse grundomkostninger, som i nogen grad er uafhængige af kommunestørrelse; eksempelvis drift af biblioteker og idrætsanlæg mv.

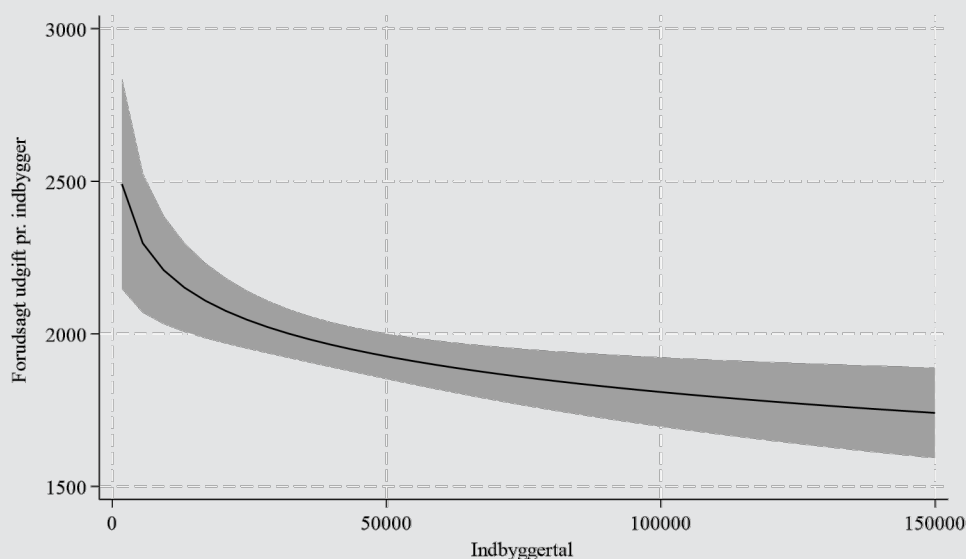
For det andet ses, at kommuner med centralbibliotek har et udgiftsniveau, der i gennemsnit er 664 kr. pr. indbygger højere end kommuner, der ikke har. Dette kan ses som udtryk for, at kommuner med centralbiblioteksfunktioner har nogle særlige servicemæssige forpligtelser og forventninger som eksempelvis at fremskaffe og dele materialer, som de lokale biblioteker ikke selv råder over, samt yde faglig bistand og rådgivning til de lokale biblioteker. Endelig viser analysen, at jo flere indbyggere, der er bosat i landdistrikter, desto lavere er udgiftsniveauet til kultur- og fritidsområdet. Dette kan tolkes som udtryk for, at efterspørgslen efter kultur- og fritidstilbud alt andet lige er lavere i landdistrikter end i de mere urbaniserede dele af landet. Konkret peger analysen på, at når *andel indbyggere i landdistrikter* stiger med ét procentpoint, falder udgifterne til kultur- og fritidsområdet med 28 kr. pr. indbygger.

Samlet identificeres således fem udgiftsbehovsfaktorer: Andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse, andel enlige 67+-årige, indbyggertal (logaritmisk), centralbibliotek og andel indbyggere i landdistrikter.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 51 % af variationen i kommunernes udgifter pr. indbygger på kultur- og fritidsområdet i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng mellem indbyggertal og udgiftsniveau i Tabel 3.9 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.4. Den estimerede logaritmiske sammenhæng er her omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal indbyggere.

Figur 3.4 Forventede udgifter pr. indbygger på kultur- og fritidsområdet 2024, efter kommunens indbyggertal

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte udgift pr. indbygger, (med 95-%'s konfidensintervaller). Værdier ikke vist for kommuner med mere end 150.000 indbyggere.

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.9

Analyseresultaterne er stort set identiske med resultaterne af en tilsvarende analyse af kommunernes kultur- og fritidsudgifter baseret på regnskab 2022 (Houlberg & Ruge, 2024). Dette gælder både mht. de forklarende udgiftsbehovsfaktorer, deres relative betydning og deres forklaringskraft. Analyseresultaterne afviger på visse punkter fra analyser før 2020, idet der i disse *ikke* blev påvist stordriftsfordele i den kommunale serviceproduktion på kultur- og fritidsområdet, ligesom de konkrete socioøkonomiske indikatorer ikke knyttede sig til befolkningens uddannelse men til indikatorer for beskæftigelse og boligtype (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 370) eller etnicitet (Houlberg m.fl., 2021: 25). Analyseresultaterne er dog i overensstemmelse med tidligere analyser, for så vidt angår den samlede betydning af socioøkonomiske karakteristika blandt befolkningen og øvrige strukturelle forhold i form af urbaniseringsgrad.

Vi har testet en række andre strukturelle, demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel befolkningstæthed, andel almene familieboliger og andel indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med dagtilbudsudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes dagtilbudsudgifter end variablene i modellen Tabel 3.9.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.9). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.9, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. Resultaterne i Tabel 3.9 er med andre ord robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.10 Vejvæsen

De kommunale udgifter til vejvæsen omfatter først og fremmest vejvedligehold, belægninger og vintertjeneste. Hertil kommer diverse udgifter til fælles formål og mindre udgifter til driftsbygninger og -pladser.

Den gennemsnitlige udgift til vejvæsen udgjorde i regnskab 2024 1.193 kr. pr. indbygger i kommunen. Udgifterne varierede fra 386 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 3.186 kr. pr. indbygger i kommunen med højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.10 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til vejvæsenet.

Tabel 3.10 Regressionsanalyse af udgifter til vejvæsen pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient	Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold mv.		
-		
Strukturelle forhold		
Indbyggertal, logaritmisk (10-talslog.)	-200 **	(92,3)
Vejlængde af kommunale veje pr. indbygger (meter pr. indb.)	37,1 ***	(4,3)
Andel indbyggere i landdistrikter (%)	-21,4 ***	(4,3)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer		
-	-	
Konstant	1.859 ***	(452)
Antal observationer	98	
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	57,1 %	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.10 viser, at alene strukturelle forhold kan påvises at have betydning for kommunernes udgifter til vejvæsen. Først og fremmest ses det, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – er generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner. Sammenhængen er logaritmisk og målt ved 10-talslogaritmen. Regressionskoefficienten på -200 skal derfor tolkes sådan, at når antallet af indbyggere tidobles, falder udgifterne til vejområdet ifølge modellen med 200 kr. pr. indbygger. En kommune med 40.000 indbyggere vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov på vejområdet, der er 200 kr. *lavere* end en kommune med 4.000 indbyggere. De generelle stordriftsfordele kan teoretisk forklares ved, at vejvæsenet er forbundet med visse kommunale grundomkostninger. Disse er i nogen grad uafhængige af kommunestørrelse; eksempelvis udgifter til administration samt drift og vedligehold af pladser og materiel. Hertil kommer et vist grundbehov for materiel og mandskab til den løbende vedligeholdelse af vejnettet samt vintertjenesten. Da sammenhængen er eksponentielt aftagende, betyder antallet af indbyggere mest for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende antal indbyggere.

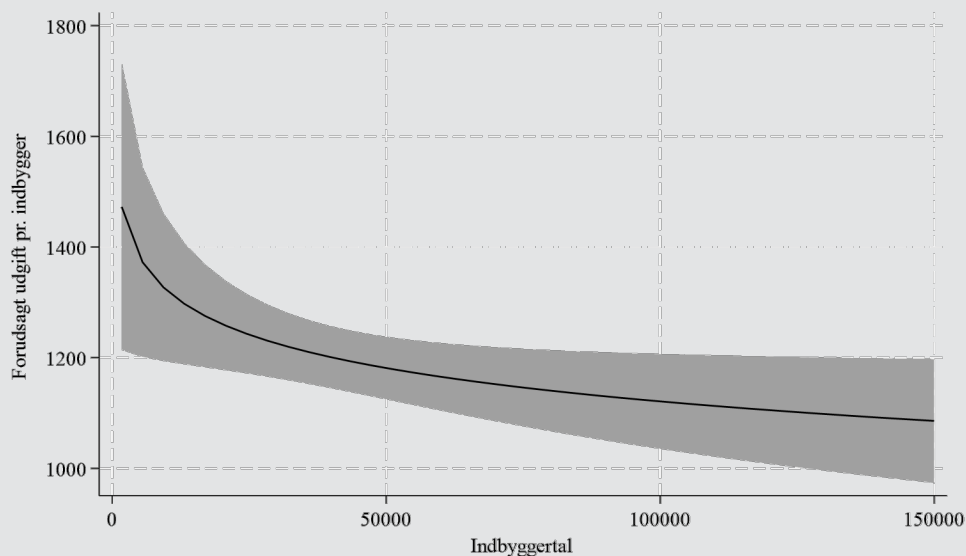
Vejlængden pr. indbygger ses ligeledes at have betydning for udgifterne til vejvæsenet. Jo større vejlængden af de kommunale veje er pr. indbygger, jo mere koster det pr. indbygger at vedligeholde vejnettet og rydde sne, is mv. i vinterperioden. Når vejlængden (målt i meter vej pr. indbygger) stiger med én meter pr. indbygger, stiger udgifterne til vejvæsenet tilsvarende med 37 kr. pr. indbygger. Endelig viser analysen alt andet lige, at jo flere indbyggere, der er bosat i landdistrikter, desto lavere er udgiftsniveauet til vejområdet. Dette kan tolkes som udtryk for, at der alt andet lige er mindre slitage på vejene og behov for mindre kommunal vintertjeneste i tyndt befolkede landområder end i mere urbaniserede og tæt befolkede byområder. Konkret peger analysen på, at når *andel indbyggere i landdistrikter* stiger med ét procentpoint, falder udgifterne til vejområdet med 21 kr. pr. indbygger.

Samlet identificeres således tre udgiftsbehovsfaktorer: indbyggertal (logaritmisk), vejlængde pr. indbygger og andel indbyggere i landdistrikter.

Samlet set forklarer variablene i modellen 57,1 % af variationen mellem kommunernes udgifter pr. indbygger til vejvæsenet i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng mellem indbyggertal og udgiftsniveau i Tabel 3.10 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.5. Den estimerede logaritmiske sammenhæng er her omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal indbyggere.

Figur 3.5 Forventede udgifter pr. indbygger på vejområdet 2024, efter indbyggertal

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte udgift pr. indbygger. (med 95-%'s konfidensintervaller). Værdier ikke vist for kommuner med mere end 150.000 indbyggere.

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.10

Analyseresultaterne stemmer overens med tidligere analyser, der også viser, at kommunernes udgiftsbehov på vejområdet fortrinsvis knytter sig til strukturelle faktorer, og at der er stordriftsfordele i den kommunale serviceproduktion på vejområdet administrationsområdet (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 361; Houlberg m.fl., 2021: 25; Houlberg og Ruge, 2024).

Vi har testet en række andre demografiske og strukturelle udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel ind- og upendlere, befolkningstæthed og andel indbyggere i byer med over 10.000 indbyggere. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med vejudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes vejudgifter end variablene i modellen Tabel 3.10.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.10). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsentligt forskellige fra resultaterne i Tabel 3.10, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. Dog bør det tilføjes, at de påviste generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner er

marginalt større, når der ses på hele perioden frem for regnskab 2024 alene. Resultaterne i Tabel 3.10 er med andre ord robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.11 Administration

De kommunale udgifter på administrationsområdet omfatter udgifter til politisk og administrativ organisering (ekskl. udgifter til valg). Dette omfatter bl.a. udgifter til administrationsbygninger, sekretariat, forvaltninger og jobcentre samt udgifter til fælles IT/telefoni og administrationsbidrag til Udbetaling Danmark. Desuden indgår udgifter til erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter. Udgifter til løn-/barselspuljer, tjenestemandspension, interne forsikringspuljer og generelle reserver indgår *ikke*.

Den gennemsnitlige udgift på administrationsområdet udgjorde i regnskab 2024 7.469 kr. pr. indbygger. Udgifterne varierede fra 5.168 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 17.671 kr. pr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.11 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter på administrationsområdet.

Tabel 3.11 Regressionsanalyse af udgifter på administrationsområdet pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel børn af enlige forsørgere (%)	96,3	***	(28,7)
Andel indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande (%)	42,1	***	(15,8)
Strukturelle forhold			
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejsetid i minutter til 2.000 indbyggere)	330	***	(60,0)
Indbyggertal, logaritmisk (10-talslog.)	-1.748	***	(335)
Ø-kommune	2.372	***	(522)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer og organisering			
Ressourcepres pr. indbygger (indeks, hele landet = 100)	-63,9	***	(19,5)
Andel administrative medarbejdere lønnet på hovedkonto 0,2-5	-44,4	***	(14,2)
Konstant	20.627	***	(2.329)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	84,8	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.11 viser, at to socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau på administrationsområdet. De to variable kan betragtes som paraply-variable for socioøkonomisk mindre ressourcestærke grupper af borgere, hvor borgerne alt andet lige oftere har behov for at trække på kommunens administrative ressourcer på fx socialområdet og beskæftigelsesområdet. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 96 kr. pr. indbygger, når *andel børn af enlige forsørgere* stiger med et procentpoint. Tilsvarende forventes udgifterne at stige med 42 kr. pr. indbygger, når *andel indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig herkomst* stiger med et procentpoint.

Herudover viser analysen, at tre strukturelle forhold har betydning for administrationsudgifterne. For det første indgår en indikator for *spredt bosætning* som udgiftsbehovsfaktor, nemlig rejsetidskriteriet, der er et mål for, hvor lang tid det i gennemsnit vil tage en kommunes indbyggere at nå 2.000 medborgere. Rejsetidskriteriet indgår positivt som udtryk for, at en mere spredt bosætning fører til større administrative udgifter i kraft af fx et større behov for decentrale borgerservicecentre og et

større tids- og ressourceforbrug for administrative medarbejdere, der bevæger sig ud fra rådhuset til møder med kolleger, skoler, institutioner og borgere. Når den gennemsnitlige rejsetid pr. borger stiger et minut, forventes udgifterne på administrationsområdet ifølge modellen at stige med 330 kr. pr. indbygger.

For det andet indgår kommunestørrelsen (logaritmisk) med et negativt fortegn som udtryk for, at der – når der er taget højde for de andre variable i modellen – er generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner. Sammenhængen er logaritmisk og målt ved 10-talslogaritmen. Regressionskoefficienten på -1.748 skal tolkes sådan, at når antallet af indbyggere tidobles, falder udgifterne på administrationsområdet ifølge modellen med 1.748 kr. pr. indbygger. En kommune med 100.000 indbyggere vil eksempelvis som følge af stordriftsfordele have udgiftsbehov på administrationsområdet, der er 1.748 kr. lavere pr. indbygger end en kommune med 10.000 indbyggere. Da sammenhængen er eksponentielt aftagende, betyder det, at antallet af indbyggere har størst betydning for udgiftsniveauet i de mindste kommuner, og at stordriftsfordelene aftager med stigende indbyggertal.

For det tredje viser analysen, at der er særlige smådriftsulemper for de fem små økommuner. De specifikke smådriftsulemper for de fem små økommuner betyder ifølge modellen, at – når der er taget højde for de andre variable – udgifterne på administrationsområdet alt andet lige er 2.372 kr. højere pr. indbygger i de fem små økommuner end i de øvrige 93 kommuner.

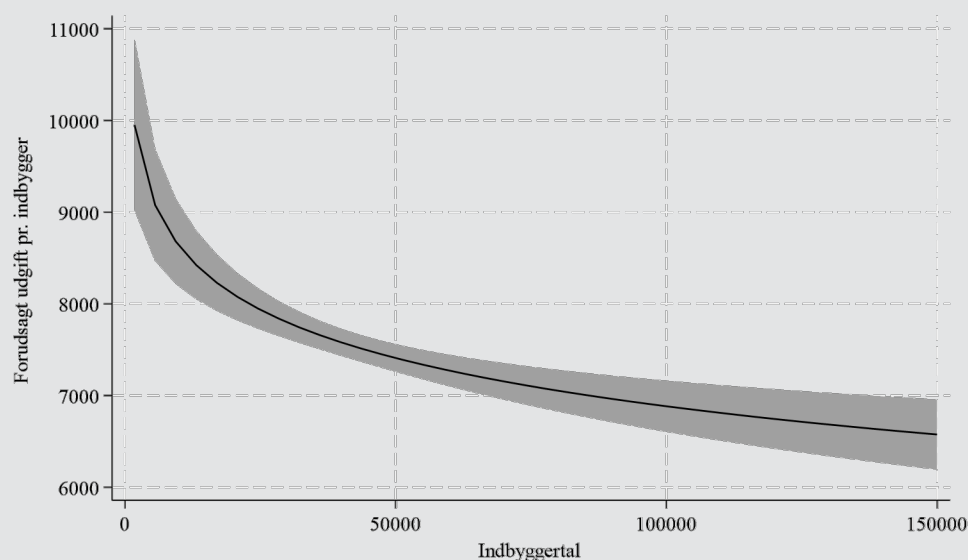
Analysen viser desuden, at *økonomisk pres* på kommunens samlede økonomi har betydning for udgifterne på administrationsområdet. Når det økonomiske pres stiger med et indekspoint (med gennemsnittet for hele landet som indeks 100), falder udgifterne på administrationsområdet ifølge modellen med 64 kr. pr. indbygger.

Endelig indgår i lighed med tidligere studier (Blom-Hansen m.fl., 2014; Houlberg m.fl., 2021; Houlberg og Ruge, 2024) en kontrolvariabel for, hvor stor en andel af de administrative medarbejdere, der er ansat decentralt på skoler, daginstitutioner, plejecentre mv. (fremfor på hovedkonto 6). Denne variabel kan ikke betragtes som en grundvilkårsvariabel, men indgår som en variabel, der kontrollerer for den af kommunen valgte organisatoriske snitflade mellem centralt og decentralt lønnede administrative medarbejdere. Variablen viser, at jo større andel af de administrative medarbejdere, der er ansat decentralt på skoler, daginstitutioner, plejecentre mv., jo lavere er de centrale administrationsudgifter (på hovedkonto 6), som her i analysen definerer administrationsområdet. Når andel decentralt lønnede administrative medarbejdere stiger med et procentpoint, forventes administrationsudgifterne (centralt) ifølge modellen at falde med 44 kr. pr. indbygger.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 84,8 % af variationen i kommunernes udgifter pr. indbygger på administrationsområdet i 2024.

Den logaritmiske sammenhæng mellem indbyggertal og udgiftsniveau i Tabel 3.11 kan være vanskelig at tolke, da den indebærer, at kommunestørrelsens betydning aftager eksponentielt med stigende kommunestørrelse. Sammenhængen er derfor også illustreret i Figur 3.6. Den estimerede logaritmiske sammenhæng er her omregnet, så den vises på en skala for det absolutte antal indbyggere.

Figur 3.6 Forventede udgifter pr. indbygger på administrationsområdet 202, efter indbyggertal

Anm.: Figuren viser den modelforudsagte udgift pr. indbygger. (med 95-%'s konfidensintervaller). Værdier ikke vist for kommuner med mere end 150.000 indbyggere.

Kilde: Regressionsmodellen i Tabel 3.11.

Analyseresultaterne flugter med resultaterne af tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, hvor økonomiske grundvilkårsfaktorer også forklarer 55-85 % af variationen i kommunernes udgifter på administrationsområdet (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 361; Houlberg m.fl., 2021: 25; Houlberg og Ruge, 2024). Med hensyn til stordriftsfordele flugter resultaterne også med de tidligere analyser, idet Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012: 361) såvel som Houlberg m.fl. (2021: 25) og Houlberg og Ruge (2024) finder generelle stordriftsfordele fra de mindste til de største kommuner (målt logaritmisk) på administrationsområdet. Den logaritmiske sammenhæng genfindes også i Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenheds analyser af kommunernes samlede udgifter til administration og ledelse opgjort efter den såkaldte kombinerede metode (Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed 2023, bilag 3: 14). I lighed med indeværende analyse finder Houlberg m.fl.

(2021) og Houlberg og Ruge (2024) tillige særlige smådriftsulemper for de små økommuner.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse, andel 20-59-årige uden beskæftigelse og andel personer med lav indkomst. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med administrationsudgifterne eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes administrationsudgifter end variablene i modellen Tabel 3.11.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.11. Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.11, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. En mindre forskel knytter sig til, at smådriftsulemperne for de små kommuner på administrationsområdet ser ud til at være større i 2024 end i perioden samlet set. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.11 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.12 Redningsberedskab

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde vedrører udgifter til det kommunale brand- og redningsberedskab; herunder forebyggelse og den afhjælpende indsats.

Den gennemsnitlige udgift for redningsberedskab udgjorde i regnskab 2024 293 kr. pr. indbygger i kommunen. Udgifterne varierede fra 145 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 1.393 kr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.12 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til redningsberedskab pr. indbygger.

Tabel 3.12 Regressionsanalyse af udgifter til redningsberedskab pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
-			
Strukturelle forhold			
Redningsberedskabsnormer (som funktion af indbyggertal)	1,2	***	(0,1)
Befolkningstæthed	0,02	***	(0,01)
Andel indbyggere i landdistrikter	1,8	**	(0,8)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-	-		
Konstant	118	***	(16,7)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	77,3	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.12 viser, at tre strukturelle faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau for redningsberedskab. For det første de såkaldte *redningsberedskabsnormer*, som er et standardiseret mål for behovet for redningsberedskab som funktion af kommunens indbyggertal. Målet er beregnet på baggrund af de retningslinjer for brandvæsenernes beredskab og materiel, der trådte i kraft i 2002, og som indebar, at der er betydelige stordriftsfordele for kommuner af forskellig størrelse⁴.

⁴ Den 1. september 2005 trådte en ny bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt beredskab i kraft (og er siden opdateret i 2019). Denne indebærer, at der ikke længere er standardiserede regler for kommunale slukningstog mv., men at hver enkelt kommune skal have godkendt sit eget beredskab efter en individuel bedømmelse i Beredskabsstyrelsen. Befolkningstallet indgår dog fortsat som et væsentligt kriterie i de lokale risikobaserede vurderinger, og de tidligere statslige retningslinjer fungerer i en vis udstrækning fortsat som skyggepejlemærker for dimensionering efter indbyggertal (sammen med kommunens beliggenhed, spredning, geografi mv.). Beregningen af Redningsberedskabsnormer er derfor fortsat baseret på dimensionsreglerne fra bekendtgørelse 1010 af 11. december 2002 om det kommunale redningsberedskabs dimensionering.

De af staten fastsatte retningslinjer medfører betydelige stordriftsfordele for kommuner af forskellig størrelse. Ud fra retningslinjernes krav til antal slukningstog (der bestemmes af indbyggertallet) og priserne på slukningstog kan den optimale kommunistørrelse (dvs. det billigste redningsberedskab pr. indbygger) beregnes til at være Københavns Kommune med et indbyggertal på ca. 600.000 indbyggere. De mindste kommuner i landet har omvendt de største udgiftsbehov. Landets mindste kommune har således et indbyggertalsafhængigt udgiftsbehov pr. indbygger, der er mere end 50 gange så stort som Københavns Kommune. Udgiftsbehovet vil fra den mindste kommune være faldende op til en kommunistørrelse på 20.000 indbyggere, hvor det vil stige lidt igen. Herefter vil der være et jævnt fald til den næste grænse på 30.000 indbyggere, hvor udgiftsbehovet vil stige lidt igen osv.

Herudover viser analysen, at befolkningstæthed og andel indbyggere i landdistrikter begge er udgiftsdrivende faktorer. Konkret viser analysen, at når *antallet af borgere pr. km²* i kommunen stiger med 1, stiger udgifterne til redningsberedskabet med ca. 2 øre pr. indbygger. Dette tolkes som et udtryk for, at der stilles særlige krav til redningsberedskabet og ikke mindst forebyggelse af i form af fx brandsyn mm. i kommuner med megen tæt bebyggelse. I forlængelse af ovenstående viser analysen endvidere at når *andelen af indbyggere i landdistrikter* stiger med 1 pct. point, øges udgifterne til redningsberedskabet med 1,8 kr. pr. indbygger. Dette tolkes som et udtryk for, at kommuner med spredt bosætning typisk skal dække et større geografisk område, hvorfor der kan være behov for eksempelvis satellitberedskab eller lignende.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 77,3 % af variationen i kommunernes udgifter til redningsberedskab pr. indbygger i 2024.

Analyseresultaterne stemmer overens med tidligere analyser, der også viser, at kommunernes udgiftsbehov til redningsberedskabet knytter sig til strukturelle faktorer (Houlberg m.fl., 2018: 25; Houlberg m.fl., 2021: 24). Tidligere studier har inkluderet kommunernes logaritmetransformerede areal i stedet for befolkningstætheden og andelen af indbyggere i landdistrikter. Denne analyse finder imidlertid af sidstnævnte to mål i højere grad bidrager til at forklare de kommunale udgiftsbehov til redningsberedskabet målt pr. indbygger på tværs af landets kommuner. I tillæg til ovenstående har vi endvidere testet forskellige andre strukturelle mål; herunder bl.a. det såkaldte rejsetidskriterium, dog uden at disse har vist sig at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til det kommunale redningsberedskab, eller at disse har vist sig at bidrage mindre til at forklare variationerne end variablene præsenteret i tabel Tabel 3.12.

For at undersøge robustheden i resultaterne er der gennemført en supplerende analyse med data for alle årene fra 2020-2024 (se Bilagstabel 3.12). Resultaterne af den supplerende analyse er ikke væsensforskellige fra resultaterne i Tabel 3.12, hverken med hensyn til statistisk eller substantiel signifikans. Overordnet viser den supplerende analyse imidlertid, at resultaterne i Tabel 3.12 som helhed er robuste på tværs af årene fra 2020-2024.

3.13 Natur- og miljøbeskyttelse

De kommunale udgifter på dette udgiftsområde vedrører udgifter til natur og miljøbeskyttelse pr. indbygger. Dette omfatter bl.a. udgifter til naturforvaltningsprojekter, vandløbsvæsen samt miljøbeskyttelse; herunder bl.a. tilsyn og miljøundersøgelser.

Den gennemsnitlige udgift for natur- og miljøbeskyttelse udgjorde i regnskab 2024 186 kr. pr. indbygger i kommunen. Udgifterne varierede fra 17 kr. pr. indbygger i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 1.358 kr. pr. indbygger i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 3.13 præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes udgifter til natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger.

Tabel 3.13 Regressionsanalyse af udgifter til natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
-	-		
Strukturelle forhold			
Kommunens areal (km²)	0,11	***	(0,02)
Kystlængde (meter pr. indbygger)	12,3	***	(0,7)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-	-		
Konstant	94,2	***	(12,8)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R² (justeret)	75,4	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser).
Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.
Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 3.13 viser, at det alene er strukturelle faktorer, der påvises at have betydning for udgifter til natur- og miljøbeskyttelse. For det første har kommunens areal en betydning for udgiftsniveauerne på området. Det kan tolkes som et udtryk for, at arealmæssigt store kommuner alt andet lige har mere natur og større afstande, der skal vedligeholdes og beskyttes. Når *kommunens areal* stiger med én km², stiger udgiftsniveauet på området med 0,11 kr. pr. indbygger.

Analysen viser desuden, at *kystlængde (meter pr. indbygger)* i kommunen øger udgiftsniveauet. Dette kan være et udtryk for, at kommuner med lange kyster har udgifter forbundet med udgifter til fx kystsikring, erosion og naturbeskyttelse. Ifølge

modellen forventes udgifterne at stige med 12,3 kr. pr. indbygger når kommunens *kystlængde pr. indbygger* stiger én meter pr. indbygger.⁵

De to variable i modellen forklarer tilsammen 75,4 % af variationen i kommunernes udgifter pr. indbygger på natur- og miljøbeskyttelsesområdet i 2024.

Analyseresultaterne er overordnet i overensstemmelse med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der ligeledes viser, at strukturelle og geografiske vilkår forklarer en vis del af den de kommunale udgifter til natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger (Houlberg m.fl., 2018: 25; Houlberg m.fl., 2021: 24). I modsætning til de tidligere analyser er forklaringskraften i denne analyse betydeligt højere, hvor det lykkes at forklare hele 75,4 af variationen mellem kommunernes udgifter til natur- og miljøbeskyttelse. Tidligere analyser har således blot forklaret mellem 25-45 % af variationen. Dette fund kan synes paradoksalt i lyset af, at modellen ovenfor alene inkluderer kommunens areal samt kystlængden målt pr. indbygger. I tidligere analyser indgik således også et mål for andelen af indbyggere i byer med mere end 10.000 indbyggere. Dette mål bidrager dog ikke længere med nogen selvstændig signifikant forklaringskraft, når der tages højde for kommunernes areal og kystlængde målt pr. indbygger.

Der synes ikke umiddelbart at være nogen fyldestgørende forklaring på den øgede forklaringskraft, men det skal bemærkes, at resultaterne er robuste over hele perioden for 2020-2024 (Bilagstabel 3.13).

⁵ Længden og typen af forskellige vandløb ville potentielt kunne supplere kystlængden som en indikator for udgiftsbehov knyttet til stormflodsskader, klimaforandringer mv. Det har imidlertid ikke været muligt at finde sammenlignelige data på, hvordan længden og typen af vandløb varierer på tværs af kommunerne.

4 Udgiftsbehovsfaktorer på overførselsområder

Vi analyserer i dette kapitel udgiftsbehovsfaktorer for *kommunernes samlede overførselsudgifter* samt på seks udvalgte kommunale overførselsområder:

- Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger
- Forsikrede ledige
- Sygedagpenge
- Førtids- og seniorpension
- Personlige tillæg
- Revalidering, ressourceforløb og løntilskud

Den metodiske tilgang til analyserne den samme som i kapitel 3 (se Boks 3.1 og yderligere information om data og metode i kapitel 6.)

4.1 De samlede overførselsudgifter

Vi ser først på kommunernes *samlede overførselsudgifter*. Det vil sige de samlede udgifter til Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger, Forsikrede ledige, Sygedagpenge, Førtids- og seniorpension, Personlige tillæg, Revalidering, ressourceforløb og løntilskud, Tilbud til udlændinge samt Faglige uddannelser i form af fx forsørgelse af FGU-elever.

Den gennemsnitlige samlede overførselsudgift var i regnskab 2024 28.307 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 14.009 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 46.694 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.1 viser præsenterer resultaterne af den endelige regressionsanalyse af variationerne i kommunernes samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig.

Tabel 4.1 Regressionsanalyse af de samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)	1.214	***	(70)
Andel lønmodtagere på grundniveau (i pct. af arbejdsstyrken)	522	***	(43)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	-6.719	***	(1.394)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	90,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Tabel 4.1 viser, at to demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for udgiftsniveauet for de samlede overførselsudgifter. De to faktorer knytter sig mere specifikt til arbejdsstyrkens sammensætning og beskæftigelsesgrad. For det første andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. Det vil sige en indikator for, hvor stor en andel af kommunens borgere, der er uden beskæftigelse. De samlede overførselsudgifter forventes ifølge modellen at stige med 1.214 kr. pr. 17-66-årig, når *andel 20-59-årige uden beskæftigelse (over 5 pct.) stiger med 1 procentpoint*. For det andet indgår en indikator for arbejdsstyrkens sammensætning i form af andel lønmodtagere på grundniveau. Denne kan betragtes som en paraplyvariabel for de grupper af lønmodtagere i arbejdsstyrken, der alt andet lige oftere er uden beskæftigelse og har behov for længerevarende og mere intensive beskæftigelsesindsatser end lønmodtagere på højere kompetenceniveauer. Når der er taget højde for den anden variabel i modellen, forventes overførselsudgifterne ifølge modellen at stige med 522 kr. pr. 17-66-årig, når *andel lønmodtagere på grundniveau stiger med et procentpoint*.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 90,9 % af variationen i kommunernes samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig i 2024.

Analyseresultaterne er i tråd med tidligere analyser af kommunernes overførselsudgifter efter kommunalreformen, idet såvel andel personer uden beskæftigelse som

andel lønmodtagere på grundniveau indgik som centrale forklaringsfaktorer i Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalgs (2012: 449) analyser af udgifter til *ikke-forsikrede ledige* ligesom andel personer uden beskæftigelse indgik som forklaringsfaktor ift. udgifter til *forsikrede ledige* (ibid: 457). I Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalgs analyser (2012) bidrog endvidere andel familier i visse boligtyper og andel personer med lav indkomst til at forklare variationerne i udgifter til *ikke-forsikrede ledige* mens andel forsikrede ledige og anerkendte arbejdsskader indgik i analysen af udgifter til *forsikrede ledige*. Disse variable indgår ikke i indeværende analyse.

4.2 Overførselsudgifter på seks delområder af overførsler

Vi analyserer i dette afsnit udgiftsbehovsfaktorer på seks delområder af de samlede kommunale overførselsudgifter:

- Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger
- Forsikrede ledige
- Sygedagpenge
- Førtids- og seniorpension
- Personlige tillæg
- Revalidering, ressourceforløb og løntilskud

Tabel 4.2 viser deskriptiv statistik for de seks delområder i regnskab 2024.

Tabel 4.2 Deskriptiv statistik for seks delområder af overførselsudgifter i regnskab 2024

Udgiftsområde	Gennemsnit	Minimum	Median	Maksimum	Standardafvigelse
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig	3.641	1.376	3.551	8.449	1.178
Forsikrede ledige pr. 17-66-årig	2.642	1.572	2.588	5.018	592
Sygedagpenge pr. 17-66-årig	2.759	1.399	2.780	4.789	624
Førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig	11.752	4.985	11.930	23.734	3.542
Personlige tillæg pr. pensionist	495	230	473	1.034	133
Revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig	5.364	1.934	5.636	8.746	1.599

Anm.: Alle udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Tabel 4.3 præsenterer resultaterne af de endelige regressionsanalyser af variationerne i kommunernes udgifter på hvert af de seks delområder af overførsler i regnskab 2024.

Tabel 4.3 Regressionsanalyser overførselsudgifter pr. 17-66-årig på seks delområder af overførsler i regnskab 2024

	Kontanthjælp og arbejdsmarkeds- foranstaltninger	Forsikrede ledige	Sygedagpenge	Førtids- og senior- pension	Personlige tillæg (pr. pensionist)	Revalidering, ressourceforløb og løntilskud
Demografiske og socio- økonomiske forhold						
Andel personer med lavindkomst	893	***				
Andel børn i familier med lav uddannelse	158	***				
Arbejdsløshedsprocent, 16-24-årige	1.101	***				
Arbejdsløshedsprocent, i alt		893	***			
Andel indvandrere og efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande		6,8	*			
Lønmodtagere grundniveau, i pct. af arbejdsstyrken			76,6	***		
Selvstændige i pct. af arbejdsstyrken			89,0	***		
Andel handicappede				3.706	***	
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)				594	***	
Andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau				226	***	

	Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger		Forsikrede ledige		Sygedagpenge		Førtids- og seniorpension		Personlige tillæg (pr. pensionist)		Revalidering, ressourceforløb og løntilskud	
Gennemsnitlig indkomst pr. 65+-årig (i 1.000 kr.)									-0,24	***		
Andel enlige ældre (%)									12,5	***		
Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande									19,1	***		
Grundskole som højeste uddannelse (pct. andel af de 15-69-årige)									18,6	***		
Topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken											-173	***
Strukturelle forhold												
-												
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer												
-												
Konstant	331		238	**	-801	**	-5.687	***	-458	***	9.766	***
Antal observationer	98		98		98		98		98		98	
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	64,5	%	86,8	%	53,7	%	88,2	%	68,5	%	62,4	%

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser). For personlige tillæg dog som nettodriftsudgifter pr. pensionist.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Et tværgående blik på Tabel 4.3 viser, at det på alle seks overførselsområder er *demografiske og socioøkonomiske forhold*, der bidrager til at forklare variationerne i kommunernes. I lighed med tidligere studier (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012; Houlberg m.fl., 2021) knytter de fleste udgiftsbehovsfaktorer på overførselsområderne mere specifikt til forskellige aspekter af arbejdsstyrkens sammensætning og beskæftigelsesgrad. Hverken strukturelle forhold eller andre ikke-behovsrelaterede faktorer såsom økonomisk pres har betydning for udgiftsniveauet på overførselsområderne.

De konkrete demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovsfaktorer varierer imidlertid på tværs af de seks delområder af overførselsudgifter. Vi beskriver i afsnittene nedenfor kort de betydende udgiftsbehovsfaktorer på hvert af de seks delområder.

Et tværgående blik på Tabel 4.3 viser også, at den statistiske forklaringsgrad (R^2) varierer på tværs af de seks overførselsområder. For eksempel forklares 87% af variationen for forsikrede ledige, mens der kun forklares 54% for sygedagpenge. Disse forskelle *kan* hænge sammen med forskelle i hvor store skønsmæssige frihedsgrader kommunerne har på de forskellige overførselsområder. Det kan imidlertid også hænge sammen med hvor gode de tilgængelige behovsindikatorer er til at opfange udgiftsbehovene på de enkelte overførselsområder. På området for forsikrede ledige har vi for eksempel et validt og ganske præcist mål for udgiftsbehovene i form af arbejdsløshedsprocenten, hvorimod vi på sygedagpengeområdet ikke med afsæt i de eksisterende data har tilsvarende præcise indikatorer for udgiftsbehovene i form af mål for fx antallet af sygedage i arbejdsstyrken, men måler udgiftsbehovene mere indirekte gennem andelen af hhv. selvstændige og lønmodtagere på grundniveau i arbejdsstyrken. Udvikling af nye og mere målrettede behovsindikatorer til fremtidige analyser vil med andre ord kunne bidrage til at øge forklaringsgraden på eksempelvis sygedagpengeområdet.

4.2.1 Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger

Vi ser i dette afsnit på kommunernes udgifter til *kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger*.

Den gennemsnitlige udgift for kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger var i regnskab 2024 3.641 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 1.376 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 8.449 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at tre demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau for kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger.

For det første påvirker *andelen af personer i kommunen med lav indkomst*. Denne faktor kan tolkes som en bred indikator for økonomisk udsathed blandt borgerne og kan dermed også afspejle en større forekomst af grupper, som alt andet lige kan have behov for støtte eller beskæftigelsesrettede indsatser. Når der er taget højde for de andre variable i modellen, forventes udgifterne ifølge modellen at stige med 893 kr. pr. 17-66-årig, når *andel personer med lavindkomst* stiger med et procentpoint.

For det andet viser modellen, at *andel børn i familier med lav uddannelse (i pct. af hjemmeboende børn)* har en påvirkning på udgifterne på området. Denne variabel kan fungere som en paraplyvariabel for generel socioøkonomisk udsathed i kommunen. En højere andel børn i familier med lav uddannelse kan afspejle, at kommunen har flere familier med begrænsede ressourcer hvilket alt andet lige kan være forbundet med større behov for kommunal støtte. Ifølge modellen forventes udgifterne at stige med 158 kr. pr. 17-66-årig når *andel børn i familier med lav uddannelse (i pct. af hjemmeboende børn)* stiger med ét procentpoint når der er taget højde for de øvrige variable.

For det tredje viser modellen, at *arbejdsløshedsprocenten blandt 16-24-årige* påvirker udgifterne på området. Denne faktor kan afspejle unges overgang fra uddannelse til arbejdsmarkedet. En høj arbejdsløshedsprocent blandt unge kan derfor være udtryk for udfordringer med etablering på arbejdsmarkedet og øge behovet for støtte og beskæftigelsesrettede indsatser. Modellen peger på, at når arbejdsløshedsprocenten blandt 16-24-årige stiger med ét procentpoint, stiger udgifterne på området med 1.101 kr. pr. 17-66-årig, når der er taget højde for de øvrige variable i modellen.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 64,5 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 17-66-årig for kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare over 60 % af variationen i kommunernes udgifter til kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2018b: 41; Houlberg m.fl., 2018: 24 Houlberg m.fl., 2021: 23). Hvor Houlberg m.fl. (2021) finder, at andel familier i bestemte boligtyper, andel børn i familier med lav uddannelse samt andel personer med lav indkomst har kunne forklare op i mod 76 % af variationen i kommunernes udgifter til kontanthjælp, er dette ikke tilfældet i denne analyse. I tråd med bl.a. Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2018a) samt Houlberg m.fl. (2018) finder denne analyse, at det især er socioøkonomiske forhold vedrørende den yngste del kommunernes indbyggerne, der både statistisk og substantielt bidrager med den største forklarende kraft.

4.2.2 Forsikrede ledige

Vi ser nu på kommunernes udgifter til *forsikrede ledige*.

Den gennemsnitlige udgift for forsikrede ledige var i regnskab 2024 3.641 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 1.376 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 8.449 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at to socioøkonomiske faktorer påvirker udgifterne til forsikrede ledige pr. 17-66-årig. Den første er *arbejdsløshedsprocenten i alt*. Denne faktor kan fortolkes som en bred indikator for det samlede pres på beskæftigelsesindsatsen i kommunen. Med en høj arbejdsløshedsprocent vil kommunen alt andet lige have flere borgere med behov for aktiveringsindsatser, samtaler og opfølgning. Modellen forudsiger, at udgifterne på området stiger med 893 kr. pr. 17-66-årig, når *arbejdsløshedsprocenten i alt* stiger med ét procentpoint.

Derudover påvirker *andel indvandrere/efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande*. Dette kan afspejle, at kommunen har mere heterogene grupper som kan have forskellige behov i beskæftigelsesindsatsen. Ifølge modellen stiger udgifterne til forsikrede ledige med 6,8 kr. pr. 17-66-årig, når *andel indvandrere/efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande* stiger med ét procentpoint.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 86,8 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 17-66-årig for forsikrede ledige i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare over 80 % af variationen i kommunernes udgifter til forsikrede ledige (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 456; Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2018b: 41; Houlberg m.fl., 2021: 23).

Analysen finder i lighed med Houlberg m.fl. (2021) at arbejdsløshedsprocenten i alt samt andelen af ikke-vestlige indvandrere forklarer over 85 % af variationen mellem kommunernes udgifter til forsikrede ledige. Fundene er ligeledes i tråd med bl.a. Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2018a) samt Houlberg m.fl. (2018), der også finder, at arbejdsløshedsprocenten er en toneangivende faktor. Denne analyse finder dog at bl.a. personer med begrænset erhvervs erfaring og sæsonledigheden også er betydningsfulde forklaringsfaktorer, hvorimod andelen af ikke-vestlige indvandrere ikke indgår.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger, andel 25-49-årige uden erhvervs-

uddannelse samt andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med forsikrede ledige eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter til forsikrede ledige end variablene i modellen i Tabel 4.3.

4.2.3 Sygedagpenge

Vi ser nu på kommunernes udgifter til *sygedagpenge*.

Den gennemsnitlige udgift for sygedagpenge var i regnskab 2024 2.759 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 1.399 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 4.789 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at to demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau for sygedagpenge. For det første påvirker *lønmodtagere, grundniveau, i pct. af arbejdsstyrken*. Denne variabel kan ses som en indikator for arbejdsmarkedets sammensætning i kommunen, hvor lønmodtagere på grundniveau i højere grad afspejler jobtyper med rutineprægede og fysiske opgaver, som alt andet lige ofte er forbundet med større risiko for sygemeldinger. Ifølge modellen stiger udgifterne til sygedagpenge med 76,6 kr. pr. 17-66-årig når *lønmodtagere, grundniveau, i pct. af arbejdsstyrken* stiger med ét procentpoint.

Derudover viser modellen, at *selvstændige i pct. af arbejdsstyrken* påvirker udgiftsniveauerne for sygedagpenge. En højere andel af selvstændige kan afspejle, at flere borgere arbejder i jobfunktioner, hvor det kan være vanskeligt at tilpasse arbejdstiden eller omplacere opgaver ved sygdom. Ifølge modellen stiger udgifterne med 89 kr. pr. 17-66-årig, når andelen af selvstændige stiger med ét procentpoint.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 53,7 % af variationen i kommunernes udgifter for sygedagpenge pr. 17-66-årig i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare mellem 40-60 % af variationen i kommunernes udgifter til sygedagpenge (Houlberg m.fl., 2018: 24 Houlberg m.fl., 2021: 23).

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger, andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct, andel 15-69-årige med grundskolen som højeste uddannelse samt andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgift-

erne til sygedagpenge eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter til sygedagpenge end variablene i modellen i Tabel 4.3..

4.2.4 Førtids- og seniorpension

Vi ser nu på kommunernes udgifter til *førtids- og seniorpension*.

Den gennemsnitlige udgift for førtids- og seniorpension var i regnskab 2024 11.752 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 4.985 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 23.734 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at tre demografiske og socioøkonomiske faktorer har betydning for kommunernes udgiftsniveau for førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig. For det første påvirker *andel handicappede*. Dette kan fungere som en paraplyvariabel for kommunens generelle sundheds- og funktionsniveau, mens det også afspejler en højere forekomst af borgere med varigt nedsat arbejdsevne. Ifølge modellen stiger udgifterne pr. 17-66-årig for førtids- og seniorpension med 3.706 kr., når *andel handicappede* i kommunen stiger med ét procentpoint.

Derudover påvirker både *andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)* samt *andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau* udgiftsniveauerne på området. Disse variable kan ses som relaterede indikatorer for arbejdsmarkedets sammensætning i kommunen. En større andel borgere uden beskæftigelse kan afspejle, at kommunen har flere voksne med begrænset eller afbrudt tilknytning til arbejdsmarkedet, mens en større andel lønmodtagere på grundniveau kan indikere jobtyper, hvor arbejdsvilkår og belastninger alt andet lige kan være forbundet med risiko for varig nedsat arbejdsevne. Begge forhold kan bidrage til et øget pres på udgifterne forbundet med førtids- og seniorpension. Ifølge modellen stiger udgifterne med hhv. 594 kr. og 226 kr. pr. 17-66-årig for hver gang de to variable stiger med ét procentpoint.

Variablene i modellen forklarer tilsammen 88,2 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 17-66-årig for førtids- og seniorpension i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare mellem 80-90 % af variationen i kommunernes udgifter til førtids- og seniorpension (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 466; Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2018b: 34; Houlberg m.fl., 2018: 24 Houlberg m.fl., 2021: 23). Det er denne forbindelse vigtigt at nævne at

ovenstående analyser alene har analyseret udgiftsbehovene i relation til førtidspension og ikke også seniorpension.

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel 15-69-årige med grundskolen som højeste uddannelse samt lønmodtagere på grundniveau. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til førtids- og seniorpension eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter til førtids- og seniorpension end variablene i modellen i Tabel 4.3.

4.2.5 Personlige tillæg

Vi ser nu på kommunernes udgifter til *personlige tillæg*.

Den gennemsnitlige udgift for personlige tillæg var i regnskab 2024 495 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 230 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 1.034 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at fire demografiske og socioøkonomiske faktorer påvirker kommunernes udgiftsniveauer vedrørende personlige tillæg. For det første påvirker *gennemsnitlig indkomst pr. 65+-årig*. Denne faktor kan ses som en indikator for de ældre borgeres økonomiske råderum og dermed deres potentielle behov for økonomisk støtte. Når der tages højde for de øvrige variable i modellen, forventes udgifterne at falde med 0,24 kr. pr. pensionist når *gennemsnitlig indkomst pr. 65+-årig* stiger med 1.000 kroner.

Derudover viser modellen, at *andel enlige over 65 år* har indflydelse på udgiftsniveauerne på området. Enlige ældre har alt andet lige en mere sårbar økonomi end samlevende, da de typisk kun har én indtægt og i mindre grad kan dele faste udgifter. Dette kan gøre dem mere sårbare overfor uforudsete udgifter. Modellen viser, at kommunernes udgifter forbundet med personlige tillæg stiger med 12,5 kr. pr. pensionist, når *andelen af enlige over 65 år* stiger med ét procentpoint, og de øvrige variable i modellen holdes konstant.

Modellen viser også, at *andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande* har betydning for kommunernes udgifter til personlige tillæg. Dette fungerer som endnu et grundlæggende socioøkonomisk mål, da indvandrere og efterkommere har typisk et svagere økonomisk grundlag. Modellen peger på, at når *andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande* stiger med ét procentpoint, stiger kommunernes udgifter på området med 19,1 kr. pr. pensionist, når der er taget højde for de øvrige variable i modellen.

Modellen viser i øvrigt, at *grundskole som højeste uddannelse (pct. andel af de 15-69-årige)* har betydning for udgifterne til personlige tillæg. Uddannelsesniveau fungerer som en socioøkonomisk baggrundindikator, der kan være forbundet med lavere livstidsindkomst og dermed lavere pensionsopsparing. Når der tages højde for de andre variable viser modellen, at når procentandelen af de 15-69-årige med grundskole som højeste uddannelse stiger med ét procentpoint, stiger kommunens udgifter til personlige tillæg med 18,6 kr. pr. pensionist.

Tilsammen forklarer modellen 68,5 % af variationen i kommunernes udgifter pr. pensionist for personlige tillæg i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare mellem 60-70 % af variationen i kommunernes udgifter til personlige tillæg (Houlberg m.fl., 2018: 24 Houlberg m.fl., 2021: 23).

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andel almene familieboliger samt topledere og lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til personlige tillæg eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter til personlige tillæg end variablene i modellen i Tabel 4.3.

4.2.6 Revalidering, ressourceforløb og løntilskud

Vi ser nu på kommunernes udgifter til *revalidering, ressourceforløb og løntilskud*.

Den gennemsnitlige udgift for revalidering, ressourceforløb og løntilskud var i regnskab 2024 5.364 kr. pr. 17-66-årig. De samlede overførselsudgifter varierede fra 1.934 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det laveste udgiftsniveau til 8.746 kr. pr. 17-66-årig i kommunen med det højeste udgiftsniveau.

Tabel 4.3 viser, at én demografisk og socioøkonomisk faktor har betydning for kommunernes udgifter til revalidering, ressourceforløb og løntilskud. Dette gælder for variablen; *Topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken*. Denne variabel kan overordnet set ses som en indikator for arbejdsstyrkens samlede kompetence- og uddannelsesniveau. En højere andel lønmodtagere på mellemste og højeste niveau samt topledere indikerer, at færre borgere står langt fra arbejdsmarkedet og dermed har behov for længerevarende opkvalificeringsforløb. Modellen viser, at når *topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken* stiger med ét procentpoint, falder kommunernes udgifter på området med 173 kr. pr. 17-66-årig.

Modellen forklarer tilsammen 62,4 % af variationen i kommunernes udgifter pr. 17-66-årig til revalidering, ressourceforløb og løntilskud i 2024.

Analyseresultaterne er samlet set i tråd med tidligere analyser af kommunernes udgifter efter kommunalreformen, der også viser, at socioøkonomiske grundvilkårsfaktorer kan forklare mellem 50-65 % af variationen i kommunernes udgifter til revalidering, ressourceforløb og løntilskud (Houlberg m.fl., 2018: 25 Houlberg m.fl., 2021: 24).

Vi har testet en række andre demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovskriterier som for eksempel andelen af lønmodtagere på grundniveau i pct. af arbejdsstyrken, andel 20-59-årige uden beskæftigelse, arbejdsløshedsprocenten, andel almene familieboliger, andel 20-49-årige uden erhvervsuddannelse samt andel borgere, der har haft ophold på sygehus. Disse alternative udgiftsbehovskriterier viser sig enten ikke at have en signifikant sammenhæng med udgifterne til revalidering, ressourceforløb og løntilskud eller at bidrage mindre til at forklare variationerne i kommunernes udgifter til revalidering, ressourceforløb og løntilskud end variablene i modellen Tabel 3.4.

5 Opsummering

Tabel 5.1 opsummerer i oversigtsform resultaterne af de gennemførte regressionsanalyser af udgiftsbehovsfaktorer på de kommunale udgiftsområder.

Tabellen opsummerer for det første hvilke typer af udgiftsbehovsfaktorer, der indgår i de endelige regressionsanalyser på de enkelte udgiftsområder. Her sondres der mellem udgiftsbehovsfaktorer knyttet til befolkningens demografiske/socioøkonomiske sammensætning og strukturelle forhold samt andre ikke-behovsrelaterede faktorer. Hver enkelt type af udgiftsbehovsfaktor kan være belyst ved én eller flere unikke udgiftsbehovsindikatorer. Tabel 5.1 nedenfor giver således et overblik over, hvorvidt der i de enkelte analyser indgår mindst ét mål, der falder hver af de tre udgiftsbehovstyper. For præsentation af de enkelte modeller og de inkluderede indikatorer henvises til de enkelte afsnit under kapitel 3 og 4.

Tabellen viser for det andet, hvor stor del af variationen i kommunernes udgifter på de enkelte udgiftsområder, som statistisk kan forklares af de pågældende udgiftsbehovsfaktorer.

Tabel 5.1 Tværgående opsummering af regressionsanalyser af udgiftsbehovsfaktorer på kommunale udgiftsområder (regnskab 2024)

Udgiftsområde	Typer af betydende grundvilkårsfaktorer			Forklaringsgrad: R ² (justeret)
	Demografiske og socioøkonomiske forhold	Strukturelle forhold	Andre ikke-behovsrelaterede faktorer	
Serviceudgifter				
Serviceudgifter i alt pr. indbygger	X	X	X (øk. pres)	89,8
Dagtilbud pr. 0-5-årig*	X	X	X (øk. pres)	49,5
Folkeskole pr. 6-16-årig*	X	X		49,2
Ældre pr. 67+-årig*	X	X		75,2
Udsatte børn og unge pr. 0-22-årig*	X			57,7
Voksne med særlige behov pr. 18-66-årig*	X			61,7
Sundhedspleje og tandpleje pr. 0-21-årig*	X	X		25,3
Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger	X			73,9

Udgiftsområde	Typer af betydende grundvilkårsfaktorer			Forklaringsgrad: R ² (justeret)
	Demografiske og socio-økonomiske forhold	Strukturelle forhold	Andre ikke-behovsrelaterede faktorer	
Kultur og fritid pr. indbygger	X	X		51,0
Vejvæsen pr. indbygger		X		57,1
Administration pr. indbygger*	X	X	X (øk. pres + adm. decentralisering)	84,8
Redningsberedskab pr. indbygger		X		77,3
Natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger		X		75,4
Overførsler				
Overførselsudgifter i alt pr. 17-66-årig	X			90,9
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig	X			64,5
Forsikrede ledige pr. 17-66-årig	X			86,8
Sygedagpenge pr. 17-66-årig	X			53,7
Førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig	X			88,2
Personlige tillæg pr. pensionist	X			68,5
Revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig	X			62,4

Anm.: Alle udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter pr. potentiel bruger for på det pågældende udgiftsområde.

* Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Kilde: Analyserne i kapitel 3 og 4.

Vi fokuserer først på typen af betydende grundvilkårsfaktorer i de første kolonner af Tabel 5.1 og derefter på forklaringsgraden i den sidste kolonne.

Med hensyn til typen af grundvilkårsfaktorer så viser Tabel 5.1, at demografiske/socioøkonomiske faktorer og/eller strukturelle forhold har betydning for udgiftsniveauet på alle de undersøgte udgiftsområder. Det varierer fra udgiftsområde til udgiftsområde, om demografiske/socioøkonomiske forhold og/eller strukturelle forhold har betydning, ligesom den relative vægt af de to typer udgiftsbehovsfaktorer varierer. På områder for udsatte børn/unge og voksne med særlige behov, ser forskelle i kommunernes udgifter eksempelvis ikke ud til at være knyttet til strukturelle forhold men alene til forskelle i befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. Omvendt ser demografiske/socioøkonomiske forhold ikke ud til at have betydning for udgifterne på tekniske områder som vejvæsen og redningsbe-

redskab. På disse områder knytter udgiftsforskellene sig alene til strukturelle forhold.

På tværs af udgiftsområderne finder vi i lighed med tidligere tværsnitsstudier af kommunernes regnskaber (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012; Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2018b; Houlberg m.fl., 2021, Houlberg og Ruge, 2025), at *demografiske og socioøkonomiske faktorer* typisk har væsentlig betydning for udgifterne på de kommunale velfærdsområder, mens *strukturelle faktorer* som areal, urbaniseringsgrad og spredt bosætning i højere grad har betydning på mere tekniske udgiftsområder som vejvæsen, redningsberedskab og natur- og miljøbeskyttelse. På overførselsområderne kan det tilføjes, at de kommunale udgiftsforskelte typisk knytter sig til specifikke typer af demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovsfaktorer, nemlig de faktorer som vedrører arbejdsstyrkens sammensætning og beskæftigelsesgrad (jf. kapitel 4).

Vender vi blikket mod forklaringsgraden i den sidste kolonne i Tabel 5.1, så ser vi at omkring 90% af variationen i de *samlede serviceudgifter pr. indbygger* og i de *samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig* kan forklares ved forskelle i grundvilkårsfaktorer knyttet til kommunens struktur og befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. Langt størstedelen af kommunerne samlede udgifter til hhv. service og overførsler afspejler med andre ord forskelle i kommunernes økonomiske grundvilkår.

Forklaringsgraden varierer på tværs af de enkelte kommunale udgiftsområder. Det varierer med andre ord fra udgiftsområde til udgiftsområde i hvilken udstrækning forskelle i observerbare økonomiske grundvilkår afspejles i kommunernes udgiftspolitiske prioriteringer – og omvendt hvor stor del af variationen i kommunernes udgifter der kan henføres til ikke-målte forhold, faktorer som ikke kan sættes på formel og/eller mere specifikke lokale forhold og prioriteringer. Forklaringsgraden er mindst på sundhedspleje og tandplejeområdet, hvor omkring 25% af variationen i kommunernes udgifter kan forklares ved forskelle i økonomiske grundvilkår. På dette område ser det med andre ord ud til at omkring 75% af variationen kan henføres til ikke-observerbare faktorer, mere specifikke lokale forhold, prioriteringer og afvigelser fra de landsgennemsnitligt betydende udgiftsbehovsfaktorer. Den højeste forklaringsgrad på serviceområderne findes omvendt på administrationsområdet, hvor omkring 85% af variationen i kommunernes udgifter kan forklares ved forskelle i økonomiske grundvilkår. På administrationsområdet er forskelle i kommunernes udgiftspolitiske prioriteringer med andre ord i vid udstrækning knyttet til observerbare forskelle i økonomiske grundvilkår.

På størstedelen af de kommunale udgiftsområder kan 50-80% af forskellene i kommunernes udgifter forklares ved forskelle i kommunernes økonomiske grundvilkår. Det forhold at over halvdelen af variationerne i kommunernes udgiftspolitik kan

forklares ved forskelle i økonomiske grundvilkår vidner på den ene side om, at der i vid udstrækning sker en tilpasning til de lokale økonomiske muligheder og de behov, der knytter sig til befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning. På den anden side vidner det forhold, at grundvilkårsfaktorerne ikke forklarer alt også om, at de kommunalpolitiske prioriteringer ikke alene er afledt af de økonomiske grundvilkår. Der er et rum for at lokale forhold og prioriteringer kan slå igennem på de udgiftspolitiske prioriteringer på tværs af de kommunale udgiftsområder.

> Dokumentation

6 Metode og data

Formålet med projektet er at analysere *udgiftsbehovsfaktorer* på de kommunale udgiftsområder. Ved udgiftsbehovsfaktorer forstås faktorer knyttet til eksternt givne grundvilkår som kommunens struktur og befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning, som kommunen ikke på den korte bane har mulighed for at ændre, og som samtidig kan tolkes som udtryk for udgiftsbetingende faktorer på et givet udgiftsområde.

Analysen omfatter kommunernes samlede serviceudgifter og samlede udgifter til overførsler samt en række udvalgte serviceområder og overførselsområder.

Følgende serviceområder indgår i analysen:

- De samlede serviceudgifter
- Dagtilbud
- Folkeskole
- Ældreområdet
- Udsatte børn og unge
- Voksne med særlige behov
- Sundhedspleje og tandpleje
- Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse
- Kultur og fritid
- Vejvæsen
- Administration
- Redningsberedskab
- Natur- og miljøbeskyttelse

Følgende overførselsområder indgår i analysen:

- De samlede overførselsudgifter
- Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger
- Forsikrede ledige
- Sygedagpenge
- Førtids- og seniorpension
- Personlige tillæg
- Revalidering, ressourceforløb og løntilskud

Alle analyser er gennemført på kommuneniveau og udgifterne er opgjort pr. potentiel bruger/modtager.

Datakilder og metode beskrives nærmere nedenfor.

6.1 Kommunale service- og overførselsudgifter

De kommunale udgifter i analysen opgøres som nettodriftsudgifter på de inkluderede serviceområder og overførselsområder i de kommunale regnskaber fra 2022 til 2024.

Udgifterne på de inkluderede udgiftsområder er afgrænset ved en række konti i det kommunale budget- og regnskabssystem. Data stammer fra Danmarks Statistik, Statistikbanken, tabellerne REGK31 og REGK100. Kontoplansafgrænsningen for de enkelte udgiftsområder fremgår af Bilagstabel 1.1.

Udgifterne er opgjort som *nettodriftsudgifter*, dvs. fratrullet eventuelle refusioner, brugerbetaling for dagtilbud, plejebolig, mad mv. samt betalinger fra andre kommuner og eventuelle midler fra statslige puljer. Udgifter finansieret af statslige puljer (som ligger under det statslige udgiftsloft) indgår ikke i analysen.

For en række kommuner er der korrigeret for, at kommunerne har nogle særlige driftsudgifter på et eller flere af serviceområderne som følge af såkaldt "sælg-og-lej-tilbage", der betyder, at der i kommunens regnskab kommer en driftsudgift i form af en "husleje", som kommunen ellers ikke ville have haft.⁶

Det er væsentligt at understrege, at analysen alene ser på kommunernes udgifter på de inkluderede udgiftsområder og ikke kan bruges til at sige noget om den konkrete service på områderne, og hvilken kvalitet borgerne oplever. Forskelle i udgifter på tværs af kommuner og ændringer over tid kan dække over forskelle i befolkningens sammensætning og andre udgiftsbehov/økonomiske grundvilkår på de pågældende serviceområder såvel som forskelle i produktivitet, serviceniveau og indhold/sammensætning af de kommunale indsatser.

Det bemærkes, at udgifterne alene omfatter de direkte udgifter på de pågældende serviceområder. Herudover har kommunerne fx udgifter til administration og fællesudgifter konteret på hovedkonto 6 i form af forvaltning, visitatorer, administrative støttefunktioner, fælles IT og telefoni mv. Disse udgifter indgår ikke i udgiftsanalyserne på de enkelte udgiftsområder (bortset fra administrationsområdet).

⁶ Oplysninger om driftsudgifter som følge af "Sælg-og-lej-tilbage" er indberettet direkte til VIVE.

Der er i udgiftsopgørelsen ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

I analysen indgår desuden en række registerdata på kommuneniveau om kommunernes struktur, velstand og befolkningssammensætning fra Danmarks Statistikbank, udligningsordning og ECO Nøgletal. Bilagstabel 1.1 indeholder en samlet oversigt over variablene i regressionsanalyserne.

6.1.1 Omregning til faste priser

Udgifter og andre økonomiske data er for alle år omregnet til 2024-priser. Ved omregningen til faste priser er brugt de af KL opgjorte pris- og lønstigninger for kommunale serviceudgifter.

Der er konkret anvendt de i juni 2025 opgjorte PL-skøn for serviceudgifter:

Tabel 6.1 Den kommunale pris- og lønudvikling for serviceudgifter

År	Pris- og lønstigning i procent
2020-2021	1,7
2021-2022	3,7
2022-2023	2,7
2023-2024	3,7

Kilde: KL (2025).

6.1.2 Korrektion for overenskomstbestemte områdetillæg

De overenskomstfastsatte lønniveauer for mange offentlige ansatte varierer på tværs af landet i kraft af de såkaldte områdetillæg. Områdetillæggene betyder, at årslønnen for eksempelvis en lærer eller en pædagog er højere i hovedstadsområdet end for en lærer eller pædagog med tilsvarende kompetencer og anciennitet i Vestjylland. Forskelle i områdetillæg kan således også være en forklaring på, hvorfor udgiftsniveauet på et udgiftsområde er højere i nogle kommuner end andre. Det gælder naturligvis ikke mindst på udgiftsområder, hvor lønninger udgør en stor del af kommunens samlede udgift. Tager man ikke højde for forskelle i områdetillæg er der risiko for, at udgiftsforskelle som følge af forskelle i områdetillæg i vores analyser bliver opfanget af de demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehovsindikatorer i analysemodellerne og dermed fejlagtigt bliver tolket som udtryk for forskelle i demografiske og socioøkonomiske udgiftsbehov.

For at reducere risikoen for at forskelle i områdetillæg skævvrider estimaterne for udgiftsbehovsindikatorerne har vi valgt at korrigere den afhængige variabel for forskelle i områdetillæg på de serviceområder, hvor lønninger udgør en stor andel af udgifterne på området. Vi har som udgangspunkt valgt at korrigere for områdetillæg på serviceområder, hvor lønninger udgør mere end halvdelen af udgifterne. På områderne for udsatte børn/unge og voksne med særlige behov er den kommunale lønandel omkring 40 procent. På disse to områder korrigerer vi imidlertid også for områdetillæg, idet kommunerne køber en betydelig del af ydelserne hos private botilbud mv., hvor lønningerne også vil kunne afhænge af de lokale områdetillæg.

På overførselsområder korrigerer vi ikke for områdetillæg, da udgifter på disse områder i sagens natur i al væsentlighed knytter sig til overførsler til borgerne og ikke til løn til kommunale medarbejdere.

Tabel 6.2 viser lønningernes andel af udgifterne på de 12 serviceområder i analysen. Det er med stjerne (*) markeret, hvilke områder der er korrigeret for områdetillæg på.

Tabel 6.2 Lønninger i pct. af bruttodriftsudgifter på kommunale serviceområder, Regnskab 2024

Udgiftsområde	Lønninger i pct af bruttodriftsudgifter
*Dagtilbud	72,8
*Folkeskole	65,7
*Ældreområdet	68,6
*Udsatte børn og unge	40,6
*Voksne med særlige behov	37,9
*Sundheds- og tandpleje	68,9
Sundhedsvæsen og forebyggelse	11,9
Kultur og fritid	35,2
Vejvæsen	40,7
*Administration	77,3
Redningsberedskab	10,5
Natur- og miljøbeskyttelse	27,6

Note: På områder markeret med * udgifterne korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg.

Kilde: Danmarks Statistikbank, REGK31.

Korrektionen for områdetillæg er foretaget på grundlag af data fra Forhandlingsfællesskabet om områdetillæg 1. april 2024 (<https://www.forhandlingsfaelleskabet.dk/lontabeller/ok-24/kl/2024-april>). Konkret har vi brugt det gennemsnitlige områdetillæg for løntrin 20-40 og brugt dette til at omregne udgifterne på udgiftsområdet til områdetillægsniveauet for den midterste af de fem områdetillægsgrupper (gruppe 2). Omregningsfaktoren for de øvrige grupper ift. gruppe 2-niveauet er vist i Tabel 6.3.

Tabel 6.3 Områdetillægskorrektioner

Områdetillægsgruppe	Omregningsfaktor
Gruppe 0	0,9828
Gruppe 1	0,9930
Gruppe 2	1,0000
Gruppe 3	1,0101
Gruppe 4	1,0172

Note: For oplysninger om, hvilke kommuner der er placeret i hvilken områdetillægsgruppe, se <https://www.forhandlingsfaelleskabet.dk/lontabeller/omradetillaeg>

Kilde: Egne beregninger på grundlag af data fra data fra Forhandlingsfællesskabet om områdetillæg 1. april 2024 (<https://www.forhandlingsfaelleskabet.dk/lontabeller/ok-24/kl/2024-april>)

Tabel 6.3 skal læses sådan, at udgiftsniveauet for kommunerne i eksempelvis gruppe 0 er blevet ganget med 0,9828 på de områdetillægskorrigerede udgiftsområder (se Tabel 6.2) inden analyserne er blevet gennemført. Tilsvarende er udgiftsniveauet for kommunerne i gruppe 4 blevet ganget med 1,0172. I praksis betyder korrektionen, at udgifterne på de områdetillægskorrigerede udgiftsområder er korrigeret *ned* for kommunerne i områdetillægsgruppe 0 og 1 – og omvendt korrigeret *op* i gruppe 3 og 4. For oplysninger om, hvilke kommuner der er placeret i hvilken områdetillægsgruppe, se <https://www.forhandlingsfaelleskabet.dk/lontabeller/omradetillaeg>

6.1.3 Afgrænsning af aldersgrupper

Udgifterne i de enkelte delanalyser er opgjort i relation til de potentielle brugere/modtagere.

På en række af kommunernes udgiftsområder retter servicen sig som udgangspunkt mod alle kommunens borgere og er ikke specifikt rettet mod bestemte aldersgrupper. Det gælder fx udgifter til administration, vejvæsen og kultur/fritid. På disse områder opgør vi udgifterne i forhold til kommunens samlede indbyggertal.

På de øvrige kommunale udgiftsområder retter servicen sig derimod som udgangspunkt primært mod specifikke aldersgrupper. Udgifter på dagtilbudsområdet retter sig eksempelvis primært mod de 0-5-årige i kommunen, udgifter på folkeskoleområdet primært mod de 6-16-årige og udgifter på ældreområdet primært mod ældre borgere på 67 år og derover. Tilsvarende retter indsatser på overførselsområderne sig primært mod de 17-66-årige i kommunen. For at tage højde for forskelle i kommunernes demografiske sammensætning opgør vi i analyserne udgifterne på disse områder i forhold til den primære aldersmålgruppe for indsatsen. Dvs. antallet af borgere i den aldersmæssigt potentielle målgruppe for indsatsen på området.

Tabel 6.4 viser de aldersmålgrupper, som udgifterne på hvert af de undersøgte udgiftsområder er opgjort i forhold til. Udgifterne på udsatte børn og unge-området er fx opgjort i forhold til antallet af 0-22-årige i kommunen.

Tabel 6.4 Aldersmålgrupper på de analyserede udgiftsområder

	Primære aldersmålgruppe
Serviceudgifter	
Samlede serviceudgifter	Hele befolkningen
Dagtilbud	0-5-årige
Folkeskole	6-16-årige
Ældreområdet	67+-årige
Udsatte børn og unge	0-22-årige
Voksne med særlige behov	18-66-årige
Sundhedspleje og tandpleje	0-21-årige
Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse	Hele befolkningen
Kultur og fritid	Hele befolkningen
Vejvæsen	Hele befolkningen
Administration	Hele befolkningen
Redningsberedskab	Hele befolkningen
Natur- og miljøbeskyttelse	Hele befolkningen
Overførsler	
Samlede overførselsudgifter	17-66-årige
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger	17-66-årige
Forsikrede ledige	17-66-årige
Sygedagpenge	17-66-årige
Førtids- og seniorpension	17-66-årige
Personlige tillæg pr. pensionist	17-66-årige
Revalidering, ressourceforløb og løntilskud	17-66-årige

De anvendte befolkningstal er opgjort pr. 1. januar i året.

6.2 Data om kommunernes økonomiske grundvilkår

Data om befolkningens demografiske og socioøkonomiske sammensætning samt om kommunernes strukturelle forhold mv. stammer fra eksisterende data i Danmarks Statistikbank (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal. Der er ikke til projektet udviklet nye data og mulige udgiftsbehovsindikatorer.

Brugen af eksisterende data og indikatorer har en række afledte konsekvenser for analysen og dens konklusioner. På den ene side er det en styrke ved analysen, at den beror på etablerede og troværdige datakilder. Ved at bruge eksisterende validerede datakilder fra Danmarks Statistik, udligningsordningen og ECO Nøgletal, styrkes troværdigheden af datagrundlaget. På den anden side kan det også ses som en begrænsning, at analysen alene baserer sig på eksisterende kilder, idet datagrundlaget herved i sagens natur er begrænset af hvad der opgøres af Danmarks Statistik, er behov for ift. nuværende og tidligere udligningssystemer, samt skønnes relevant at tilvejebringe gennem ECO Nøgletal. Der *kan* således (om ikke andet i teorien) eksistere ikke-målte indikatorer for kommunernes udgiftsbehov, der har en sammenhæng med de faktiske udgifter. Særligt i forhold til oplysninger fra nuværende eller tidligere udligningsordninger, bør det nævnes, at disses baggrund i et eller andet omfang er resultatet af en politisk proces.

Omvendt udgør Danmarks Statistik, udligningsordningen og ECO Nøgletal dog samlet set et bredt og forskelligartet datagrundlag, der tilsammen skønnes i ganske høj grad at indfange mulige relevante udgiftsbehovsfaktorer. En egentlig diskussion af anvendeligheden af de eksisterende data for opgørelse af kommunernes udgiftsbehov til udligningsformål ligger uden for denne analyses ramme og formål. Det samme gælder for eventuelle alternative mål eller metoder til at opgøre kommunernes udgiftsbehov. Der henvises til Bilagstabel 1.1 for oplysninger om de specifikke datakilder og definitioner for de enkelte variable.

6.3 Regressionsanalyser og -principper

Analysen af de økonomiske grundvilkårs betydning for variationerne i udgiftsniveauet på de undersøgte udgiftsområder på tværs af kommuner er belyst ved tværsnitsstudier og gennemført som regressionsanalyser (såkaldt OLS-regression).

Den afhængige variabel i regressionsanalyserne er kommunernes nettodriftsudgifter pr. borger i den primære aldersmålgruppe på hvert af de undersøgte serviceom-

råder i de kommunale regnskaber 2020-2024. For afgrænsning af udgifter og aldersgrupper se afsnit 6.1.

Vi grupperer de mulige forklarende udgiftsbehovsfaktorer i tre typer af økonomiske grundvilkårsfaktorer:

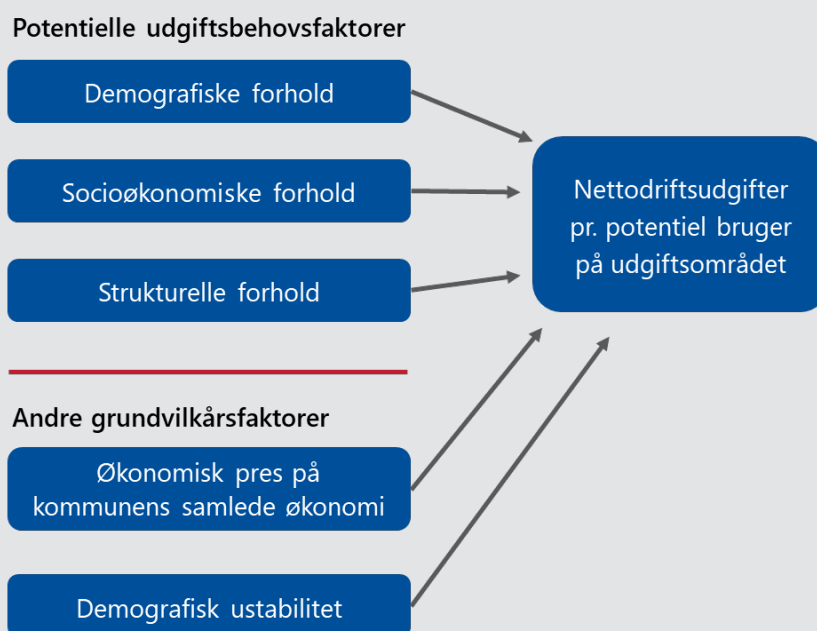
- Demografiske faktorer som befolkningens køns- og alderssammensætning
- Socioøkonomiske faktorer som befolkningens uddannelse, indkomst, herkomst og arbejdsmarkedstilknytning
- Strukturelle faktorer som kommunestørrelse, befolkningstæthed og urbaniseringsgrad

En række andre for kommunen eksternt givne grundvilkårsfaktorer kan også have betydning for kommunernes udgifter, men uden at disse kan tolkes som udtryk for udgiftsbehovsfaktorer. Vi kalder i analysen disse andre grundvilkårsfaktorer for *ikke-behovsrelaterede faktorer*. Det kan fx være økonomisk pres på kommunens samlede økonomi eller demografisk ustabilitet i form af eksempelvis et fald i elevtal eller indbyggertal. Hvis en kommune fx oplever et fald i antallet af 0-5-årige, kan det være at udgifterne på dagtilbudsområdet ikke reduceres i samme takt som børnetallet. Et faldende børnetal vil derfor som følge af træghed i udgiftstilpasningen tendere til at øge udgiften pr. 0-5-årig på et givet tidspunkt. Vi vil imidlertid ikke tolke en sådan træghed i udgiftstilpasningen som udtryk for, at de kommunale udgiftsbehov pr. barn med nogle givne demografiske og socioøkonomiske karakteristika er steget. Tilsvarende kan det at en økonomisk mindre presset kommune har *mulighed* for at bruge flere penge på et eller flere udgiftsområder ikke tolkes som udtryk for at *udgiftsbehovene* på disse områder er større.

Estimationerne i regressionsmodellerne er baseret på den såkaldte "udgiftsmetode", svarende til den metode, der anvendes i det danske tilskuds- og udligningssystem (Indenrigsministeriet, 1998; Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 74), i en tidligere VIVE-rapport (Houlberg & Ruge, 2024) såvel som i ECO Nøgletal (Houlberg m.fl., 2021). I udgiftsmetoden tages der udgangspunkt i de faktiske kommunale udgifter på de enkelte udgiftsområder og de samlede kommunale udgifter for hele landet anses for at være udtryk for det samlede kommunale udgiftsbehov på området (Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, 2012: 74).

Analyserammen for regressionsanalyserne er illustreret i Figur 6.1.

Figur 6.1 Illustration af analyseramme

Kilde.: VIVE.

Analysen har fokus på at undersøge, hvilke udgiftsbehovsfaktorer der kan forklare variationerne i kommunernes udgifter på de kommunale udgiftsområder – når der er taget højde for den eventuelle betydning af eksternt givne grundvilkår, som ikke kan tolkes som udtryk for udgiftsbehov som fx økonomisk pres og demografisk ustabilitet.

De ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer som økonomisk pres og demografisk ustabilitet inddrager vi som kontrolvariable i analyserne, hvor det vurderes relevant. I praksis inkluderes mål for de ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer, såfremt de er teoretisk meningsfulde, indgår med selvstændig forklaringskraft samt vurderes at kunne skævvride estimerne for udgiftsbehovsfaktorerne, såfremt de *ikke* indgår i analysen.

Såkaldte *policy-faktorer* kan også have betydning for kommunernes udgifter. Det vil sige forhold, der er udtryk for den førte politik (*policy*) i kommunen. Det kan fx være strukturelle forhold som kommunens skolestruktur – som kan have betydning for hvor store folkeskoleudgifterne er, idet udgiften pr. elev ofte er lavere i kommuner med færre, større skoler (Blom-Hansen, 2005). Det kan også være forhold, som *hvor mange* borgere, der er visiteret til hjemmehjælp eller hvor mange der visiteres til og modtager tilbud på det specialiserede socialområde – som kan have betydning for

hvilke tilbud borgerne modtager og udgifterne til disse. Sådanne *policy-faktorer* – som er udtryk for forhold, som kommunen selv har indflydelse på – inddrages ikke i analysen, da analysen sigter mod at analysere, hvilken betydning *eksternt givne grundvilkårsfaktorer* har for kommunernes udgifter.

6.3.1 En anvendelsesorienteret forklaringsmodel

Formålet med regressionsanalyserne er at analysere den *statistiske* sammenhæng mellem udgiftsniveau og udgiftsbehovsfaktorer på tværs af kommuner på et givet tidspunkt. Analyserne ser ikke på ændringer over tid i de enkelte kommuner og er ikke baseret på et metodisk design, som giver grundlag for at drage konklusioner om *kausale* sammenhænge mellem de kommunale udgifter og de enkelte udgiftsbehovsfaktorer.

Vi har med udgangspunkt i viden fra analyser, teoretiske overvejelser om mulige sammenhænge og en bruttoliste af mulige faktorer med betydning for udgiftsniveauet gennemført en serie af regressionsanalyser med henblik på at identificere de faktorer, som bedst forklarer variationen i udgifterne på de udvalgte serviceområder og overførselsområder – og er teoretisk meningsfulde på det pågældende udgiftsområde. I rapporten afreporterer vi de endelige regressionsmodeller og kommenterer på en række supplerende analyser – særligt i relation til eksisterende studier. De endelige modeller er reducerede modeller i den forstand, at statistisk insignifikante forklaringsfaktorer ikke indgår i modellerne. Processen for opstilling af regressionsmodellerne og håndteringen af bl.a. insignifikante forklaringsfaktorer præsenteres nedenfor.

I praksis estimeres flere alternative og teoretisk meningsfulde modeller for hvert enkelt udgiftsområde samt for de samlede service- og overførselsudgifter. De alternative modeller er opstillet og beregnet som led i en iterativ udvælgelsesproces af relevante økonomiske grundvilkårsfaktorer. En grundpræmis for analyserne er, at der ikke findes én veludviklet teori om, hvilke specifikke demografiske, socioøkonomiske og strukturelle faktorer, der har betydning for udgifterne på de enkelte kommunale udgiftsområder og derfor bør indgå i de enkelte analyser. I praksis vil vi ofte have flere konkurrerende indikatorer for samme forklaringstype, uden at have et stærkt teoretisk grundlag for at vurdere, hvilke(n) af de potentielle indikatorer for et bestemt forhold, der er mest relevant. Er det fx andel børn af enlige forsørgere, andel familier i almene familieboliger, andel indvandrere/ efterkommere fra ikke-vestlige lande – og/eller andre paraply-variable for social udsathed – som har størst betydning for udgifterne på udgiftsområde X? Det er i praksis et empirisk spørgsmål, hvilke konkrete udgiftsbehovsfaktorer, der bedst forklarer variationerne i kommunernes udgifter på de enkelte udgiftsområder. På baggrund af de ofte mangfoldige alternative modeller opstilles én endelig model for hvert udgiftsområde. I udvælg-

elsen af den endelige model, lægges der særlig vægt på modellens samlede forklaringskraft (målt ved den forklarede varians), modellens teoretiske meningsfuldhed samt et hensyn til i videst muligt omfang at undgå problemer med multikollinearitet som følge af for nært beslægtede mål. På samme vis fravælges modeller, hvor enkelte forklaringsfaktorer er statistisk insignifikante. Såfremt introduktionen af en eller flere forklaringsfaktorer introducerer multikollinearitetsproblemer når de optræder i samme model, udvælges det eller de mål, der bidrager med den stærkeste teoretiske og empiriske forklaring. Eventuel 'reducering' af modellerne sker således ud fra en samlet empirisk og teoretisk vurdering og er ikke udtryk for en datadrevet fraseringsproces.

Registerdataene omfatter data for årene 2020-2024. Hovedanalysen fokuserer på at analysere betydningen af udgiftsbehovsfaktorer i det seneste regnskabsår (2024). For at undersøge robustheden i resultaterne er der i supplerende analyser gennemført analyser på tværs af alle regnskabsårene fra 2020 til 2024. I robusthedsanalysen på tværs af årene fra 2020 til 2024 har vores data en panelstruktur med data for de samme 98 kommuner over 5 år. Almindelig OLS-regression på paneldata risikerer at skabe skæve estimater pga. problemer med seriel autokorrelation og heteroskedasticitet. For at tage højde for dette køres OLS-regressionerne af paneldataene med robuste klyngekorrigerede standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau).

Bilagstabel 1.1 indeholder en bruttoliste over de variable, der har været testet i en eller flere af regressionsanalyserne.

Litteratur

- Andrews, R., Boyne, G.A., Law, J. & Walker, R.M. (2005). External constraints on local service standards: The case of comprehensive performance assessment in English local government. *Public Administration*, 83(3), 639-656.
- Ankestyrelsen (2014). *Lukkede familier og nomadefamilier – Guide til børnefaglige sagsbehandlere*. København: Ankestyrelsen
- Blom-Hansen, J. (2005). Stordriftsfordele i den kommunale verden. *Økonomi og Politik*, 78(2), 2-10.
- Blom-Hansen, J., Houlberg, K. & Serritzlew, S. (2014). Size, democracy and the economic costs of running the political system. *American Journal of Political Science*, 58(4), 790–803.
- Blom-Hansen, J., Houlberg, K., Serritzlew, S. & Treismann, D. (2016). Jurisdiction size and local government expenditure: Assessing the effect of municipal amalgamation. *American Political Science Review*, 110(4), 812-831.
- Boyne, G. (1995). Population size and economies of scale in local government. *Policy and Politics*, 23(39), 213-222.
- Boyne, G.A. (1996). *Constraints, choices and public policies*. London: JAI Press.
- Houlberg, K. (2000). Kommunale stordriftsfordele – hvor finder vi dem og hvor store er de? København: AKF Forlaget.
- Houlberg, K. (2018). Lokale styringsvilkårs betydning for kommunernes økonomiske styring – fungerer sanktionslovgivningen som brandtæppe eller iltelt? *Politica*, 50(1), 45-64.
- Houlberg, K., Andersen, M.M.Q. & Jordan, A.L.T. (2018). *ECO Nøgletal. Teknisk vejledning 2018*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Houlberg, K. & Møller, I.L. (2001). Kommunestørrelse og udgiftsniveau – er der en sammenhæng? I: R. Nordstand & N. Groes (red.), *Kommunestyrets fremtid* (pp. 141-156). København: AKF Forlaget.
- Houlberg, K., Ruge, M. & Andersen, C.M. (2021). *ECO Nøgletal. Teknisk vejledning 2021*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

- Houlberg, K., & Ruge, M. (2024). *Stordriftsfordele og smådriftsulemper i kommunal serviceproduktion*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. VIVE Rapport
- Indenrigsministeriet (1998). *Betænkning om kommunernes udgiftsbehov. Betænkning nr. 1361, oktober 1998*. København: Indenrigsministeriet.
- Indenrigsministeriet (2000). *Den kommunale sektor – Størrelseseffekter i den kommunale sektor, maj 2000*. København: Indenrigsministeriet.
- Indenrigs- og Boligministeriet (2021). *Kommunal udligning og generelle tilskud 2022, juni 2021*. København: Indenrigs- og Boligministeriet.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2004). *Kommunal udligning og generelle tilskud 2005*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriet.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2023). *Kommunal udligning og generelle tilskud 2024, juni 2023*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriet.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2024). *Kommunal udligning og generelle tilskud 2025, juni 2024*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriet.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2025). *Kommissorium for Finansieringsudvalgets arbejde med forberedelse af ændringer i det kommunale tilskuds- og udlignings-system*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriet, 17-06-2025.
<https://www.ism.dk/Media/638857327176520743/Kommissorium%20for%20FU%20-%20juni%202025.pdf>
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed (2023). *Kommunernes udgifter til administration og ledelse i 2022. Analysenotat*. København: Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed.
- KL (2025). *Kommunal økonomi a-z: Information og fakta om rammerne for kommunernes økonomi*: <https://www.kl.dk/oekonomi-og-administration/oekonomi-og-styring/kommunal-oekonomi-a-z#pris-og-loenskoen-til-brug-for-budgetlaegningen-f5>
- Pedersen, Niels Jørgen Mau (2025) *Kommunal udligning: Principper og dilemmaer*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Mouritzen, Poul Erik (1991). *Den politiske cyklus: En undersøgelse af vælgere, politikere og bureaukrater i kommunalpolitik under stigende ressourceknaphed*. Aarhus: Forlaget Politica.

- Pallesen, T. (2019). Hvad siger teorierne? I: P.M. Christiansen (red.), *Budgetlægning og offentlige udgifter* (3. udgave, pp. 43-67). København: Hans Reitzels Forlag.
- Petersen, J.S., Teglgaard, S. & Ruge, M. (2019). *Udgiftsbehovet på det specialiserede børne- og ungeområde – En socioøkonomisk analyse af det specialiserede børne- og ungeområde i Københavns Kommune*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ruge, M. (2023). *Specialundervisnings- og støttebehov i Vordingborg Kommune – En statistisk analyse af socioøkonomiske rammevilkår blandt elever og forældre*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Social- og Indenrigsministeriet (2020). *Kommunal udligning og generelle tilskud 2021*. København: Social- og Indenrigsministeriet.
- Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2012). *Kommunale udgiftsbehov og andre udlignings spørgsmål. Betænkning nr. 1533. Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, marts 2012*. København: Økonomi- og Indenrigsministeriet.
- Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2018a). *Afrapportering fra Finansieringsudvalget. Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg, februar 2018*. København: Økonomi- og Indenrigsministeriet.
- Økonomi- og Indenrigsministeriets Finansieringsudvalg (2018b). *Analyse af kriterier og kommunale udgiftsbehov på beskæftigelsesområdet*. København: Økonomi- og Indenrigsministeriet, februar 2018.

Bilag 1 Variable i regressionsanalyserne

Bilagstabel 1.1 giver en oversigt over de anvendte variable i regressionsanalyserne. Tabellen viser både variable, som indgår i de endelige modeller, og variable, som er blevet anvendt i forbindelse med modelafsøgning. Alle variable er baseret på eksisterende data og indikatorer.

I tabellen refererer ECO til VIVEs nøgletalssystem ECO Nøgletal (<https://eco.vive.dk/>), Danmarks Statistikbank til Danmarks Statistiks statistikbank på www.statistikbanken.dk og 'Kommunal udligning og generelle tilskud' til diverse årgange af Indenrigsministeriets årlige udmelding af kommunal udligning og generelle tilskud (fx Social- og Indenrigsministeriet, 2020; Indenrigs- og Boligministeriet, 2021).

Bilagstabel 1.1 Variable i regressionsanalyserne

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Afhængige variable			
Dagtilbud, kr. pr. 0-5-årig	Udgifter til dagtilbud pr. 0-5-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Dagtilbudsområdet er afgrænset ved hovedfunktion 5.25. Dog hører funktion 5.25.15-16 (fritidshjem og klubber) under udgifter til folkeskolen (se nedenfor). Endelig indgår 3.22.16 (Specialpædagogisk bistand til børn i førskolealderen). Ved beregningen pr. 0-5-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Folkeskolen, kr. pr. 6-16-årig	Udgifter til folkeskolen pr. 6-16-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Folkeskoleområdet er afgrænset ved hovedfunktion 3.22. Dog hører funktion 3.22.16 (Specialpædagogisk bistand til børn i førskolealderen) under udgifter til dagtilbud (se ovenfor), mens 3.22.17 (Specialpædagogisk bistand til voksne) ikke indgår. Funktion 5.25.15-16 (fritidshjem og klubber) indgår under folkeskolen. Endelig indgår 3.38.76 (Ungdomsskolevirksomhed) i udgifterne til folkeskolen. Ved beregningen pr. 6-16-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Udgifter på ældreområdet pr. 67+-årig	Udgifter på ældreområdet pr. 67+-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Ældreområdet er afgrænset ved hovedfunktion 5.30 (Tilbud til ældre) samt funktion 5.57.76 (Boligydelse til pensionister). Ved beregningen pr. 67+-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Børn og unge med særlige behov, kr. pr. 0-22-årig	Udgifter til børn og unge med særlige behov pr. 0-22-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til børn og unge med særlige behov er afgrænset ved hovedfunktion 5.28. Endelig indgår overførsler under 5.57.72 grp. 009 merudg., 015 tabt arbejdsfortj. og 016 udg. til hjælpere mv. samt 5.22.07 (Indtægter fra den centrale refusionsordning), grp. 006 og 007. Ved beregningen pr. 0-22-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	
Voksne med særlige behov, kr. pr. 18-66-årig	Udgifter til voksne med særlige behov pr. 18-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til voksne med særlige behov er afgrænset ved hovedfunktion 5.38. Endelig indgår overførsler under 5.57.72 grp. 010 (Merudgifter for voksne) samt 5.22.07 (Indtægter fra den centrale refusionsordning), grp. 008 + 5.22.08 Refusion Housing First-indsatser mv. Ved beregningen pr. 18-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	
Sundhedspleje og tandpleje, kr. pr. 0-21-årig	Udgifter til sundhedspleje og tandpleje pr. 0-21-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til voksne med særlige behov er afgrænset ved funktion 4.62.85 (Kommunal tandpleje) samt 4.62.89 (Kommunal sundheds-tjeneste). Ved beregningen pr. 0-21-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Kultur og fritid pr. indbygger	Udgifter til kultur og fritid pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til kultur og fritid er afgrænset ved hovedfunktion 3.32 (Folkebiblioteker), 3.35 (Kulturel virksomhed) samt 3.38 (Folkeoplysning og fritidsaktiviteter mv.). Endelig indgår funktion 0.28.20 (Grønne områder og naturpladser), 0.32.31 (Stadion og idrætsanlæg) samt 0.32.35 (Andre fritidsfaciliteter). Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Vejvæsen pr. indbygger	Udgifter til vejvæsen pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til vejvæsen er afgrænset ved hovedfunktion 2.22 (Fælles funktioner vedr. generelle og tværgående vejformål) samt 2.28 (Kommunale veje). Dog indgår 2.22.07 (Parkering) samt 2.28.22 (Vejanlæg) og 2.28.23 (Standardforbedringer af færdselsarealer) ikke.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
	Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.		
Administration pr. indbygger	Udgifter til administration pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til administration er afgrænset ved hovedkonto 6. Dog indgår hovedfunktion 6.52 (Lønpuljer mv.) ikke. Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	
Sundhed, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger	Udgifter til Sundhed, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 4.62.81 (Aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsvæsenet), 4.62.82 (Genoptræning og vedligeholdelsestræning), 4.62.84 (Fysioterapi), 4.62.88 (Sundhedsfremme og forebyggelse) og 4.62.90 (Andre sundhedsudgifter) Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Redningsberedskab pr. indbygger	Udgifter til Redningsberedskab pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 0.58.95 Redningsberedskab. Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger	Udgifter til Natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved hovedfunktion 0.38 (Naturbeskyttelse), 0.48 (Vandløbsvæsen) og 0.52 (Miljøbeskyttelse m.v.) Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Serviceudgifter i alt pr. indbygger	De samlede udgifter til service pr. indbygger opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til service omfatter kommunernes skattefinansierede nettodriftsudgifter (hovedkonto 0, 2-6) fratrukket udgifter til ældreboliger, overførsler (inkl. forsikrede ledige) og aktivitetsbestemt medfinansiering samt indbetaling til Lønmodtagernes Feriemidler (2020) og indtægter fra centrale refusionsordninger. Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig	Udgifter til Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 5.57.72 Sociale formål (ekskl. grp. 009, 010, 015 og 016 samt statsrefusion), 5.57.73 Kontant- og uddannelseshjælp, 5.57.75 (Afløb og	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
	tilbagebet. vedr. aktiverede kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere) samt hovedfunktion 5.68 Arbejdsmarkedsforanstaltninger. Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.		
Forsikrede ledige pr. 17-66-årig	Udgifter til Forsikrede ledige pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 5.57.78 Dagpenge til forsikrede ledige. Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Sygedagpenge pr. 17-66-årig	Udgifter til Sygedagpenge pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 5.57.71 Sygedagpenge. Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig	Udgifter til Førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 5.48.65 (Seniorpension), 5.48.66 (Førtidspension tilkendt 1. juli 2014 eller senere) og 5.48.68 (Førtidspension tilkendt før 1. juli 2014). Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Personlige tillæg pr. pensionist	Udgifter Personlige tillæg pr. pensionist opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved funktion 5.48.67 Personlige tillæg mv. Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt antal pensionister pr. 1. december året før.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
Revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig	Udgifter til Revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. Udgifter til området er afgrænset ved hovedfunktion 5.58 Revalidering, ressourceforløb og fleksjobordninger m.v. Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A	
De samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig	De samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig opgjort for hvert år i perioden 2020-2024 i faste priser. De samlede overførselsudgifter er afgrænset ved nettodriftsudgifterne på de seks overførselsområder ovenfor samt udgifter på funktion 3.30.43 (Forsørgelse til elever på forberedende grunduddannelse samt elevløn), 3.30.45 (Erhvervsgrunduddannelser), 3.38.77 (Daghøjskoler), 5.57.76 (Boligydelse til pensionister),	ECO og Danmarks Statistikbank, REGK31, REGK100 og FOLK1A	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
	5.57.77 (Boligsikring) samt hovedfunktion 5.46 (Tilbud til udlændinge m.fl.) Ved beregningen pr. 17-66-årig er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året.		
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Kvindens erhvervsfrekvens	Antal kvinder i arbejdsstyrken i alderen 16-66 år ultimo november i året i % af antal 16-66-årige kvinder i kommunen 1. januar året efter.	ECO og Danmarks Statistikbank, RAS201	
Aldersbetinget plejebolighyppighed (i % af 67+-årige)	Aldersbetinget plejebolighyppighed viser, hvor stor en andel af de ældre i kommunen pr. 1. januar i året, der ville være indskrevet i pleje- eller ældrebolig, såfremt indskrivningsfrekvensen for aldersgrupperne af ældre var som gennemsnittet i hele landet. Ved beregningen af den aldersbetingede plejebolighyppighed er anvendt følgende landsgennemsnitlige antal indskrevne pr. 100 i den pågældende aldersgruppe 2019: 67-74: 2,14 75-79: 4,64 80-84: 9,09 85-89: 18,12 90+: 33,14	ECO og Danmarks Statistikbank, RESI01	
Andel enlige ældre	Familier med enlige mænd og enlige kvinder i alderen 67 år og derover i % af det samlede antal personer i alderen 67 år og derover pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, FAM100N	
Kvindens andel af de ældre	Kvindens andel af de 67+-årige (i % af alle 67+-årige) pr. 1. januar i året.	ECO og Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Andel 67+-årige (i % af befolkningen)	Antal 67+-årige i % af befolkningen pr. 1. januar i året.	-- --	
Andel 75+-årige (i % af 67+-årige)	Antal 75+-årige i % af antal 67+-årige pr. 1. januar i året.	-- --	
Andel 80+-årige (i % af 67+-årige)	Antal 80+-årige i % af antal 67+-årige pr. 1. januar i året.	-- --	
Forsørgerbrøk	Demografisk forsørgerbrøk pr. 1. januar i året (antal 0-16- og 67+-årige pr. 100 17-66-årige).	-- --	
Vækst i forsørgerbrøk	Vækst i demografisk forsørgerbrøk de sidste 4 år (procentpoint).	-- --	
Andel børn af enlige forsørgere 0-5 år	Antal børn af enlige forsørgere i alderen 0-5 år i % af alle 0-5-årige.	ECO og Danmarks Statistikbank, FAM111N	
Andel børn af enlige forsørgere 6-17 år	Antal børn af enlige forsørgere i alderen 6-17 år i % af alle 6-17-årige.	-- --	
Andel børn af enlige forsørgere	Antal børn af enlige forsørgere i alderen 0-17 år i % af alle 0-17-årige.	-- --	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Andel 0-5-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande	Andel 0-5-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande pr. 1. januar i året (i % af antal 0-5-årige).	ECO og Danmarks Statistikbank, FOLK1E	
Andel 6-16-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande	Andel 6-16-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande pr. 1. januar i året (i % af antal 6-16-årige).	-- --	
Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande	Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande pr. 1. januar i året (i % af antal 67+-årige).	-- --	
Andel indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande	Antal indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande pr. 1. januar i året (i % af antal indbyggere i alt).	-- --	
Andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse	Andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse (i % af antal 25-49-årige).	-- --	
Andel børn i familier med lav uddannelse	Andel børn i familier med lav uddannelse (i % af hjemmeboende børn).	ECO, 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, FAM111N	
Andel personer med lavindkomst	Antal personer med lavindkomst (i % af antal indbyggere i alt).	ECO, 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, FOLK1E	
Andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau	Andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau (i % af antal 25-49-årige).	-- --	
Andel 0-17-årige flyttet kommune mindst tre gange	Andel 0-17-årige flyttet kommune mindst tre gange (i % af antal 0-17-årige).	-- --	
Andel familier i bestemte boligtyper	Andel familier i bestemte boligtyper (i % af beboede boliger i alt). Familier i bestemte boligtyper indgik som udgiftsbehovskriterie i udligningsordningen til og med 2020.	ECO, 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, BOL101	2020-data anvendt for 2021-2024
Andel almene familieboliger	Andel almene familieboliger (i % af egentlige boliger). Almene familieboliger indgår som udgiftsbehovskriterie i udligningsordningen fra og med 2021.	ECO, 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, BOL101	
Socioøkonomiske udgiftsbehov pr. indbygger (indeks)	Socioøkonomisk indeks (hele landet = 100).	ECO og 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
		respektive år fra Indenrigsministeriet	
Middellevetid	Forventet middellevetid for 0-årige i kommunen.	Danmarks Statistikbank, HISBK	
Arbejdsløshedsprocent, Kvinder	Arbejdsløshedsprocent for kvinder i kommunen.	Danmarks Statistikbank, AULP01	
Gns. indkomst pr. 65+-årig	Gennemsnitlig indkomst pr. 65+-årig.	Danmarks Statistikbank, INDKP105	
Gns. indkomst pr. 75+-årig	Gennemsnitlig indkomst pr. 75+-årig.	-- --	
Gns. pensionsformue pr. 65+-årig	Gennemsnitlig pensionsformue pr. 65+-årig (ej beskattet). Opgørelsen er inden for hver kommune "99 % trimmet" for den ene procent af borgerne, som har de højeste pensionsformuer. Det vil sige, at pensionsformuen for den ene procent af borgerne med den højeste pensionsformue i beregningerne af de gennemsnitlige pensionsformuer er reduceret, så den svarer til højeste niveau for de 99 % øvrige borgere.	ECO og Danmarks Statistiks pensionsformueregister, PENSFORM, samt oplysninger om tjenestemandspensioner fra registret FORMPERS	
Gns. pensionsformue pr. 75+-årig	Gennemsnitlig pensionsformue pr. 75+-årig (ej beskattet). -- --	-- --	
Andel handicappede	Opgøres af Danmarks Statistik som antallet af udviklingshæmmede på 65 år og derunder samt antallet af 20-59-årige uden for arbejdsstyrken med øvrige handicap. Kriteriet opgøres som de personer, som inden for en 5-årig periode fra 2017-2021 er diagnosticeret inden for sygehusvæsenet med en aktions- eller bidiagnose, som vil kunne medføre et handicap. Ved opgørelsen henregnes personer til folketallet i kommunen i det første diagnoseår. I de tilfælde, hvor personen er indskrevet i sygehusvæsenet før 1. januar i den 5-årige periode, henregnes personen til bopælskommunen på indskrivningstidspunktet.	ECO og 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet	
Psykiatriske patienter pr. 100 indbyggere	Opgøres på grundlag af data fra Sundhedsdatastyrelsen. Kriteriet omfatter personer, der i perioden 2013-2022 har været i kontakt med det psykiatriske sygehusvæsen. Dette er defineret ved aktionsdiagnosekoderne F00-29. Ved opgørelsen henregnes personer, der er bopælsregistreret i kommunen ved seneste kontakt med det psykiatriske sygehusvæsen, til folketallet i kommunen.	-- --	
Andel 0-22-årige med fysiske handicap	Andel personer, der indgår i Landspatientregisteret med mindst 1 af 4 fysiske handicap: rygmarvsskade, muskelsvind, cerebral parese og sklerose. Opgørelsen af borgere med udvalgte diagnoser tager udgangspunkt i diagnoseregistreringer ifm. kontakter med hospitalssektoren (fra Landspatientregisteret). Både aktionsdiagnoser (dvs. den primære årsag til kontakten) og bidiagnoser er medtaget.	Befolkningsregisteret fra Danmarks Statistik (BEF) samt Landspatientregisteret fra Sundhedsdatastyrelsen (LPR2 og LPR3)	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
	Både diagnoser registreret ifm. kontakter på somatiske og psykiatriske afdelinger (samt distriktpsykiatri) er medtaget.		
Andel 18-66-årige med fysiske handicap	Se ovenfor.	Se ovenfor	
Andel 0-22-årige med psykiatriske diagnoser	Andel personer, der indgår i Landspatientregisteret med mindst én psykiatrisk diagnose (F-diagnoser) herunder bl.a.; Autismespektrumforstyrrelse (inkl. aspergers, Retts m.m.): F84. ADHD (inkl. ADD): F90 og F988C. Misbrugsrelateret lidelse (stoffer og alkohol): F1. Psykotisk lidelse, inkl. skizofreni: F2. Personlighedsforstyrrelse: F6. Udviklingshæmning (moderat til svær mental retardering), herunder Downs og andre kromosomsyndromer: F71, F72, F73, Q90, Q91, Q860, Q871B+E, Q933-Q935, Q938A, Q992, F842. Opgørelsen af borgere med udvalgte diagnoser tager udgangspunkt i diagnoseregistreringer ifm. kontakter med hospitalssektoren (fra Landspatientregisteret). Både aktionsdiagnoser (dvs. den primære årsag til kontakten) og bidiagnoser er medtaget. Både diagnoser registreret ifm. kontakter på somatiske og psykiatriske afdelinger (samt distriktpsykiatri) er medtaget.	Befolkningsregisteret fra Danmarks Statistik (BEF) samt Landspatientregisteret fra Sundhedsdatastyrelsen (LPR2 og LPR3)	
Andel 18-66-årige med psykiatriske diagnoser	Se ovenfor.	Se ovenfor	
Forventet andel modtagere af segregeret specialundervisning	Forventet segregeringsgrad ved landsgennemsnitlig visitationspraksis i kommunen. Baseret på individdata om socioøkonomiske karakteristika blandt elever og forældre. Metoden er baseret på VIVEs beregninger af specialundervisnings- og støttebehov i kommunerne. Se bl.a. Ruge (2023).	ECO	
Forventet andel B&U-totalforanstaltninger (% af 0-22-årige)	Forventet andel modtagere af forebyggende sociale foranstaltninger pr. 0-22-årig. Baseret på individdata om socioøkonomiske karakteristika blandt børn og forældre. Metoden er baseret på VIVEs statistiske prædiktionsanalyser over modtagere af sociale foranstaltninger i kommunerne. Se bl.a. Petersen m.fl., 2019.	ECO	
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct.	Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)	ECO, 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse	Andel indbyggere med grundskole som højeste uddannelse (i pct. af de 15-69-årige)	ECO og Danmarks Statistikbank, HFUDD11	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Arbejdsløshedsprocent, 16-24-årige	Arbejdsløshedsprocent for 16-24-årige	ECO og Danmarks Statistikbank, AULP01	
Arbejdsløshedsprocent, I alt	Arbejdsløshedsprocent i alt	ECO og Danmarks Statistikbank, AULP01	
Lønmodtagere, grundniveau, i pct. af arbejdsstyrken	Lønmodtagere på grundniveau i pct. af arbejdsstyrken (ultimo november)	ECO og Danmarks Statistikbank, AULP01	2023-data anvendt for 2024
Selvstændige i pct. af arbejdsstyrken	Selvstændige i pct. af arbejdsstyrken (ultimo november)	ECO og Danmarks Statistikbank, AULP01	2023-data anvendt for 2024
Topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken	Topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken (ultimo november)	ECO og Danmarks Statistikbank, AULP01	2023-data anvendt for 2024
Strukturelle forhold			
Spredt bosætning	Gennemsnitlig beregnet rejsetid i minutter til 2000 indbyggere. Rejsetidskriteriet indgik som udgiftsbehovskriterie i udligningsordningen til og med 2020.	ECO og 'Kommunal udligning og generelle tilskud' for de respektive år fra Indenrigsministeriet	2020-data anvendt for 2021-2024
Landdistriktsgrad	Andel indbyggere i landdistrikter i % af det samlede indbyggertal i kommunen. Landdistrikter er områder, hvor der ikke indgår mindst 200 indbyggere i et sammenhængende byområde.	ECO og Danmarks Statistikbank, BY2	
Urbaniseringsgrad	Andel indbyggere i byer med mindst 5000 indbyggere i % af det samlede indbyggertal i kommunen.	ECO og Danmarks Statistikbank, BY2	
Andel indbyggere i byer med over 10.000 indbyggere	Andel indbyggere i byer med mindst 10.000 indbyggere i % af det samlede indbyggertal i kommunen.	ECO og Danmarks Statistikbank, BY2	
Befolkningstæthed	Antal indbyggere pr. km ² areal i kommunen.	ECO og Danmarks Statistikbank, BY2 og ARE207	
Børnetæthed	Antal 6-16-årige pr. km ² .	ECO og Danmarks Statistikbank, FOLK1A og ARE207	
Ø-kommune	Dummy for fem små økommuner (inkl. Lange-land).	ECO	
Indbyggertal, logaritmisk	Samlet indbyggertal, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Antal 0-5-årige, logaritmisk	Antal 0-5-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Antal 6-16-årige, logaritmisk	Antal 6-16-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Antal 67+-årige, logaritmisk	Antal 67+-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Antal 0-21-årige, logaritmisk	Antal 0-21-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Antal 0-22-årige, logaritmisk	Antal 0-22-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Antal 18-66-årige, logaritmisk	Antal 18-66-årige, logaritmisk (10-talslogaritme).	Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Vejlængde pr. indbygger	Længden af kommunale veje pr. indbygger (i meter).	Vejdirektoratet samt Danmarks Statistikbank, FOLK1A	
Andel ind- og udpendlere	Antal ind- og udpendlere i % af natbefolkning.	Danmarks Statistikbank PEND101.	
Centralbibliotek	Dummy-variabel, der indikerer, om kommunen huser 1 af 6 regionale centralbiblioteker. Konkret huser Aalborg, Gentofte, Herning, Odense, Roskilde og Vejle Kommuner centralbiblioteker.	https://centralbibliotek.dk/centralbiblioteker	
Redningsberedskabsnormer (som funktion af indbyggertal)	Redningsberedskabsnormer er et standardiseret mål for behovet for redningsberedskab som funktion af kommunens indbyggertal. Målet er beregnet på baggrund af de retningslinjer for brandvæsenernes beredskab og materiel, der trådte i kraft i 2002, og som indebærer, at der er betydelige stordriftsfordele for kommuner af forskellig størrelse. Den 1. september 2005 trådte en ny bekendtgørelse om risikobaseret kommunalt beredskab i kraft (og er siden opdateret i 2019). Denne indebærer, at der ikke længere er standardiserede regler for kommunale slukningstog mv., men at hver enkelt kommune skal have godkendt sit eget beredskab efter en individuel bedømmelse i Beredskabsstyrelsen. Befolkningstallet indgår dog fortsat som et væsentligt kriterie i de lokale risikobaserede vurderinger, og de tidligere statslige retningslinjer fungerer i en vis udstrækning fortsat som skyggepejlemærker for dimensionering efter indbyggertal (sammen med kommunens beliggenhed, spredning, geografi mv.). Beregningen af Redningsberedskabsnormer er derfor fortsat baseret på dimensioneringsreglerne fra bekendtgørelse 1010 af 11. december 2002 om det kommunale redningsberedskabs dimensionering. De af staten fastsatte retningslinjer medfører betydelige stordriftsfordele for kommuner af forskellig størrelse. Ud fra retningslinjernes krav til antal slukningstog (der bestemmes af indbyggertallet) og priserne på slukningstog kan den optimale kommunestørrelse (dvs. det billigste redningsberedskab pr. indbygger) beregnes til at være Københavns Kommune med et indbyggertal på ca. 600.000 indbyggere. De mindste kommuner i landet har omvendt de største udgiftsbehov. Landets mindste	ECO	

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
	kommune har således et indbyggertalsafhængigt udgiftsbehov pr. indbygger, der er mere end 50 gange så stort som Københavns Kommune. Udgiftsbehovet vil fra den mindste kommune være faldende op til en kommune-størrelse på 20.000 indbyggere, hvor det vil stige lidt igen. Herefter vil der være et jævnt fald til den næste grænse på 30.000 indbyggere, hvor udgiftsbehovet vil stige lidt igen osv.		
Kommunens areal (km ²)	Kommunens areal i km ²	Danmarks Statistikbank, ARE207.	
Kystlængde (meter pr. indbygger)	Kystlængde i meter pr. indbygger. Oplysningerne om kystlængde er baseret på GIS-opmålinger fra Niras A/S, hvor opgørelsen er baseret på 1:25.000 kort (Top10DK). Opmålingen er baseret på 2008-data.	ECO	
Andre ikke-behovsrelaterede grundvilkårsfaktorer			
Ressourcepres pr. indbygger (indeks)	Ressourcepreset er en indikator for, hvor stort økonomisk pres de økonomiske grundvilkår overordnet lægger på kommunens økonomi. Ressourcepreset er beregnet som forholdet mellem kommunens samlede udgiftsbehov (som opgjort i udligningsordningen) og kommunens velstand målt ved ressourcegrundlaget (se nedenfor) – og siger dermed noget om, hvor store kommunens udgiftsbehov er i forhold til de økonomiske muligheder for at kunne imødekomme udgiftsbehovene. Jo større værdi, jo større er preset på kommunens ressourcer. Ressourcepreset måles som et indeks, hvor den landsgennemsnitlige værdi i det enkelte år er sat lig 100. Ressourcepreset måler dermed, hvor stort pres der <i>relativt</i> set er på den enkelte kommunes økonomi i de enkelte år i forhold til landsgennemsnittet. Målet kan ikke bruges til at sige noget om, hvorvidt den enkelte kommunens absolutte ressourcepres eller ressourcepreset for kommunerne samlet set ændrer sig fra år til år. For at skabe større robusthed i ressourcepresmålet er for de enkelte år i regressionerne anvendt et gennemsnit af ressourcepreset i det pågældende år og året før. ⁷	ECO, oplysninger om beskatningsgrundlag og 'Kommunal udligning og generelle tilskud' fra Indenrigsministeriet samt Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A.	

⁷ Der kan rejses den kritik af ressourcepresmålet, at det er beregnet med udgiftspunkt i udgiftsbehovsopgørelsen i det eksisterende udligningssystem og dermed er følsom overfor de faglige og politiske valg, der er truffet med hensyn til fastlæggelsen af de konkrete udgiftsbehovsfaktorer og deres vægte i det eksisterende udligningssystem. Ressourcepresmålet afspejler dermed også i en vis udstrækning den givne fordeling af ressourcer mellem kommunerne via udligningssystemet. Har en kommune eksempelvis et højt beregnet udgiftsbehov pr. indbygger i udligningssystemet, vil samme kommune også i høj grad kompenseres gennem udligningssystemet, hvorfor kommunens ressourcegrundlag også vil være tilsvarende højt. En tilsvarende udfordring knytter sig til de såkaldte særtilskudsordninger, der samlet står for ca. 15 % af det samlede udligningsbeløb (Petersen 2025: 55), hvor størrelsen på særtilskuddene og de enkelte kommuners

Variabelnavn	Beskrivelse	Kilde	Evt. note
Ressourcegrundlag pr. indb. (i 1.000 kr.)	Ressourcegrundlaget er et mål for kommunens velstand <i>efter</i> udligning og generelle tilskud mv. Ressourcegrundlaget er beregnet som beskatningsgrundlag plus indtægter fra Tilskud og udligning (hovedfunktion 7.62), Selskabsskatter (funktion 7.68.92), Andre skatter (7.68.93, 7.68.95 og 7.68.96 Øvrige skatter og afgifter), Refusion af købsmoms (7.65.87) samt netto renter og afdrag omregnet til beskatningsgrundlagsværdi. Ved omregningen til beskatningsgrundlagsværdi er de øvrige indtægter divideret med det gennemsnitlige beskatningsniveau for hele landet i året og ganget med 100. Ved beregningen pr. indbygger er anvendt befolkningstal pr. 1. januar i året. For at skabe større robusthed i velstandsmålet er for de enkelte år i regressionerne anvendt et gennemsnit af ressourcegrundlaget i det pågældende år og året før.	ECO, oplysninger om beskatningsgrundlag fra Indenrigsministeriet og Danmarks Statistikbank, REGK31 og FOLK1A.	
Vækst i befolkningen	Procentvækst i indbyggertal de sidste 4 år.	-- --	
Vækst i antal 0-5-årige	Procentvækst i antal 0-5-årige de sidste 4 år.	-- --	
Vækst i antal 6-16-årige	Procentvækst i antal 6-16-årige de sidste 4 år.	-- --	
Vækst i antal 0-21-årige	Procentvækst i antal 0-21-årige de sidste 4 år.	-- --	
Vækst i antal 67+-årige	Procentvækst i antal 67+-årige de sidste 4 år.	-- --	
Andre variable			
Andel administrative medarbejdere lønnet på HK 0,2-5	Antal administrative medarbejdere og ledere lønnet på Hovedkonto (HK) 0 og HK 2-5 i % af det samlede antal administrative medarbejdere på HK 0 og 2-6. Antallet af fuldtidsbeskæftigede i de enkelte år er baseret på en af KRL foretaget aggregering af de månedlige lønudbetalinger til årsbasis. Som administrative stillinger henregnes en række overenskomstområder såsom akademikere, chefer, kontor-/it-personale, socialrådgivere og socialrådgivere/socialformidlere samt en række decentrale lederstillinger. For yderligere information henvises til tabel 9.50 i ECO Nøgletal.	ECO og særudtræk fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (KRL).	
Andel elever i privatskoler i % af elever i folke- og privatskoler	Andel elever i privatskoler og efterskoler af samlet elevmasse er beregnet som andel af det samlede antal elever i offentlige skoler, privatskoler, efterskoler og uoplyst.	ECO og Danmarks Statistikbank, BY2 og UDDAKT20.	

Kilde: ECO og Danmarks Statistikbank mv. Se kildeoplysninger for de enkelte variable.

inklusion i disse i en vis udstrækning er udtryk for politiske prioriteringer – som så har betydning for hvor økonomisk pressede de pågældende kommuner er i de enkelte år som målt ved ressourcepreset. På det foreliggende grundlag har det imidlertid ikke været muligt at finde et mere validt mål for det overordnede økonomiske pres på kommunens økonomi end det anvendte indeks for ressourcepres.

Bilag 2 Deskriptiv statistik for de afhængige variable i regressionsanalyserne

Bilagstabel 2.1 præsenterer undersøgelsens afhængige variable. Tabellen opsummerer de kommunale nettodriftsudgifter pr. potentiel bruger på tværs af udgiftsområder for alle 98 kommuner i 2024. For en afgrænsning af de enkelte områder henvises til afsnit 6.1.

Bilagstabel 2.1 **Deskriptiv statistik for afhængige variable 2024**

Udgiftsområde	Gennemsnit	Minimum	Median	Maksimum	Standardafvigelse
Serviceudgifter					
Serviceudgifter i alt pr. indbygger	53.962	44.974	52.918	86.905	6.176
Dagtilbud pr. 0-5-årig	85.416	70.068	84.582	100.702	6.444
Folkeskole pr. 6-16-årig	96.861	81.280	93.340	155.414	11.666
Ældre pr. 67+-årig	52.780	41.240	51.009	76.111	7.305
Udsatte børn og unge pr. 0-22-årig	15.359	7.333	14.665	32.379	4.839
Voksne med særlige behov pr. 18-66-årig	11.421	7.401	11.261	19.613	2.069
Sundhedspleje og tandpleje pr. 0-21-årig	2.954	2.360	2.926	3.793	341
Sundhedsvæsen, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger	5.540	4.239	5.467	7.750	691
Kultur og fritid pr. indbygger	1.950	1.072	1.913	4.004	522
Vejvæsen pr. indbygger	1.193	386	1.140	3.186	425
Administration pr. indbygger	7.469	5.168	7.236	17.671	1.803
Redningsberedskab pr. indbygger	293	145	256	1.393	173
Natur- og miljøbeskyttelse pr. indb.	186	17	152	1.358	158
Overførsler					
Overførselsudgifter i alt pr. 17-66-årig	28.307	14.009	29.118	46.964	6.238
Kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig	3.641	1.376	3.551	8.449	1.178
Forsikrede ledige pr. 17-66-årig	2.642	1.572	2.588	5.018	592
Sygedagpenge pr. 17-66-årig	2.759	1.399	2.780	4.789	624
Førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig	11.752	4.985	11.930	23.734	3.542
Personlige tillæg pr. pensionist	495	230	473	1.034	133
Revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig	5.364	1.934	5.636	8.746	1.599

Anm.: Alle udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter pr. potentiel bruger for hvert udgiftsområde.

Bilag 3 Analyser af serviceudgifter med paneldata for alle årene fra 2020-2024

Dette bilag indeholder supplerende regressionsanalyser på tværs af alle regnskabs-årene fra 2020 til 2024. Model 1 i tabellerne er identisk med analyserne for det pågældende udgiftsområde i kapitel 3. Ved siden af dette vises en model 2 med de tilsvarende variable for alle årene fra regnskab 2020-2024. I de sidste analyser indgår desuden en dummy-variabel for hvert af årene for at kontrollere for den generelle tidstrend i perioden i form af fx opgaveændringer over tid og ekstraordinære udgifter i forbindelse med corona-pandemien i årene 2020-2022.

Bilagstabel 3.1 Regressionsanalyse af samlede serviceudgifter pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionskoef- ficient	Stan- dardfejl		Regressionskoef- ficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Demografisk forsørgerbrøk (antal 0-16- og 67+-årige pr. 100 17-66-årige)	127	***	(39)	120	***	(40)
Socioøkonomiske udgiftsbehov pr. indb. (socioøkonomisk indeks)	151	***	(10)	134	***	(10)
Strukturelle forhold						
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejse- tid i minutter til 2.000 indbyggere)	456	***	(143)	605	***	(117)
Indbyggertal (10-talslogaritme)	-4.237	***	(1008)	-3.998	***	(834)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
Ressourcepres pr. indbygger (indeks, hele landet = 100)	-556	***	(44)	-474	***	(36)
År (ref. = 2020)						
2021	-			1.554	***	(112)
2022	-			3.212	***	(138)
2023	-			4.381	***	(200)
2024	-			7.089	***	(177)
Konstant	104.868	***	(7.267)	90.311	***	(9.801)
Antal observationer	98			490		

	1. regnskab 2024		2. regnskab 2020-2024	
Forklaringsgrad: R^2 (justeret)	89,8	%	90,6	%
Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.				
Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** $p < 0,01$. ** $p < 0,05$. * $p < 0,1$.				
Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.				

Bilagstabel 3.2 Regressionsanalyse af udgifter på dagtilbudsområdet pr. 0-5-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionskoefficient		Standardfejl	Regressionskoefficient		Robuste standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel børn af enlige forsørgere 0-5 år (%)	679	***	(175)	615	***	(128)
Procentvis vækst i antal 0-5-årige de sidste 4 år (%)	-175	**	(74)	-98	**	(46)
Strukturelle forhold						
Ø-kommune	7.951	***	(2359)	5.232	***	(1668)
Økonomisk pres						
Ressourcepres pr. indbygger	-564	***	(104)	-516	***	(66)
År (ref. = 2020)						
2021	-			1.798	***	(270)
2022	-			2.543	***	(356)
2023	-			4.286	***	(401)
2024	-			13.114	***	(437)
Konstant	134.073	***	(10.512)	116.933	***	(6.713)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	49,5	%		68,2	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-5-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv. Fra 2024 er de statslige midler til minimumsnormeringer omlagt fra en pulje under det statslige udgiftslov til bloktilskud. Fra og med 2024 indgår udgifter til minimumsnormeringer derfor som en del af de *kommunale* serviceudgifter på dagtilbudsområdet.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** $p < 0,01$. ** $p < 0,05$. * $p < 0,1$.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.3 Regressionsanalyse af udgifter på folkeskoleområdet pr. 6-16-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressions- koefficient	Standard- fejl		Regressions- koefficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold mv.						
Andel børn af enlige forsørgere 6-17 år (%)	1.095	***	(352)	928	***	(260)
Andel almene familieboliger (%)	247	***	(84)	211	***	(52)
Andel børn i familier med kort uddannelse (%)	1.117	**	(528)	931	***	(344)
Andel elever i privatskoler i % af elever i folke- og privatskoler	-332	***	(128)	-267	***	(101)
Strukturelle forhold						
Antal 6-16-årige, logaritmisk (10-talslog.)	-15.338	***	(2507)	-11.141	***	(2.704)
Økonomisk pres						
-						
År (ref. = 2020)						
2021	-			4.603	***	(735)
2022	-			9.252	***	(874)
2023	-			10.835	***	(1015)
2024	-			16.447	***	(1140)
Konstant	127.079	***	(10.035)	98.949	***	(10.643)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	49,2	%		61,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 6-16-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorregeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.4 **Regressionsanalyse af udgifter på ældreområdet pr. 67+-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressions- koefficient	Stan- dardfejl		Regressionsko- efficient	Robuste standard- fejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Ældrebefolkningens alderssammensætning (målt ved 'aldersbetinget plejebolighyppighed' i %)	3.568	***	(1064)	3.521	***	(890)
Andel enlige ældre (%)	787	***	(108)	778	***	(123)
Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande (%)	848	***	(256)	654	***	(287)
Andel almene familieboliger (i % af egentlige boliger)	124	*	(53)	118	*	(62)
Strukturelle forhold						
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejsetid i minutter til 2.000 indbyggere)	807	***	(222)	733	***	(182)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-	-			-		
År (ref. = 2020)						
2021	-			737	***	(154)
2022	-			2.307	***	(245)
2023	-			2.630	***	(301)
2024	-			3.494	***	(391)
Konstant	-9.493		(7.097)	-11.529	**	(5.168)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	75,2	%		75,5	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 67+-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.5 Regressionsanalyse af udgifter udsatte børn og unge pr. 0-22-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Forventet andel modtagere af forebyggende foranstaltninger 0-22-årige (%)	2.751	***	(518)	2311	***	(305)
Andel børn som er flyttet kommune mere end tre gange (%)	1285	***	(338)	886	***	(251)
Andel børn af enlige forsørgere 0-17-årige (%)	434	***	(146)	436	***	(93)
Strukturelle forhold						
-	-			-		
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-	-			-		
År (ref. = 2020)						
2021	-			159		(104)
2022	-			557	***	(190)
2023	-			1149	***	(233)
2024	-			3255	***	(272)
Konstant	-6.395		(2.177)	-6.887	***	(1.878)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	56,4	%		60,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 0-22-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overens-komstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste stan-dardfejl (klyngekorigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.6 **Regressionsanalyse af udgifter til voksne med særlige behov pr. 18-66-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel 25-49-årige uden erhvervsuddannelse	187	***	(59,6)	146	***	(48)
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 %	213	***	(74,3)	198	***	(63)
Andel 18-66-årige med fysisk handicap	5.026	***	(1.060)	4.611	***	(740)
Strukturelle forhold						
-						
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021				570	***	(164)
2022				1.142	***	(176)
2023				1.594	***	(174)
2024				2.353	***	(191)
Konstant	2.065	***	(907)	831		(747)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	61,7	%		60,5	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 18-66-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2018-2022 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

**Bilagstabel 3.7 Regressionsanalyse af udgifter på sundheds- og tandplejeområdet
pr. 0-21-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionskoef- ficient		Stan- dardfejl	Regressionskoef- efficient		Robuste stan- dardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Socioøkonomisk udgiftsbehov pr. indbygger (indeks)	7,6	***	(1,4)	7,2	***	(0,8)
Strukturelle forhold						
Antal 0-21-årige, logaritmisk (10-talslog.)	-153	*	(80)	-204	**	(101)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-	-			-		
År (ref. = 2020)						
2021	-			171	***	(16)
2022	-			237	***	(16)
2023	-			358	***	(20)
2024	-			581	***	(25)
Konstant	2.829	***	(360)	2.489	***	(420)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	25,3	%		47,1	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 6-16-årig (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.8 **Regressionsanalyse af udgifter til sundhed, genoptræning og forebyggelse pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel 67+-årige	124	***	(9,9)	114	***	(16)
Andel handicappede	701	***	(173)	549	***	(172)
Andel enlige 67+-årige i alt	35,3	***	(9,7)	22	***	(10)
Aldersbetinget plejebolighyppighed (pro- cent af 67+-årige)	306	***	(104)	261	***	(80)
Andel indvandrere og efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande	24,1	***	(7,7)	31	***	(6)
Strukturelle forhold						
-						
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021				72	***	(18)
2022				90	***	(55)
2023				142	***	(35)
2024				234	***	(43)
Konstant	-1.362	*	(764)	-445		(515)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	73,9	%		73,4	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.9 Regressionsanalyse af udgifter til kultur- og fritidsområdet i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel indbyggere med grundskole som hø- jeste uddannelse (%-andel af de 15-69- årige)	60,5	***	(10,9)	48	***	(10)
Andel enlige 67+-årige (%)	46,6	***	(9,4)	39	***	(7)
Strukturelle forhold						
Indbyggertal (10-talslogaritme)	-389	***	(123)	-386	***	(107)
Centralbibliotek (dummy)	664	***	(166)	615	***	(170)
Andel indbyggere i landdistrikter (%)	-28,4	***	(3,9)	-28	***	(4)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-	-					
År (ref. = 2020)						
2021				29	**	(11)
2022				122	***	(16)
2023				133	***	(22)
2024				223	***	(28)
Konstant	718		(771)	1.084		(705)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	51,0	%		51,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Der er ikke korigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.10 **Regressionsanalyse af udgifter til vejvæsen pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
-						
Strukturelle forhold						
Indbyggertal (10-talslogaritme)	-200	**	(92,3)	-262	***	(82)
Vejlængde pr. indbygger (meter pr. indb.)	37,1	***	(4,3)	31	***	(3)
Andel indbyggere i landdistrikter (%)	-21,4	***	(4,3)	-20	***	(3)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021				104	***	(20)
2022				-96	***	(19)
2023				113	***	(25)
2024				195	***	(29)
Konstant	1.859	***	(452)	2.038	***	(418)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	57,1	%		52,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorregeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.11 **Regressionsanalyse af udgifter på administrationsområdet pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel børn af enlige forsørgere (%)	96,3	***	(28,7)	79	***	(21)
Andel indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande (%)	42,1	***	(15,8)	46	***	(13)
Strukturelle forhold						
Indbyggertal (10-talslogaritme)	-1.748	***	(335)	-1.644	***	(442)
Ø-kommune	2.372	***	(522)	2.262	**	(1071)
Spredt bosætning (målt ved beregnet rejse- tid i minutter til 2.000 indbyggere)	330	***	(60,0)	333	***	(61)
Økonomisk pres og organisering						
Ressourcepres pr. indbygger (indeks, hele landet = 100)	-63,9	***	(19,5)	-48	**	(20)
Andel administrative medarbejdere lønnet på hovedkonto 0,2-5	-44,4	***	(14,2)	-42	***	(10)
År (ref. = 2020)						
2021	-			115	**	(54)
2022	-			388	***	(58)
2023	-			383	***	(60)
2024	-			708	***	(62)
Konstant	20.627	***	(2.329)	18.086	***	(2.605)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	84,4	%		84,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Den afhængige variabel er korrigeret for overenskomstbestemte områdetillæg. Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorrigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.12 Regressionsanalyse af udgifter til redningsberedskab pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
-						
Strukturelle forhold						
Redningsberedskabsnormer (som funktion af indbyggertal)	1,2	***	(0,1)	1,1	***	(0,09)
Befolkningstæthed	0,02	***	(0,01)	0,02	***	(0,01)
Andel indbyggere i landdistrikter	1,8	**	(0,8)	1,7	**	(1,21)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021				7,7	***	(2,5)
2022				10,2	***	(2,6)
2023				19,5	***	(3,25)
2024				33,0	***	(3,90)
Konstant	118	***	(16,7)	96,0	***	(24,4)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	77,3	%		77,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorregeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.13 **Regressionsanalyse af udgifter til natur- og miljøbeskyttelse pr. indbygger i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024**

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionsko- efficient	Standard- fejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
-						
Strukturelle forhold						
Kommunens areal (km ²)	0,11	***	(0,02)	0,10	***	(0,02)
Kystlængde (meter pr. indbygger)	12,3	***	(0,7)	9,9	**	(0,84)
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021				6,7		(8,2)
2022				7,8		(5,9)
2023				-1,2		(6,5)
2024				29,9	***	(7,5)
Konstant	94,2	***	(12,8)	73,7	***	(9,9)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	75,4	%		66,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. indbygger (2024-priser). Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorregeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 3.14 Regressionsanalyse af samlede overførselsudgifter pr. 17-66-årig i hhv. regnskab 2024 og regnskab 2020-2024

	1. regnskab 2024			2. regnskab 2020-2024		
	Regressionskoef- ficient	Stan- dardfejl		Regressionsko- efficient	Robuste stan- dardfejl	
Demografiske og socioøkonomiske forhold						
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)	1.214	***	(70)	1.135	***	(49)
Andel lønmodtagere på grundniveau (i pct. af arbejdsstyrken)	522	***	(43)	427	***	(43)
Strukturelle forhold						
-						
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer						
-						
År (ref. = 2020)						
2021	-			437	***	(90)
2022	-			496	***	(124)
2023	-			1.893	***	(153)
2024	-			4.217	***	(210)
Konstant	-6.719	***	(1.394)	-6.279	***	(1.342)
Antal observationer	98			490		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	90,9	%		91,9	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser). Der er ikke korrigeret for meropgaver i medfør af DUT mv.

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. For paneldata for 2020-2024 robuste standardfejl (klyngekorigeret på kommuneniveau). Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilag 4 Analyser af overførselsudgifter på seks delområder, supplerende dokumentation

Dette bilag indeholder tabeller for de gennemførte regressionsanalyser af overførselsudgifter i regnskab 2024 på seks delområder. Regresionsmodellerne er de samme i afsnit 4.2, men indeholder her i bilaget også oplysninger om standardfejl for variablene i analyserne.

Bilagstabel 4.1 **Regressionsanalyse af kontanthjælp og arbejdsmarkedsforanstaltninger pr. 17-66-årig i regnskab 2024**

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel personer med lavindkomst	893	***	(204)
Andel børn i familier med lav uddannelse (i pct. af hjemmeboende børn)	158	***	(49,0)
Arbejdsløshedsprocent, 16-24-årige	1.101	***	(282)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	331		(264)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	64,5	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 4.2 Regressionsanalyse af forsikrede ledige pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Arbejdsløshedsprocent, I alt	893	***	(41,3)
Andel indvandrere/efterkommere i alt fra ikke-vestlige lande	6,8	*	(3,8)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	238	**	(100)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	86,8	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 4.3 Regressionsanalyse af sygedagpenge pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Lønmodtagere, grundniveau, i pct. af arbejdsstyrken	76,6	***	(8,0)
Selvstændige i pct. af arbejdsstyrken	89,0	***	(17,6)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	-801	**	(337)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	53,7	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 4.4 Regressionsanalyse af førtids- og seniorpension pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Andel handicappede	3.706	***	(1.063)
Andel 20-59-årige uden beskæftigelse over 5 pct. (i pct. af 20-59-årige)	594	***	(65,4)
Andel 20-59-årige lønmodtagere på grundniveau	226	***	(31,7)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			
Konstant	-5.687	***	(865)
Antal observationer	98		
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	88,2	%	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udlningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 4.5 Regressionsanalyse af personlige tillæg pr. pensionist i regnskab 2024

	Regressionskoefficient		Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold			
Gennemsnitlig indkomst pr. 65+-årig	-0,24	***	(0,07)
Enlige over 65 år, SIM (pct. af 65+-årige)	12,5	***	(2,3)
Andel 67+-årige indvandrere/efterkommere fra ikke-vestlige lande	19,1	***	(3,5)
Grundskole som højeste uddannelse (pct. andel af de 15-69-årige)	18,6	***	(2,1)
Strukturelle forhold			
-			
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer			
-			

	Regressionskoefficient	Standardfejl
Konstant	-458 ***	(118)
Antal observationer	98	
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	68,5 %	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. pensionist (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

Bilagstabel 4.6 Regressionsanalyse af revalidering, ressourceforløb og løntilskud pr. 17-66-årig i regnskab 2024

	Regressionskoefficient	Standardfejl
Demografiske og socioøkonomiske forhold		
Topledere samt lønmodtagere på højeste og mellemste niveau i pct. af arbejdsstyrken	-173 ***	(13,6)
Strukturelle forhold		
-		
Andre ikke-behovsrelaterede faktorer		
-		
Konstant	9.766 ***	(360)
Antal observationer	98	
Forklaringsgrad: R ² (justeret)	62,4 %	

Anm.: Udgifter er opgjort som nettodriftsudgifter i kr. pr. 17-66-årig (2024-priser).

Note: OLS-regression. Ustandardiserede regressionskoefficienter. Standardfejl i parenteser. Statistisk signifikans: *** p<0,01. ** p<0,05. * p<0,1.

Kilde: Danmarks Statistik (statistikbanken.dk), udligningsordningen og ECO Nøgletal.

